

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 202

TELEFON UREDNISTVA: 25-67
POSLOVALNICA UPRAVE: 25-67 in 28-67
TELEFON CELJE, Prešernova 3. tel. 280
LJUBLJANA: 46-91

Maribor, 7. in 8. septembra 1940

NAROCNINA NA MESEČ
Prejemanje v uravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din. tujca 30 din.
POSTNI ČEKOVNI RACUN: 11.400

Cena
din 1.—

Spremembe v francoski vladi

Zaradi nesoglasij je dosedanja vlada v Vichyju včeraj odstopila, nakar je maršal Petain s sodelovanjem ministrskega podpredsednika Laval sestavil novo — Odvzem državljanstva večjemu številu novinarjev

VICHY, 7. sept. Ass. Press. V francoski vladi so nastala v zadnjih dneh, posebno po neuspehih Laval v Parizu, nesoglasja, ki so povzročila vladno krizo. Ker so nekateri ministri izjavili, da v sedanjih okoliščinah ne morejo uspešno sodelovati v vladi, je bila podana demisijska vlada, a je tudi novo sestavil zopet Petain s podpredsednikom Lavalom.

VICHY, 7. sept. Havas. Na seji ministrskega sveta se je včeraj popoldne maršal Petain zahvalil ministrom v demisiji za njihovo požrtvovalno delo v težkih prilikah. Ob 18.30 je bila nova seja ministrskega sveta. Po seji je bilo izdano uradno poročilo o novi francoski vladi, ki je sestavljena takole: podpredsednik

Pierre Laval (resorji informacij in koordinacij), min. pravosodja Alibert, notranji minister Peyrouton, zunanji Baudoin, finančni Boutillier, vojni general Huntzinger, mornariški admiral Darlan, letalski general Bergeret, prosvetni Rozet, kmetijstva in aprovizacije Caziot, prometa Berthelot, javnih del Triel. General Wey-

gand je imenovan za vladnega delegata v francoskih afriških kolonijah z nalogo, da organizira obrambo in varstvo francoskega imperija.

ZENEVA, 7. sept. DNB. Po vesteh iz Vichyja ima rekonstrukcija francoske vlade širši pomen ter predstavlja pravo izmenjavo strukture politike francoske vlade. Poudarja se pregrupacija posameznih resorsov ter dodelitev raznih podtajništev resorom, kjer prej niso bili. Tako je drž. podtajništvo za letalstvo pridodano ministrstvu za mornarico, podtajništvo za

vzgojo mladine ministrstvu pravosodja, podtajništvo za kmetijstvo delovnemu ministrstvu, kolonialno podtajništvo pa ministrstvu zunanjih zadev.

ZENEVA, 7. sept. DNB. Po vesteh iz Vichyja je vlada odvzela državljanstvo sledečim osebam, ki so sedaj v tujini: Pierren Cotu, bivšemu ministru letalstva, Edouardu Phillippeu, Henryju Robertu, Mauriceu Weillu, Henryju de Kerryliu, Emilu Bureu Pertinaxu, Elie Boisu in gospe Tabouis. (Imenovani so večinoma znani novinarji in publicisti, ki se ne strinjajo s politiko vichyske vlade. Op. ur.)

Madžari korakajo v Transilvanijo

Na čelu madžarskih čet, kiasedajo od Romunov odstopljeno ozemlje, koraka sam regent Horthy — Izročitev se bo izvršila najbrže brez večjih incidentov

BUDIMPEŠTA, 7. septembra. ZPV. Madžarske čete nadaljujejo zasedanje severnotransilvanskega ozemlja, ki je bilo z dunajsko razsodbo pridruženo Madžarski. Na čelu korakajočih madžarskih okupacijskih čet stopa sam regent Nikolaj Horthy v spremstvu več generalov, ministrov itd. Ob Horthyjevi strani sta tudi njegova žena in sin. Včeraj je regent Horthy s svojim spremstvom na čelu čet vkorakal v mesto Nagyvarad (Oradea Mare). Madžarsko prebivalstvo mesta je priredilo regentu velike manifestacije.

BUDIMPEŠTA, 7. sept. MTI. Šef generalnega štaba je sinoči ob 20. uri ob-

javil: Madžarske čete so 6. septembra zvečer prišle do določenih krajev brez incidentov. Prišle so do črte, ki je 15 km oddaljena od sledečih krajev: Nagy Salonta, Fligi Vasarhely, Nagymadfalva, Margita, Magyarcsaholy, Ersaka, Aczi, Kraszna Beltek, do planinskega vrha Biik, Erdesad, Misztotfalu, Laposhanya, Fölsöbanya, Olasalapos in do planinskega vrha Radnay Borsza. Čete bodo nadaljevale pohod danes od 7 jutraj zaradi zavzetja sledečih mest: Mőzötelegd, Elesd, Sllagysolyo, Slladczeg, Nagybanya, Magyaralapos, Nasod in do gornjega dela reke Nagysamos.

BUKAREŠTA, 7. septembra. Ass. Press. Medtem ko se v Romuniji nada-

ljujejo demonstracije in se je izvršila tudi sprememba na prestolu, madžarske čete dalje korakajo v severno Transilvanijo, iz katere se romunske postopoma umikajo. S četami odhaja z izpraznjene ozemlja tudi na tisoče in tisoče romunskega ljudstva, posebno uradništva in inteligence. Pri izoraznjevanju po romunski vojski se odg. ajajo mnogi razburilivi prizori, vendar je sedaj že očito, da do kakš večjih incidentov z Madžari ne bo prišlo.

BUKAREŠTA, 7. septembra. Rador. Glavni štab romunske vojske javlja, da je bila včeraj po programu evakuirana druga cona v popolnem redu.

predlogih. Takoj po tej konferenci se je zbrala bolgarska delegacija k posebni posveti. Bolgarska delegacija je zahtevala nove instrukcije iz Sofije. Pričakujejo, da bo zaključni protokol podpisan v prihodnjih dneh. Dalje se je izvedelo, da je bil med Romunijo in Bolgarijo že dosežen popoln sporazum o odstopitvi južne Dobrudže. S podpisom sporazuma bo dobila Bolgarija nasproti Romuniji isto mejo, kakor jo je imela leta 1913. Kralj Boris je sprejel v avdienco ministrskega predsednika Filova in zunanjega ministra Popova, ki sta mu poročala o končni fazi pogajanj z Romuni v Craiovi. Na konferenci v Craiovi je bil tudi že določen dan odstopa južne Dobrudže Bolgariji. Izročitev se bo izvršila dne 20. t. m., konec prevzema pa bo 30. t. m.

SOFIJA, 7. septembra. DNB. Poedinstvi o evakuaciji in zasedbi južne Dobrudže so že znane. Bolgarske čete bodo vkorakale 20. septembra. Verjetno se bo parlament sestal v izredno zasedanje zaradi ratificiranja sporazuma o odstopanju južne Dobrudže od strani Romunije.

Sporazum o izselitvi besarabskih Nemcev

MOSKVA, 7. sept. Tass. 5. septembra je bil v Moskvi podpisan sporazum med SSSR in Nemčijo o evakuaciji nemških naseljencev s teritorija Besarabije in Bukovine. Po tem sporazumu lahko Nemci, ki se za to odločijo, prostovoljno dopotujejo v Nemčijo. Prisega se že vrši po modalitetah sporazuma, ki so ga podpisali Vasjukov s sovjetske in Neldecke z nemške strani.

JUŽNOAFRICANI ZA NADALJEVANJE VOJNE

CAPETOWN, 7. sept. Reuter. — Med velikimi manifestacijami je predsedniku vlade generalu Smutsu posebna delegacija izročila od 634.000 južnoafričanov podpisano petico, v kateri se zahteva nadaljevanje vojne.

IZJEMNI UKREPI V TRAKIJI

ANKARA, 7. sept. Stefani. Prepovedan je tujcem vsak prehod in prelet nekaterih krajev v Trakiji. Tujci, ki potujejo v Evropo, se ne morejo zadrževati delj kot eno noč v Ohridu.

NAPAD NA MARSO MATRUH IN ADEN

KAHIRA, 7. sept. AA. Reuter. Včeraj so sovražna letala napadla Marso Matruh. Žrtev ni, škoda malenkostna. Pri napadu na Aden je bilo ubitih 5 domačinov, 13 pa ranjenih.

Mariborska napoved: Pretežno jasno vreme, obeta se pooblačitev. Včeraj je bila najvišja temperatura 24,3, danes najnižja 10,4, opoldne 22.

Curih, 7. septembra. Devize: Pariz 9,95, London 17,61, Newyork 4,40¼, Milano 22,20, Madrid 40, Amsterdam 175,62, Buenos Aires 102.

Vedno večja ameriška pomoč Angliji

Napoved novih odstopitev ladij in orožja — Pogodbe z Avstralijo in Novim Zelandom — Prvi korak v vojno — Ogromni vojni krediti

WASHINGTON, 7. septembra. Reuter. Prezident Roosevelt je dal izjavo, v kateri je napovedal, da bo stavil predlog, po katerem naj bi Zedinjene države odstopile Angliji še 20 torpedolovcev, večje število ameriških bombnikov, ki so znani pod imenom »leteče trdnjave« in 25.000 specialnih pušk.

WASHINGTON, 7. sept. ZPV. General George Marshall, šef ameriškega generalnega štaba, je izjavil, da preučujejo USA predlog o odstopitvi več sto Tankov Kanadi, ki naj bi jih uporabila za šolanje svojih vojaštev. Tudi La Guardia je izjavil, da se preučujejo vprašanja o odstopu ameriškega orožja Kanadi.

WASHINGTON, 7. sept. Reuter. Cordell Hull je podpisal prijateljski pakt z Avstralijo, Novim Zelandom in Kanado.

TORONTO, 7. sept. V neko vzhodno kanadsko pristanišče so prispeli angleški mornarji ter prevzeli več odstopljenih ameriških rušilcev. Ameriški mornarji so ostali še nekaj časa na ladjah, da so Angležem spoznali z vsemi pripravami.

NEW YORK, 7. sept. Tass. United Press javlja, da se USA in Kanada razgovarjajo o novi razširitvi angleško-ameriškega sporazuma. USA naj bi v Kanadi dobile oporišča, ki naj predstavljajo samo dopolnitev baz na Novem Fundlandu. »New York Times« pravi v uvodniku, da bi za USA bilo potrebno, če bi dobile letalska oporišča v Venezueli in Kolumbiji, pomorsko pa na otočju Galapagos. List želi tudi pomorsko oporišče v Braziliji pri Port Natalu. Major Eliot pravi, da se

je Karaibsko morje izpremenilo v ameriško.

WASHINGTON, 7. sept. Predsednik Roosevelt je včeraj izjavil, da sta Costa Rica in Ekvador pripravljena na popolno sodelovanje za obrambo Novega sveta. Ni pa res, da bi USA bile v razgovoru s katero koli od obeh držav zaradi odstopa Kokosovih in Galapagosovih otokov. USA se ne pogajajo z nikomer o novih oporiščih.

MOSKVA, 7. sept. Tass. »Trud« piše, da v USA z napeto pozornostjo zasledujejo potek vojnih operacij v Evropi. USA smatrajo Veliko Britanijo kot prednjo

stražo Amerike na Atlantskem oceanu in jih zato zelo vznemirja možnost, da bi mogla biti premagana ali da bi njeno vojno brodovje prešlo v nemške roke. — Odstopanje angleških baz Ameriki pomeni željo Anglije, zagotoviti si ameriško podporo, dočim predstavlja izročitev 50 ameriških rušilcev Angliji na drugi strani uradni akt pomoči USA Angliji. List pravi, da je mogoče smatrati tak akt kot prvi korak USA za odkrit vstop v evropsko vojno na strani Anglije.

WASHINGTON, 7. sept. Reuter. — Ameriški senat je izglasoval v obrambne namene 5200 milijonov dolarjev.

Sestanek o reševanju kolonialnih vprašanj

RIM, 7. sept. ZPV. V zvezi z uradno objavo, da bo minister italijanske Afrike, general Teruzzi, te dni odpotoval v Nemčijo, da vrne obisk generalu Eppu, ki je letos obiskal Italijo kot vodja gibanja za kolonije, je bilo na poluradnem mestu mogoče izvedeti, da potuje general Teruzzi v Nemčijo na poziv nemške vlade, kjer se bodo izdelali in odobrili skupni italijansko-nemški načrti za ureditev kolonialnih vprašanj po končani vojni z Anglijo. Glavni namen je, doseči v vseh

teh vprašanjih popoln sporazum med težnjami Italije in Nemčije glede razdelitve kolonialnih področij med obe sili osi. V Italiji predstavlja prav kolonialno vprašanje glavno težišče sedanje vojne. Vsa italijanska glavna bojišča so itak v Afriki, kjer italijanska oborožena sila uspešno kruši položaje britanskega imperija. V zvezi s tem bo torej potovanje generala Teruzzia v Nemčijo velikega pomena.

Pred podpisom sporazuma v Craiovi

SOFIJA, 7. septembra. DNB. V četrtek popoldne je bila v Craiovi odločilna konferenca med romunsko in bolgarsko delegacijo za rešitev vprašanja odstopitve južne Dobrudže Bolgariji. Na tej konferenci so razpravljali o raznih romunskih

Sprememba na romunskem prestolu

Pod pritiskom javnega mnenja je včeraj zjutraj dosedanji romunski kralj Karol II. odstopil in izročil prestol sinu Mihaelu — General Antonescu vodja romunske države — Dogodki pred in po abdikaciji kralja Karola

BUKAREŠTA, 7. septembra. ZPV. Udarci, ki so zadeli Romunijo v zadnjih tednih drug za drugim, so razburili

množice in ustvarili nevaren položaj, v katerem je bilo mogoče pričakovati vse, tudi državni prevrat. Na čelo odpora proti politiki, ki se je vodila v Bukarešti, posebno pa odpora proti mirni izročitvi severne Transilvanije Madžarski, se je postavila Železna garda pod njenim sedanjim voditeljem Horiem Simo. Kralj Karol II. se je odločil po velikih nemirih, ki so se pojavili ne samo v prestolnici, ampak tudi po vsej ostali državi, seči po novih, energičnih ukrepih, zato je po odstopu vlade Gigurta, katere nadaljnji obstoj je postal po Dunaju popolnoma nemogoč, poveril sestavo nove vlade generalu Antonescu. General Antonescu se je kljub svoji veliki popularnosti in kljub svojim zvezam z Železno gardo zamenjal,

da bi pridobil za sodelovanje v vladi razne vodilne romunske politične osebnosti. Na tej podlagi je bil izdan kraljev ukaz o uvedbi generalove diktature, v kateri si je vlada pridržala samo nekatere izrecne osebne pravice. Vendar tudi to toka dogodkov ni moglo zaustaviti. Demonstracije so se obnovile in nadaljevale s še večjo odločnostjo v Bukarešti in po vseh drugih romunskih mestih. Gibanje množic se je pričelo vse bolj in bolj odkrito obračati tudi proti kralju samemu. Voditelj Železne garde, Horia Sima, je medtem izdal tudi proglas na romunsko ljudstvo, v katerem je odločno protestiral proti izročitvi Transilvanije Madžarski, obenem pa zahteval takojšnji odstop kralja Karola II. Proti demonstrantom je bilo sicer nazadnje, po neuspehih policije in gasilstva, poslano vojaštvo in jih je razpršilo, toda general Antonescu je po konferenci z voditelji Železne garde in drugimi osebami prišel tudi sam do prepričanja, da je postal položaj tak, da je treba nekaj ukreniti.

Na tej podlagi se je general Antonescu tudi sam postavil na stran javnosti, ki je zahtevala abdikacijo kralja Karola. Na tej podlagi je kralj Karol II. včeraj odstopil in odredil, da prevzame vladarsko mesto v Romuniji po njem njegov sin, veliki vojvoda Mihael. Dosedanji prestolonaslednik Mihael je bil takoj nato oklican za novega kralja Romunije. Novi kralj je bil rojen 25. oktobra leta 1921. in je torej star sedaj 19 let. Po smrti njegovega starega očeta, kralja Ferdinanda, je postal Mihael že enkrat kralj, po vrnitvi velikega vojvode Karola, njegovega očeta, iz tujine, ki je sam prevzel vladarsko krono, je mladi kralj

postal zopet prestolonaslednik, dokler ni včeraj že drugič zasedel romunski prestol.

Kralj Karol je podpisal listino o svojem odstopu včeraj zjutraj ob 5 uri, a že kmalu nato je novi kralj Mihael bil zaprisežen in je prevzel vladarske funkcije. Kralj Karol sam je takoj odpotoval iz Romunije in se bo, kakor se zatrjuje, nastanil v Švici. Njegova ločena žena, Helena, Mihaelova mati, je istočasno nastopila pot vrnitve v Romunijo, kjer se hoče postaviti ob stran sinu. Ob abdikaciji je izdal kralj Karol proglas na narod, v katerem prosi, da bi romunsko ljudstvo podpiralo novega kralja Mihaela.

Ko je bila včeraj zjutraj objavljena abdikacija kralja Karola, so se zbrale pred dvorom ogromne množice ljudstva, ki so navdušeno sprejele objavljeno jim vest, obenem pa priredile tudi manifestacije novemu kralju in generalu Antonescu. General Antonescu je postal »vodja romunske države«. Kralj Mihael je takoj včeraj zjutraj podpisal ukaz, s katerim daje novemu vodji romunske države diktatorska pooblastila. Novi vodja vlade še ni sestavil, pač pa je odredil aretacijo ali internacijo več znanih vojaških in političnih osebosti. Med drugimi so bili prijeti: bivša ministrska predsednika Tatarescu in Argentoianu, razni ministri, generali itd. Novi vodja je razpustil tudi kronski svet in takoj odredil zaprisego vse vojske novemu kralju. Kakšen bo nadaljnji razvoj dogodkov, pri sedanjih razmerah v Romuniji absolutno ni mogoče napovedovati.

TELEGRAM HITLERJU IN MUSSOLINIJU

BUKAREŠTA, 7. septembra. DNB. Današnji romunski listi objavljajo tekst

telegrama, ki ga je general Antonescu poslal Hitlerju in Mussoliniju. Telegram Hitlerju se glasi: »Ekscelenca, prva misel romunskega naroda v tem zgodovinskem času, ko znova dobi svojo zdravo moč, je zavest globoke zahvale velikemu nemškemu narodu in njegovemu velikemu voditelju. Ob istem času izraža romunski narod svoje zupanje v sedanost ter svojo nado za bodočnost.« Telegram Mussoliniju se glasi: »Ekscelenca, v tem času, ko se latinstvo romunskega naroda znova močno in svobodno manifestira, pošilja romunski narod italijanskemu narodu in njegovemu duceu izraze zahvale in vdčnosti.«

VRNITEV KRALJICE HELENE

BUKAREŠTA, 7. sept. Reuter. (AA). Sinoči je iz Nemčije prišla v specialnem vagonu na romunsko ozemlje Nj. Vel. kraljica mati Helena, ki jo v teku današnjega dopoldneva pričakujejo v Bukarešti.

TUDI KNEZ NIKOLAJ SE VRNE

BUKAREŠTA, 7. septembra. DNB. »Porunca Vremi« javlja, da se bo romunski knez Nikolaj, brat bivšega kralja Karola, vrnil v Romunijo. Knez Nikolaj je živel zadnja leta v Italiji pod imenom Nikolaj Brana. Kakor znano, je knez Nikolaj šel iz Romunije l. 1937, ko se je odpovedal vseh pravic kot član kraljevega doma.

STRAŽA CAREI RAZPUŠČENA.

BUKAREŠTA, 7. sept. DNB. Mladinska organizacija »Straža Carei« (Državna straža), ki jo je ustanovil bivši kralj Karol, je razpuščena.

SIMA PRI KRALJU MIHAELU

BUKAREŠTA, 7. sept. Stefani. Železna garda je priredila včeraj manifestacije novemu kralju Mihaelu, ki je sprejel tudi v avdienco vodjo garde Horia Simo in Rada Gyro.

BUKAREŠTA, 7. sept. DNB. List »Buna Vestire«, ki je bil do l. 1938. organ »Železne garde«, pa potem prepovedan, je začel spet izhajati.

Vojna v zraku se nadaljuje

Nemci in Angleži so tudi predvčerajšnjim, včeraj in tekom pretekle noči bombardirali s svojimi bombniki razne vojaške in nevojaške objekte v Angliji, odnosno Nemčiji

NEMŠKO VOJNO POROČILO

BERLIN, 7. septembra. DNB. Vrhovno nemško poveljstvo je izdalo včeraj sledeče vojno poročilo: Nemška pomorska sila je v oceanih potopila 41 tisoč ton angleškega trgovskega brodogoja. Kakor smo že javili, je eskadrija naših napadalnih čolnov ponoči med 4. in 5. septembrom napadla angleški konvoj blizu vzhodne angleške obale in pri tem potopila pet sovražnih trgovskih ladij, skupno 39 tisoč ton, med katerimi se nahajala cisternska ladja 12.000 ton in angleški rušilec vrste »Imode«. Druga nemška podmornica je potopila več sovražnih ladij, skupno 19.100 ton. Nemška vojna letala so tudi dne 5. septembra še naprej napadala sovražna letališča v južni Angliji, kjer so bombe zadale razna poslopja in vojašnice. Na izlivu Temze je nastal zaradi letalskih napadov velik požar. Pri teh zračnih napadih je prišlo do večjega števila borb v zraku, ki so se končale z našo zmago. Preteklo noč so bili zračni napadi na več angleških letališč okoli Lincoln, na pristaniške naprave v Liverpoolu, Ports mouth, Brieju, Sealu, na industrijske naprave in tovarne v Newcastleu in na pristaniške naprave na vzhodnem delu Londona ter na velike zaloge bencina ob Temzi. Nemška letala so še naprej polagala mine pred angleška letališča. Angleška letala so ponoči metala bombe na raznih krajih, niso pa napravila večje škode. Samo v enem kraju je bila zadeta kmetijska hiša. Skupno število angleških izgub znaša včeraj 46 letal, od katerih so protiletalski topovi sestrelili dve letali. Razen tega so nemška letala zrušila šest zapornih angleških balonov, 16 nemških letal pa se ni vrnilo.

BERLIN, 7. septembra. DNB. Nemška letala so včeraj uspešno napadla luške naprave v ustju Temze. Glavni napad je bil naperjen proti rezervoarjem, na katere je bilo vrženih okoli 100 bomb. Pojavili so se večji požari ter eksplozije.

NEMCI O ANGLEŠKIH NAPADIH

BERLIN, 7. sept. DNB. V teku noči se je samo majhnemu številu sovražnih letal posrečilo, da je preletelo nemško mejo. En del je letel proti jugovzhodni Nemčiji, drugi del pa v smeri vzhoda. Nemški lovci so napadli angleška letala pri Spandau in Potsdamu. Britanska letala, ki so vrgla rakete, so se morala vrniti zaradi protiletalskega topništva. Pri Oranienburgu je bilo neko angleško bombno letalo težko poškodovano; posadka se je rešila s skakanjem s padali. V Poruhrju, Magdeburgu, Hannoveru in okolici Berlina so protiletalske baterije uspešno delovale ter skupaj z lovskimi letali izenadile angleške aparate, tako da so se morali umikati na sever. Le posameznim letalom se je posrečilo, da so se približala Berlinu. Okoli polnoči je 12 britanskih bombnikov poizkušalo predreti skozi Holandsko, vendar je bil napad odbit. V Berlinu so bombe padale samo na nevojaške objekte v delavskem predmestju Weddingu. Škode ni bilo večje.

BERLIN, 7. sept. DNB. Britanski bombniki so v teku noči ponovno leteli nad Berlinom. Večji del bombnikov je bil odbit z ognjem protiletalskih baterij ter lovskih letal. Le posameznim bombnikom je uspelo prebiti se ter odvreči nekaj bomb na mesto. Bombe so v glavnem padle na severno delavsko predmestje Wedding. Bilo je nekaj požarov na privatnih hišah. Razen tega je zadet neki manjši magazin ter policijska zgradba. Bilo je le nekoliko ranjenih.

ANGLEŠKA VOJNA POROČILA

LONDON, 7. sept. AA. (Reuter). Peti alarm je bil v Londonu sinoči končan ob 23.15 uri. Eksplozivne in vžigalne bombe so padle na ulice. Nekoliko je mrtvih ter nekaj požarov. Znak za šesti alarm je bil dan ob 23.32 uri.

LONDON, 7. sept. AA. Reuter. Šesti znak za alarm v Londonu je bil dan ob 2. ponoči. V teku nocojšnjih napadov so imela sovražna letala novo taktiko. Naj-

prej so vrgla rakete, ki so osvetlile velik prostor, nato pa se takoj umaknila, da bi ušla protiletalskemu topništvu. Kmalu so se vrnila, ko so rakete osvetlile objekte, katere so napadla. Te rakete so imele manjšo svetlobno moč, kakor rakete, ki so jih prej uporabljali. Sovražna letala so bila obsuta s streli protiletalskega topništva.

LONDON, 7. Sept. Reuter. Angleška le-

tala so v valovih napadla nemško prestolnico, ki je imela 3 ure trajajoč zračni alarm. En val je predril skozi topniško obrambo ter odvrigel vžigalne in eksplozivne bombe nad središče mesta, v bližino Wilhelmstraße.

LONDON, 7. sept. Reuter. V teku včerajšnjega dneva je bilo zrušenih 45 sovražnih letal. Vrnilo se ni 19 naših letal, toda 10 pilotov se je rešilo.

LONDON, 7. sept. AA. Reuter. Letalsko ministrstvo javlja, da je bilo med 30. avgustom in 5. septembrom zrušenih 371 sovražnih letal. Britanska protiletalska artilerija je v tem razdobju sestrelila 61 sovražnih letal.

Vojna med Angleži in Italijani

RIM, 7. sept. Stefani. Italijansko vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče vojno poročilo: Včeraj smo izvršili dva napada na Malto. Pri prvem poletu smo svoj cilj popolnoma dosegli, ker so se angleški lovci ognili bojov. Zbili smo dva lovca. Pri popoldanskem poletu je neka naša skupina iznenada napadla otok in zadela in delno uničila več utrdb ter zažgala skladišča goriva. Sovražni lovci niso odgovorili. V vzhodnem Sredozemlju smo napadli konvoj. Ugotovili smo, da je ena tovarna ladja nevarno zadeta, druga je pa nagnjena na stran. V Severni Afriki so naše letalske eskadrije napadle sovražbenčino v Suez in avtomobile, ki so bili na voznji v Solumu. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča. Na Rdečem morju so naše letalske eskadrije napadle sovražni konvoj in nevarno zadale dve tovarni ladji. Bombardirali smo tudi druge sovražni ladje, ki so bile zasidrane v adenski luki. Vsa naša letala so se vrnila.

V boju smo zbili nekega sovražnikovega lovca. Druga letalska skupina je uspešno bombardirala dve sovražnikovi taborišči pri Akila v pokrajini Tokar v Zgornjem Sudanu. Sovražnik je ponovno bombardiral Asab. Štiri osebe so mrtve, osem jih je pa ranjenih. Letalske lope trpe nekaj škode. Sovražnikova letala, ki stalno lete čez Švico, so izvedla nočni napad na Turin ter prizadejala nekaj škode na zaseb-

nih poslopih. Dve gornji nadstropji nekega poslopja sta razdejani, vendar so prebivalci o pravem času odhiteli v zavetišče in se ni nikomur nič zgodilo. Na neki postaji so bombe zažgale več vagonov. V bližini nekega mesta je veliko bomb priletelo na polje, ne da bi storile kaj škode.

KAHIRA, 7. sept. Reuter. Južnoafriški letalci so napadli radijsko postajo v Berberu. Italijanska letala pa so prvič letela nad Suezom ter vrgla nekoliko bomb, ki pa niso povzročile večje škode. Napad na Malto je bil odbit.

Turnir za šahovsko prvenstvo SSSR

MOSKVA, 7. sept. V Moskvi je pravkar pričel velik šahovski turnir za prvenstvo Sovjetske Rusije. Turnir je v toliko zanimivejši, ker se ga udeležujejo tudi prvaki priključenih baltskih republik, Estonec Pavel Keres, Litvanec Mikenas in Letonec Vladimir Petrov. Največja senzacija 1. kola je bil poraz sedanjega prvaka inž. Miše Botvinnika, ki je izgubil proti Bondarevskemu. Litvanec Mikenas je premagal nekdanjega ruskega prvaka Levenfiša, vele mojster Keres pa kljevskega prvaka Stolberga. Uspešno se je uveljavil tudi letonski prvak Petrov, ki je porazil vele mojstra Kolova. Panov je premagal Lerišova, partija Konstantinopolski — Dubinin je končala neodločeno. Prekinjene pa so bile partije Rudakovsky — Lisicin, Borislavski — Lilienthal, Smislov — Gerstenfeld in Ragozin — Makaganov.

Slavnostno odkritje spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani

Nj. Vel. kralj Peter II, Knez namestnik Pavel, kneginja Olga in kneževiča Aleksander in Nikolaj so prisostvovali odkritju — Okoli 50 tisoč udeležencev

Že v četrtek je začela Ljubljana doživati slavnostno lice. Hišni lastniki so izobesili na svojih poslopih državne zastave, in skoraj vsi ljubljanski trgovci so okrasili svoje izlozbe s slikami kralja Aleksandra I. in kralja Petra II.

Ves dan so prihajali udeleženci posamezno in v skupinah z rednimi in posebnimi vlaki, da bodo prisostvovali odkritju spomenika.

Zvečer je bila Ljubljana svečano razsvetljena, v opernem gledališču pa je priredila okrajna organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani kot uvod v svečanosti odkritja

SLAVNOSTNO AKADEMIJO

Občinstvo, ki je napolnilo Opero, je z velikim zanimanjem sledilo skrbno izbranemu programu, ki ga je zrežiral prof. O. Šest.

Akademijo je otvoril predsednik S. o. vojnih dobrovoljcev g. Josip Jeras, ki je v daljšem govoru poudaril pomen vojnih dobrovoljcev in na koncu pozdravil zastopnike civilnih, vojaških in drugih društev. Poseben pozdrav je veljal g. podpolkovniku Luju Lovriču, predsedniku Udruženja vojnih dobrovoljcev.

Po predsednikovem govoru je sledil umetniški del programa, v katerem so nastopili gg.: Milica Polajnarijeva, Marian Berger, Ivan Levar in Franc Lupša. S svojimi pevskimi in recitacijskimi točkami so prav zadovoljili vse občinstvo.

Posebej naj omenimo g. podpolkovnika Lujo Lovriča, ki je v daljšem govoru prikazal življenje in borbo pokojnega kralja Aleksandra I. med svetovno vojno, in razvil misli o sodelovanju in nalogah vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Za svoj govor je žel upravičen aplavz.

Kot predzadnja točka programa je bil prikazan igrokaz: »Tako je bilo!«, ki ga je napisal Preporodec in vojni dobrovoljce R. Paulin. Posamezne vloge so odlično rešili člani dramskega gledališča.

Z državno himno so vojni dobrovoljci zaključili svojo akademijo, ki je v vsakem pogledu nad vse uspela.

SLAVNOSTNI DAN

Včeraj na slavnostni praznik, na rojstni dan kralja Petra II., so topovski streli z grada in dve godbi že jutraj budili ljubljance. Po mestu je vladalo živahno vrvenje in v marsikateri ulici si se je s težavo preril naprej. Nešteto posebnih vlakov, ki so prišli jutraj v Ljubljano, je pripeljalo ogromne množice ljudstva.

Malopred osmo uro so policijski kordoni in številni reditelji zaprli vse dohode na Kongresni trg in na slavnostni prostor pred spomenikom. Sem ni imel nihče dostopa brez posebne legitimacije.

UDELEŽENCI NA KONGRESNEM TRGU

Ves Kongresni trg so napolnili številni odseki Sokolov, gasilcev, Slovenskih fantov in Dekliških krožkov, rezervnih oficirjev, koroških borcev, vojaštva in drugih organizacij, ki jih ni mogoče vseh naštet. Prisotni so bili tudi učenci vseh ljubljanskih šol. Pred spomenikom na desni strani pa so se zbrali številni predstavniki oblasti, društev in korporacij.

Velikasten je bil pogled na polni Kongresni trg. Vsi prisotni so napeto pričakovali prihod kralja Petra II., da odkrije spomenik svojemu velikemu očetu.

PRIHOD NJ. VEL. KRALJA PETRA II. V LJUBLJANO

Okoli pol 11. ure so se pripeljali z Brda po Bleiweissovi cesti pred pravoslavno cerkev trije avtomobili.

V prvem je sedela kneginja Olga s kneževičema Aleksandrom in Nikolom. Aleksander je imel na sebi uniformo redova. V drugem avtomobilu je bil Nj. Vel. kralj Peter II. v uniformi letalskega

podporočnika in knez namestnik Pavle v uniformi armijskega generala. V tretjem se je pripeljalo dvorno spremstvo.

Pred pravoslavno cerkvijo je bila postavljena častna četa vojakov. Tu je visoke goste sprejel ban dr. Marko Natlačen in minister dr. Korošec. Po drž. himni in kratkem pozdravu so odšli v cerkev, kjer so prisostvovali bogoslužju. Nato so odpeljali avtomobili visoke goste po Bleiweissovi in Erjavčevi cesti, skozi Gradišče na Kongresni trg, kjer jih je sprejela vsa ogromna množica z velikanskim navdušenjem.

Ob izstopu iz avtomobilov so jih pozdravili predstavniki oblasti in zastopniki prireditvenega odbora za postavitve spomenika s predsednikom dr. Josipom Pipenbacherjem na čelu. Godba je zaigrala državno himno in po pozdravnih besedah so odšli na prostor pred spomenikom.

PRED SPOMENIKOM

Na vsaki strani okoli spomenika je bilo razvrščenih po 17 praporov raznih društev, na obeh straneh so stali zastopniki, ki smo jih že prej omenili. Spomenik sam je bil prekrit z velikimi državnimi zastavami. V ozadju so bili postavljeni visoki drogovi pripravljeni za zastave po odkritju spomenika.

Točno ob 11. uri so se pričele svečanosti. Pevski zbor je zapel Venturinijevega »Matjaža« in po tej pesmi se državno himno. Med petjem je priletelo na nebu pet najmodernejših bombnikov, v pozdrav kralju.

Sledil je govor predsednika dr. Pipenbacherja, ki je proslavljal delo in življenje Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Svoj govor je končal z besedami: Vdanost, zvestoba, hvaležnost in brezprimerna ljubezen do svojega tako tragično preminulega kralja so zahtevale tako vidnega dokaza omenjenih lastnosti. In danes odkrivamo v beli Ljubljani kraljev spomenik, katerega je želel in postavil ves narod. Padl zavesa, da vidimo spomenik našega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Prosim

Vaše kraljevsko Veličanstvo, da odkrije spomenik.

ODKRITJE SPOMENIKA

Tedaj je pristopil mladi kralj in potegnil za vrstico, ki je vezala pokrivalo spomenika. V trenutku se je pokazal lik blagopokojnega kralja Aleksandra v vsej svoji lepoti. S Kongresnega trga so zadonele vojaške salve, a z gradu so se slišali topovski streli. Veličastni so bili trenutki tega doživljanja, ki bodo ostali ves udeležencem v večnem spominu.

Takoj po odkritju je položil kralj Peter pred spomenik svojega očeta krasen venec, predsednik dr. Pipenbacher pa je nadaljeval: Pri tej svečani priliki se združujejo naše misli okrog Nj. Vel. kralja Petra II., ki je nade in ljubljence vsega naroda, ki se pod skrbnim okriljem Svoje vzvišene kraljice-matere pripravljajo na velepomemben trenutek, ko bo prevzel dediščino svojih slavnih prednikov v svoje roke in ki naj okičen z izrednimi vrlinami svojega herojskega očeta, ohrani in veča slavo in veličino Jugoslavije in kraljevskega doma Karađordjevičev. S to željo v srcu kličemo:

»Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II! Naj živi slavn in junaški dom Karađordjevičev!« (Navdušeno vzklikanje).

»Naj večno živi v moči in slavi Zedinitelj in nedeljena lepa naša kraljevina Jugoslavija!« (Vzklikanje).

Sledila je državna himna, petje in godba, nakar je položil g. predsednik dr. Pipenbacher v imenu pripravljalnega odbora venec pred spomenik in prosil g. predsednika ljubljanske občine, da prevzame spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske.

Predsednik mestne občine dr. J. Adlešič prevzame s kratkim nagovorom spomenik v varstvo mestne občine ljubljanske in položi venec.

Za tem je sledila še državna himna, nakar se je začelo polaganje vencev. Kralj Peter in knez namestnik Pavle se je z rodbino sedaj pristrčno poslovil in med navdušenim vzklikanjem občinstva so zapustili Kongresni trg.

Pred spomenik je bil položen venec kneza namestnika Pavla in vojnega ministra. Za tem je bil položen venec bana dravske banovine, venci univerze in drugih civilnih in vojaških oblasti, venci Udruženja vojnih dobrovoljcev, rezervnih oficirjev, koroških in Maistrovih borcev, Preporodovcev, venec Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije in nešteti sokolskih žup iz vse Slovenije. Še in še so polagali vence, ki je bilo vseh 84. S tem pa je bila svečanost zaključena in razvil se je defile vojske, Fantovskih odsekov in Sokolov.

Popoldne se je vršil pred poslopjem Glasbene Matice slavnostni koncert v korist zimske pomoči mestne občine ljubljanske.

Se ves dan so si množice ogledovale spomenik in vence, ki so bili razobešeni po drogovihi okrog spomenika. Mnogi udeleženci so izrabili popoldne za ogled Ljubljane, zvečer pa so jih posebni vlaki odpeljali polne nepozabnih vtisov nazaj na njihove domove.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franc-Josefove« grenke vode, jutraj na tešče pa isto množino.

Prava »Franc-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Narodnostne in gospodarske razmere južne Dobrudže

Kljub težkočam, ki so se pojavile pri pogajanjih med Romuni in Bolgari v Craiovi glede vrnitve južnega dela Dobrudže Bolgariji, lahko smatramo tudi ta južno-vzhodni teritorialni problem kot rešen. Spor o tem, komu naj dokončno pripade južna Dobrudža, je star prav toliko, kolikor so stari boji balkanskih narodov za osvobodjenje in osamosvojitve. Romuni so gojili aspiracije na ta del ozemlja med splošnim tokom Donave in Črnim morjem že pred l. 1912., in omenjenega leta so šli v drugi balkanski vojni v boj proti Bolgarom samo zaradi njega. Ko jim je bil prisojen, so postali Bolgari revizionisti in so terjali južno Dobrudžo nazaj.

Rezultat teh pogajanj je, da bo južna Dobrudža že v prihodnjih dneh končno zopet vrnjena Bolgariji. Da bi se s to teritorialno vrnitvijo rešil za vselej tudi dobroški narodnostni spor, se bodo morali v južni Dobrudži naseliti Romuni, katerih je okoli 50.000, preselili v severni, romunski del dežele, v severni Dobrudži živeli Bolgari pa v južnega, bolgarskega. Pred prihodom Turkov v Evropo je bila vsa Dobrudža, gori do izliva Donave v Črno morje, bolgarska, a pozneje so se večje skupine teh Bolgarov preselile celo še više gori na sever, čez Donavo, v južno Besarabijo, kjer je še sedaj večje število bolgarskih naselbin. S prihodom Turkov se je pa pričelo narodnostno mešanje, katerega posledek je bil, da je nastala v južni Dobrudži taka narodnostna zmeda, da si jo s skoraj enako pravico lahko laste različni narodi. Prvenstvo daje Bolgarom samo: 1. dejstvo, da je bila Dobrudža nekoč čisto bolgarska, in 2. da tvorijo tam Bolgari vsaj relativno večino, čeprav tudi ne absolutne. Poleg Bolgarov žive namreč tam še Romuni, Turki, Tatari, Kurdi, Grki, Armenci, cigani itd.

Še večjega, kakor narodnostnega pomena, pa je vrednost južne Dobrudže v gospodarskem, prometnem in strateškem oziru. Dežela, ki meri okoli 7.5 km² in ima okoli 300.000 prebivalcev, je zelo plodovita žitnica. Njen izrazito agrarni značaj ji ostane tudi če upoštevamo, da živi v njenih mestih, ki pa nobeno ni posebno veliko, skoraj 80.000 ljudi, ki se ukvarjajo tudi z »industrijo«, obrtom in trgovino. Zadnji statistični podatki pravijo, da je v južni Dobrudži 2368 »industrijskih«, ki zaposlujejo skupno 5644 delavcev, kar pomeni, da odpade na vsako »industrijo« povprečno komaj 2.35 delavcev. Ta industrija je pač stara domača obrt, razen seveda nekaj modernejših izjem. Obrtnih in trgovskih obratov je po istih podatkih 2685, zaposlujejo pa 4553 ljudi, torej vsaka povprečno 1.75. Mimo tega je še 233 različnih neagrarnih obratov s 523 zaposlenci, ali 2.25 delavci na obrat.

Vse ostalo prebivalstvo južne Dobrudže je zaposleno v poljedelstvu. Dežela je poljedelsko zelo močno izkoriščana. Na zahodnem delu je neizkoriščenih komaj 7%, na vzhodnem pa 22% tal. Plodna zemlja obsega travnike, pašnike, njive, vrtove, vinograde in sadovnjake. Neizkoriščeno zemljo predstavljajo pretežno močvirja, ki bi se pa lahko izsušila. Po romunski statistiki iz l. 1937. je dala Dobrudža 1.563.581 metrskih stotov pšenice, 1.015.208 m. st. koruze, 594.111 m. st. ječmena, 176.161 m. st. ovsa, 1.082.344 m. st. rži, 27.743 m. st. prosa, 145.707 m. st. fižola, 2.002 m. st. leče, 2.896 m. st. graha, 54.950 m. st. krompirja, 8.988 m. st. melon in 567.925 m. st. buč. Industrijske rastline so pa dale: sončnice 14.340 m. st., rips 103.564 m. st., bombaž 6.505 m. st., soja 13.821 m. st., tobak 8.393 m. st., ameriške trte 47.462 m. st., stare trte 106.269 m. st., mešane trte pa 80.595 me-

trskih stotov. Skupna vsota produktov dobroških tal je, ako upoštevamo navedene podatke, naravnost rekordna. Dasi ima Romunija velike plodne pokrajine, bo njeno agrarno gospodarstvo izgubo male Dobrudže vendarle občutilo.

Dejstva, da ne gledajo na Dobrudžo samo z narodnostnega, ampak prav posebno še z gospodarskega stališča, tudi Bolgari sami nikoli niso prikrivali. Nasprotno, dokazovali so ob vsaki priliki, da so z izgubo Dobrudže izgubili tudi glavno bolgarsko žitnico. (Opozarjam samo na zadevni bolgarski sestavek v »Misl in delu«, letnik 1939!) Prav tako pa niti Bolgari niti Romuni tudi niso puščali v nemar prometnega in strateškega pomena južne Dobrudže. Prometni pomen je igral pri Romunih celo glavno vlogo, pred narodnostnim! Tod vodijo mnoge ceste k Črnemu morju. Glede strateškega in sploh varnostnega problema so pa Bolgari stalno naglašali, da potrebujejo južno Dobrudžo že zaradi zavarovanja svojega glavnega pomorskega pristanišča Varne ob Črnem morju, ki je ležalo do slej komaj nekaj nad 15 km od romunske državne meje pod Baltikom. Sedaj se bo ta meja pomaknila dalje na sever, Varna ne bo več obmejno mesto, ampak bo imela obsejnejše in mimo tega še zelo bogato zaledje. Pač pa bo s tem oškodovano največje romunsko pomorsko pristanišče Konstanca, tako glede bližine meje kakor prometnih zvez in neposrednega zaledja.

Ako bodo Romuni in Bolgari v resnici popolnoma zamenjali svoje narodne manjšine in ako se bodo, kakor smo čitali, iz Dobrudže odselili tudi zadnji Turki, bo s tem končno rešen še narodnostni problem, in meja med Romuni in Bolgari v Dobrudži bo lahko res postala dokončna. Mi bratom Bolgarom to iskreno želimo.

R. Rehar.

Beseda o naši srednji šoli

Naše srednje šole proizvajajo kot tovarne preveč navidezne intelligence

Še nekaj dni in naše srednje šole se bodo znova napolnile. Ta beseda dobro označuje njihov poset, kajti od vseh strani se čuje o prenapolnjenosti srednjih šol in pomanjkanju prostora. Če bi bila nastala prenapolnjenost od narasti prebivalstva in prealega števila srednjih šol v primeri s to narastjo, bi se dala nevolja rešiti s finančnimi viri. Toda statistika kaže, da nima naša banovina v primeru s številom prebivalstva premalo srednjih šol v razmerju z drugimi banovinami, zlasti ker moramo pri tem primerjanju upoštevati tudi zasebne šole, ki jih slovensko sonce prav blagohotno obseva. Če bi izhajala prenapolnjenost od resnične želje po čim višji izobrazbi, bi nas moralo to veseliti in s ponosom navdajati. Toda dejstvo kaže, da ne diši preveč učenje precejšnjemu delu naših srednješolcev in da iščejo v srednji šoli le lahek izhod do kake službe. To pa priča o tem, da niso naše srednje šole na pravi višini in da proizvajajo liki tovarnam preveč navidezne intelligence, ki tvori zametek kulturnega propadanja.

To je najbrž čutil tudi naš sedanjí prosvetni minister dr. Korošec, ko se je odločil za več klasičnih gimnazij. Ni namreč dvoma, da stoji klasična gimnazija glede izobrazbe nad realno. Ali pa se bo s povišanjem števila klasičnih gimnazij pričelo duševno prerajanje našega inteligentnega naraščaja, to je drugo vprašanje.

Učni načrt klasične gimnazije, kakršnega imamo, ne odgovarja niti v tem, kaj pričakujemo v današnjih dneh od latinščine in grščine, niti po razvrstitvi predmetov in številu tedenskih učnih ur, ki jih je za dobo raznih zdravstvenih zaščit preveč. Da bi nam nudil pouk omenjenih klasičnih jezikov samo znanje latinske in grške slovnice in bi naravnost naš duh k logičnemu mišljenju, to je premalo v primeru s časom in trudom, ki ga zahteva. V tem pouku moramo iskati spoznanje grške in rimske kulture in njen vpliv na razvoj naše. Učne knjige pa, ki jih uvajamo zdaj za pouk latinščine in grščine ter učna metoda, so slab pripomoček za to in učenje klasičnih jezikov ne prinaša tega, kar bi morali pričakovati od njega. Zaradi tega vidi velik del občinstva v klasičnih jezikih nepotrebno muko in se zateka k realnim gimnazijam, ki so lažje in vodijo v praktičnem življenju na iste položaje kot klasične. To je bil tudi vzrok, da so klasične gimnazije na našem jugu propadle in da se tudi po novi vzpostavitvi ne bodo obdržale. Prosvetni ministerstvo bi moralo namreč obenem izpremeniti tudi učni načrt klasičnih gimnazij.

Ker ni tu mesta za globlje razmotrivanje tega vprašanja, naj omenim samo to, da je nesmiselno duševno morjenje 10-12 letnih dečkov, če se morajo učiti v prvem razredu dveh tujih jezikov, ko še materinega, ki je osnova vsega učenja, ne poznajo dovolj. Na jasnem si namreč moramo biti, da ljudska šola ni in ne sme biti pripravica za srednjo.

Če hočemo torej narodu dobro, se ne smemo zadovoljevati s številom tega ali onega tipa srednjih šol, ampak moramo stremeti za njihovo smotno, današnjim potrebam prirejeno ureditev. Ta pa naj ne bo samo zunanja, ampak notranja, globoka.

Ker poudarjam potrebo izpremembe učnega načrta klasičnih gimnazij, si ne sme nihče misliti, da realne gimnazije niso potrebne preureditve. Omenim naj samo eno stvar: pouk latinskega jezika v V.-VIII. razredu realnih gimnazij nima nobenega pomena, zanj uporabljen čas je izgubljen brez koristi.

O uvedbi nemščine in italijanščine na jugoslovanskih srednjih šolah ni zdaj čas govoriti. Zgodovina naše srednje šole in uveljavljanje naših kulturnih delavcev kaže, da se je znal lep del naše mladine doma naučiti tega, česar jim ni šola nudila. Tako je bilo in bo.

Vprašati pa se moramo, ali je vršila doslej naša srednja šola svojo nalogo v državnem pogledu. Kdor primerja v tem oziru n. pr. nemške in naše učne knjige ter posluša absolvente naših šol, mora ugotoviti, da je ni. Vsi nemški učbeniki so spisani tako, da vzbujajo in krepe v

mladini zavest o veličini in poslanstvu Nemčije, pri nas se pa niti naša zrodovina ne uporablja v krepitev narodnega in državljanskega ponosa in zavesti. Zdi se, kakor da bi se pri nas namerno zaprle oči pred resnico, da snov učnih knjig usmerja mišljenje mladine. Ne gre tu za vprašanje jugoslovanskega narodnega edinstva, ampak za vprašanje jugoslovanskega državnega edinstva. Prvo je, kakor kaže razvoj dogodkov, za sedaj pokopano, pogreb drugega pomeni

izgubo naše svobode.

Več svobode in manj utesnitve po raznih pogledih potrebuje tudi naše učiteljstvo, da bo moglo v državnem in narodnem oziru vršiti svojo dolžnost. Ne prikrivajmo si, da imajo učenci mnogo miselske dinamike, saj so v razvojnih letih. Njih zanimajo vsakojaka vprašanja o katerih so trdno prepričani, da so ne samo zanje, za njihov narod in državo, temveč za človeštvo sploh izredne, če ne primarne važnosti. Učitelj jim pri se-

danjih prilikah ne more zadovoljujoče odgovarjati, da ne pade nanj meč disciplinske preiskave. Zaradi tega išče mladina odgovorov na ta vprašanja izven šole, začne šolo omalovaževati in — padata. Njena duhovna revolucija in evolucija se ne vrši ob roki vzgojitelja, ampak mnogokrat ob roki gonobitelja.

Zato ne sme šola nuditi polovičarske izobrazbe, ampak mora dosegati prave duhovne vrednote človeštva, pri tem se pa ne sme odtujevati niti potrebam naše jugoslovanske države niti onim realnega življenja. Gorje nam, če bomo pustili iz vidika, da postavlja šola temelje družbi in državi, kajti še laže jih ruši... -xy.

Etatizacija ali nacionalizacija Narodne banke?

Narodu je treba dati možnost, da sam odloča o politiki Narodne banke

Pri svoji kritiki poslovanja Narodne banke izhajajo seveda tudi prečanski gospodarski krogi s stališča svojih interesov. Oni, oziroma njihovi besedniki, se popolnoma strinjajo s politiko Narodne banke nasproti ekonomsko šibkejšim slojem. Da, opominjajo jo celo, da je še premalo ostra v tej smeri. Tako piše Rudolf Bičanić v svojem delu »Ekonomska podloga hrvatskog pitanja«, da ne bi smela Narodna banka dati kreditov vsem panogam gospodarstva, ampak le privatnim bankam, in šele preko teh bi ga dobile ostale panoge. Privatne banke so, kakor vemo danes, vse najtesneje zvezane z veliko industrij in trgovino. Industrijski in bančni kapital je danes spojen, posebno velekapital. Pripomba Rud. Bičanića pomeni torej, naj Narodna banka še poostri svojo dosedajšnjo politiko. Preko velenbank bi dobili z nje povezani velepodjetniki poceni kredite Narodne banke, a kmečke zadruge, obrtniki, mali trgovci in mali industrijski bi morali, v kolikor bi sploh dobili od privatnih bank del tega kredita Narodne banke, plačevati za to visoke obresti. To bi bila nujna posledica, če bi se izvedel Bičanićev predlog. To pa je tudi v glavnem vodilno stališče gospodarskih krogov v prečanskih krajih. V tem pogledu je torej sporazum čisto lahek, ker tudi beograjski delničarji nimajo nič proti temu, da banka še v večji meri podpira finančne mogotce.

Nasprotje pa je mnogo oostrejšo, kar tiče vprašanja, kako naj se plasirajo krediti Narodne banke, kar tiče poedinih dežel. Prečanski krogi se namreč ne morejo sprijazniti z dejstvom, da banka favorizira beograjske velepodjetnike pri kreditiranju. Oni zahtevajo, da tudi velepodjetniki v drugih krajih dobijo prav tolikšne kredite. Seveda na to nočejo pristati upravitelji banke, ker bi s tem zmanjšali kredite sebi samim. Zato so doslej propadle vse zahteve o »pravični razdelitvi kreditov po pokrajinah, o spremembi zagrebške filijale v avtonomen denarni zavod, ki bi imel iste pravice pri podeljevanju kreditov kakor centrala v Beogradu. Ravno tako stoji stvar z zahtevami, da se ne favorizirajo beograjska in vobče srbska podjetja, kar tiče podeljevanja deviz za uvoz, odstopanja deviz, dobljenih pri izvozu, izplačevanja klinških računov, dajanja izvoznih in uvoznih dovoljenj, ter da se preneha z intervencijami samo na beograjski borzi. V vseh teh vprašanjih se je politika Narodne banke kljub sporazumu prav malo spremenila.

Nadalje se ni kljub sporazumu rešilo vprašanje razdelitve delnic Narodne banke. Jasno je, da prečanski krogi vedo, da bi se lahko spremenila politika Narodne banke po njihovih željah le če bi imeli oni v rokah dovolj delnic, če bi njihovi zastopniki v dovoljnem številu sedeli v upravnem odboru in sodočevali pri določanju politike. Prav pa bi jim prišli tudi dobički, ki jih spravljajo sedanjí delničarji. Vse, kar so v tej smeri dosegli, je to, da so lahko zamenjali prejšnje »Hrvate« v upravi z novimi in da sedi njihov zastopnik v izvršnem odboru kot svetovalec in opazovalec. Da to nič ne pomeni, je jasno.

Glavno nasprotje, ki vlada sedaj med srbskimi vodilnimi gospodarskimi krogi in hrvatskimi, je v vprašanju emisijske politike Narodne banke. To nasprotje je še najbolj jasno formuliral Rud. Bičanić v svojem delu »Ekonomska podloga hrv. pitanja«, kjer pravi: »Deflacionalna politika (t. j. politika ohranitve stabilne valute) je naopaka i nepodesna, jer je pogadjala svu proizvodnju i cirkulaciju, koja nije imala na raspolaganje akumulirane novčane kapitala, a realnim dobrama i proizvodima je tom politikom bila umjetno smanjena vrijednost. Osobito je teško pogodjen naš izvoz. Ta je politika išla u korist samo jedne šake kapitalista, koji su imali gotovog novca. A takvi se kapitalisti nalaze upravo u Srbiji. Za razliku od prečanskog kapitala, koji je pretežno angažiran u proizvodnji, a osobito u industriji i trgovini, srbijski čaršijski kapital je više rentijerskog finansijskog značaja a više lihvarskog nego li trgovačkog porekla.« Srbski delničarji so za ohranitev naše valute, dočim so hrv. za devalvacijo, da, celo za inflacijo. To je razumljivo. Bilanca srb. in hrv. delniških družb nam lepo kažejo vzroke. Dočim srbske družbe razpolagajo z mnogo gotovine, imajo precej dolžnikov, a manj naložb v nepremičninah, strojih, surovinah in blagu na zalozah ter so manj zadolžene, dotlej je pri hrv. družbah vse obratno. Te imajo malo gotovine, malo dolžnikov, mnogo naložb v nepremičninah, strojih, surovinah in blagu na zalozah ter so zelo zadolžene. Zato je tudi prvimi bolj v interesu,

da kurz dinarja ne pada, temveč se celo viša, dočim drugi želijo, da pada, ker bodo s tem porasle cene nepremičninam, surovinam, strojem in blagu in bodo mogli z lahkoto odplačati svoje dolgove. Tudi v tem pogledu hrv. vodilni krogi še niso dovolj dosegli.

Etatizacija Narodne banke, ki jo zahtevajo danes, pa naj bi z enim udarcem rešila vse te probleme. V vodstvo banke naj bi prišli predstavniki vseh krajev in ti bi vodili kreditno, devizno politiko za prečanski kapital bolj »pravično«. Cisti dobiček bi spravljala le država, kar bi pomenilo olajšanje bremen za vse vodilno gospodarstvo. Država bi pa lahko poleg tega še izkoristila zlato podlago banke za finansiranje javnih del (predlog Marića), uvoz surovin (predlog zagrebške borze), kar bi na eni strani zmanjšalo tovrstne dajatve velepodjetij, a z druge strani privedlo do tako zaželene inflacije. To zadnje ugotavlja tudi »Vreme«, ki seveda polemizira proti inflacionistični politiki.

To je torej stvarna vsebina predloga o etatizaciji Narodne banke.

Predvsem moramo ugotoviti, da je politika podpiranja in favoriziranja ekonomsko najmočnejših slojev, a zapostavljanja ekonomsko šibkejših, ki jo je vodila vse doslej Narodna banka, škodljiva. To velja, kar tiče njene emisijske oz. valutne politike dviganja in zniževanja dinarja v korist prvih in na škodo drugih, kakor njene kreditne in devizne politike zalaganja prvih s cenenimi krediti in dovoljno količino deviz, a izkoriščanja drugih z dražimi krediti in zapostavljanjem pri podeljevanju kreditov in deviz.

Razni načini ureditve narodnega gospodarstva

Inž. Josip Teržan

Dnevni časopisi so polni ugibanja, kakšni bodo ukrepi vlade na polju narodnega gospodarstva. Znano so nam že razne izjave ministrov in politikov glede reform, ki se pripravljajo. Zato je potrebno, da so si široki narodni sloji in javnost na jasnem glede osnovnih načel, po katerih je urejeno narodno gospodarstvo, (nacionalna ekonomija) v posameznih državah, ki so sedaj vodilne v Evropi.

Prvi način ureditve narodnega gospodarstva bodi omenjeno »svobodno gospodarstvo«, ki je pred svetovno vojno vladalo vevspovsod na svetu, v vseh državah. Po svetovni vojni so se dogodile korenite spremembe v načinu narodnega gospodarstva v posameznih evropskih državah: v Rusiji, nato v Italiji, kasneje v Nemčiji.

Do pred letom dni sta Francija in Anglija še bili predstavnici tako zvanega svobodnega gospodarstva. To je svobodno, privatno-podjetniško in trgovsko gospodarstvo. Glavni znaki tega načina ureditve narodnega gospodarstva v državi so: privatna lastnina premičnih in nepremičnih kapitalov, svobodno gospodarsko delovanje v obliki privatnih podjetij, zapopadeno v tem tudi privatno gospodarstvo nad rudniki, premogovniki, industrij, trgovino in kreditnim gospodarstvom, izvzemši železnice, ki so državne. V vseh naštetih gospodarskih panogah prevladuje privatno-kapitalistično delovanje, v katero se država, ali sploh ne vmešava ali pa samo v zelo omejenem obsegu.

Drugi način ureditve narodnega gospodarstva je »dirigirano gospodarstvo«. Pri tem načinu gospodarstva se priznava sicer privatna lastnina, kot v »svobodnem gospodarstvu«, privatna gospodarska iniciativa in delovanje (podjetništvo), je pa vse pod strogim nadzorstvom državne oblasti, ki dirigira celokupno narodno gospodarstvo v interesu narodne skupnosti in celote. Državna oblast stremi potom omejitve svobode privatne lastnine in pri-

vatne kapitalistične dejavnosti ublažiti stanovsko borbo, ki v svobodnem gospodarstvu deluje razkrajaajoče na gospodarsko in družabno življenje. Z dirigiranjem (uravnavanjem) narodnega gospodarstva s strani državne oblasti se ublažuje tudi borba med delom in kapitalom. Na njeno mesto stopa načelo solidarnosti in sodelovanja vsega naroda. Dirigirano gospodarstvo pa je lahko popolno (totalitarno) ali samo delno. Delno dirigirano gospodarstvo je zopet lahko širše ozir. ožje, v svojem načinu ureditve narodnega gospodarstva v državi. To se ravna po večjem ali manjšem mešanju in nadzorstvu državne oblasti nad narodnim gospodarstvom. Dirigirano gospodarstvo uravnava predvsem v državi proizvodna sredstva in sile (kmetijska proizvodnja, proizvodnja industrijskih surovin, promet, trgovina, kredit, denarništvo) ter skuša izravnati ekonomske in socialne krivice (razdelitev dobrin in dohodkov) — egalitarno načelo.

Če se omenjena regulacija narodnega gospodarstva uravnava načrtno, po potrebah in nujnosti narodnega gospodarstva posameznega naroda in države in če se stavljene naloge želi izvršiti v gotovem, naprej določenem času, potem imenujemo to plansko ali načrtno gospodarstvo, (pet-, štiri-, enoletke).

Vsako dirigirano gospodarstvo mora biti obenem načrtno gospodarstvo, če želi imeti uspeh!

Da se dirigirano ozir. načrtno gospodarstvo lahko izvaja, je potreben zato poseben organ, potom katerega se narodno gospodarstvo dirigira in planira. Ta organ je lahko popolnoma birokratski ali pa korporativen, to je, sestavljen iz predstavnikov stanov, gospodarstva in državne oblasti.

Narodno gospodarstvo, ki se dirigira in načrtno upravlja potom korporativnega organa, imenujemo korporativni gos-

Novice

Anketa za pomoč tekstilnemu delavstvu

Kakor smo že poročali, je bila na banki upravi anketa, ki je razpravljala o položaju tekstilnega delavstva na podlagi poročila, ki ga je podala Delavska zbornica. Kako je to delavstvo že od dosedanjih redukcij zdecimirano, to pokazuje tudi statistika OUZD, po kateri je število zavarovancev v primeri z lanskim letom padlo v letošnjem januarju za 434, v februarju za 528, v marcu za 524, v aprilu za 320, v maju za 338, v juniju za 665 in v juliju za 1041. V avgustu je število zavarovanih tekstilnih delavcev še nadalje padlo tako, da bo znašala razlika proti lanskemu letu okoli 1500 oseb. Na Kranjskem je doslej omejilo svoj obrat 18, na Stajerskem 20 tovarn, a redukcije se izvršujejo še nadalje, in vedno več delavskih družin pada v bedo.

V raznih predlogih za nujno odpomoč

zahteva Delavska zbornica, naj odločujoči činitelji ukrenejo vse, da se pospeši nabava potrebnih surovin. Urad za razdelitev bombažnega prediva naj bi v prvi vrsti upošteval tekstilne in predilniške tovarne v Sloveniji, zlasti v obmejnih krajih. Istotako naj se upošteva Slovenija pri dodelitvi vojaških dobav.

Vsem z redukcijami prizadetim delavcem in delavkam naj se da enkratna izredna denarna podpora in sicer samskim oziroma poročenim brez otrok v višini vsaj 14 dnevne mezde, poročenim z družinami pa v višini štiriletske meze. Nadalje naj se za čas delne redukcije prizna samskim in poročenim brez otrok 50%, z družinami tekstilna in predilniška podjetja pač lahko prenesejo, saj imajo za seboj več let po 75% izgubljenega zaslužka. To breme dobre konjunktore, v katerih so imela vi-

soka dobičke, za katere se imajo nemalo zahvaliti pridnosti in sposobnosti zaposlenega delavstva, ki se je pri tem moralo zadovoljevati z nizkimi mezdami.

Nujna je tudi ustanovitev posebnega sklada za izredne podpore od redukcij prizadetemu delavstvu tekstilne industrije, ki naj se razširi kasneje na vso industrijo v Sloveniji. Pravila tega sklada, kateremu naj bo zajamčena popolna avtonomija, naj sestavi poseben odbor iz vrst delodajalcev in delojemalcev.

Tudi vse javne ustanove morajo priti prizadetemu delavstvu na pomoč z denarnimi podporami. Bednostni sklad pri banki upravi, od katerega industrijsko delavstvo doslej ni imelo nobenih koristi, naj v sedanji krizi votira v ta namen večjo vsoto, enako naj pomagajo prizadete občine in javna borza dela.

ZDRAVILIŠČE

Radio-Therma-Laško

Uspešno zdravljenje vseh vrst revmatičnih obolenj, gihta, ishiasa, ženskih bolezni, arterioskleroze itd.

Znižane pavšalne cene

Zahtevajte prospekte!

možno, da smo že toliko kulturnih vrednot proizvodov tiste dobe, pozabili.

Med že skoraj popolnoma pozabljenimi kulturne vrednote slovenskega ljudstva, moramo šteti tudi narodne plesje. Le še malo kje so se ohranili in še ti so že več ali manj popačeni z novejšimi tujimi plesi, v narodnostno obmejnih krajih pa z drugimi narodnimi plesi. Pravih narodnih plesov, ki so jih plesali v veselje naši pradedje pred stoletji že ni skoraj nikjer več. Le Belo Krajino moremo šteti med tiste slovenske pokrajine, kjer so ohranjeni pravi narodni plesi. Najrazličnejša belokranjska kola so se nam ohranila nepokvarjena do danes. V njih je ostala še vsa globina vesele slovenske in slovenske duše. Prav zaradi tega morajo biti nam še toliko dražji. Prizadevanje onih, ki jih zbirajo in rešujejo pozabljenja, mora podpreti ves slovenski narod.

Ne smemo dopustiti, da bi se ohranjeni narodni plesi pozabili. Na najrazličnejših prireditvah in proslavah, mora biti na sporedu narodni ples; in če bo prav zaplesan, kar je sveta dolžnost prirediteljev, da zato poskrbe, bo gotovo uspel.

Plesati narodne plesje naj bo dolžnost vseh Slovencev. Ker jih večina ne zna več, se jih mora naučiti. Če imamo čas za učenje tujih modernih plesov, ga moramo imeti tudi za naše domače narodne plesje. Narodni plesi morajo biti ljudski plesi! Saj je v njih toliko duhovnega bogastva in moči, da to tudi zaslužijo!

Josip Udovč

V nedeljo, 8. septembra bo v Metliki velik festival narodnih plesov. Tudi severna Slovenija je dolžna, da se udeleži tega narodnega slavlja. Vožnja z vlakom je četrtinska.

Celje

Celje je slovesno proslavilo kraljev rojstni dan

Kakor vedno, je naše mesto tudi letos najslavesneje proslavilo rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Mesto se je že na predvečer odelo v državne zastave. Zvečer so zagoreli kresovi na Starem gradu, Hribu sv. Jožefa in Golovcu. Umetni ogenj in grmenje topičev je dvigalo slavnostno razpoloženje. Sokolstvo je imelo zbor pri telovadnici mestne ljudske šole. Zbora se je udeležilo nad 300 sokolskih pripadnikov. Fantovski odsek je priredil slavnostno akademijo v mestnem gledališču. Zjutraj so bile v cerkvah vseh veroizpovedi svečane službe božje, ki so jim prisostvovali zastopniki vojaških in civilnih oblasti, društev in korporacij ter mnogošte-

vilno občinstvo. Zlasti opatijska cerkev je bila nabito polna občinstva. Pred opatijsko in pravoslavno cerkvijo je bila postrojena častna četa s polkovno zastavo in godbo. Vršile so se tudi šolske maše in proslave na šolah. Od 11. do 12. predpoldne je bil pred kolodvorom promenadni konnih ulicah vojaška baklada, nato pa njih ulicah vojaška baklada, nato pa družabni večer v Oficirskem domu. Pročelje mestnega poglavarstva je bilo oba večera slavnostno razsvetljeno, mnogi trgovci so svoje izložbe okrasili s sliko kralja Petra. Delo je povsod ves dan počivalo. V Ljubljano je odšlo k odkritju spomenika kralju Aleksandru nad 500 Celjanov.

DRUGA REALNA GIMNAZIJA V CELJU

Kakor poročajo, je s kraljevim ukazom ustanovljena v Celju za novo šolsko leto 1940-41 popolna II. drž. realna gimnazija. Pouk učencev dveh realnih gimnazij in še klasične gimnazije v treh vzporednih razredih bo v istem polopop. in je bilo zgrajeno pred 20 leti za 300 dijakov, letos pa jih bo okrog 1400. Kako bodo uredili pouk, še ni znano. Sedaj je pereča rešitev gradnje novega gimnazijskega poslopja.

UBOJ V GORNJIH ZREČAH

30 letnega hlapca Janeza Benedečiča iz Zg. Zreč je v Grundnerjevi gostilni iz neznanega vzroka zabodel z nožem neki neznanec v trebuh, prsa in levo roko. Benedečiča so prepekljali v celjsko bolnišnico, kjer je vsled dobljenih poškodb umrl.

LAŠKO

V bližini Suhlove gostilne je zdrknil po strmini ob Savinji osebni avto nekoga Zagrebčana. Odpovedalo je krmilo. Vozač je dobil lažje poškodbe, tudi avto je nekoliko poškodovan. — Umrl je na Podvinu 25 letni krojaški pomočnik Anton Vodišek. — Občni zbor Zveze združenj gostilniških obrti dravske banovine bo 11. in 12. t. m. v Laškem.

darski sistem.

Korporativni sistem je vpeljal Mussolini v Italiji. To je fašizem.

Totalitarni, dirigirani, načrtni gospodarski sistem je vpeljal Hitler v Nemčiji; to je nacionalni socializem.

Če se pa v totalitarne, dirigirane načrtnem gospodarskem sistemu ukine privatna lastnina in privatno podjetništvo v glavnih gospodarskih panogah in vse to postane državna last in last naroda kot celote, dobimo kolektivno gospodarstvo, kot je vplejana v današnji Rusiji-SSSR.

Razlika med opisanimi tremi gospodarskimi sistemi obstaja v jedru samo v svobodi in privatni lastnini. Fašističen in nacionalističen sistem se razlikujeta od svobodnega gospodarskega sistema v enem, da gospodarstvo ni svobodno, temveč vezano na državno oblast. Kolektivno gospodarstvo pa se razlikuje od svobodnega v dvojem, to je, da ni svobodno in da ne obstaja privatna lastnina in dejavnost, ki v fašističnem in nacionalističnem še obstaja.

c Zdravniško dežurstvo za člane OUZD ima jutri zdravnik dr. Franc Premšak, Cankarjeva cesta 6.

c Nočno lekarniško službo ima od 7. do 13. septembra dvorna lekarna „Pri Mariji Pomagaj“ na Glavnem trgu.

c Žetev smrti. Umrla je na Cesti na grad št. 11 žena upok. železničarja Kolar Frančiška, stara 66 let. — V bolnišnici pa so umrli: 70 letni preužitkar Franc Predovnik iz Smartna ob Paki, 50 letni dninar Ivan Vodeb iz Medloga pri Celju in 32 letna žena elektricarja Zupanc Amalija iz Lokrova pri Celju.

c Kronika nesreč. 16 letni hlapec Viktor Kobal iz St. Pavla pri Preboldu je vozil gramoz. Kolo voza mu je šlo preko stopala leve noge in mu jo težko poškodovalo. 50 letna obiralka hmelja Viljemina Stinglin iz Klanjca ob Sotli je padla s senika in se potolkla po glavi in rokah.

c Nevargne vlomilca 23 letnega Albina Jevšjaka iz Rudnika pri Ljubljani so prijeli v Gotovljah pri Zalcu, ko je ravno vlomil v hišo posestnika Vaša. Bil je izročen celjskemu okrožnemu sodišču.

c 60.000 din škode je napravila zadnja povodenj samo v Vojniku in okolici.

c Kolodvorsko restavracijo v Celju je prevzel Slovenec g. Silvester Krelj iz Skof. je Loke.

c Katastrsko upravo so dobili v Gornjem gradu.

c Iz Glasbene Matice. Letos bo uveden poseben tečaj, kjer bo dana možnost, da se revni gojenci udeležijo temeljitega pouka proti neznanju šolnini. Več o tem se izve pri ravnateljstvu na Slomskem trgu 10/I. — Kakor vsa prejšnja leta, bo tudi letos imel orkester svoje redne vaje, da nadaljuje uspešno započeto skupno delo z orkestrom tukajšnje vojaške godbe. Vsi člani, ki so sodelovali pri I. simfoničnem koncertu so vlnudno vabljeni, da še dalje sodelujejo pri pripravah za II. simfonični koncert. Pričetek vaj bo še posebej objavljen.

c Celjsko pevsko društvo prične z rednim delom prihodnji teden. Prva pevka vaja bo v petek 13. t. m. Pevske vaje bodo ob torkih za moški zbor, ob sredah za ženski zbor in ob petkih za mešani zbor. Pri prvih vajah se bodo sprejemali tudi novi pevci.

c Sokol Celje I. ima redno telovadbo in sicer: moška deca v torek in petek od 17.—18., ženska deca v ponedeljek in četrtek in petek od 20.—21.30, članice v ponedeljek od 20.—21.30, ženski naraščaj v ponedeljek in četrtek od 19.20, člani v torek in petek od 20.—21.30, članice v ponedeljek in četrtek od 20.—21.30. Vpisovanje članstva bo do 15. oktobra.

c Gojitev oljaric. Jutri ob 9. dopoldne bo v gostilni Fazarine na Ostrožnem, popoldne ob 17. pa v Košnici pri posestniku Slandru važen sestanek kmetovalcev s predavanjem o gojenju bilk oljaric. Mestno poglavarstvo vabi kmetovalce, da se sestanika v čim večjem številu udeležijo.

c Umrl je v Kozjem posestnik in bivši trgovec Jožef Druškovič.

c Prvenstveno nogometno tekmo igra jutri popoldne SK Celje z Atletiki.

c 60 letnico je obhajal v sredo inž. g. Kornelji Ferjančič, direktor rudarske šole v Celju.

c Zrebanje loterije LKB v Celju bo jutri. Segajte po srečkah, ki se dobijo po 5 din komad.

c Sokolsko društvo Celje matica. Načelnstvo poroča, da prične redna telovadba vseh oddelkov v ponedeljek, 16. sept. po dosedanjem urniku. Vpisovanje je vsak tork in petek od 15. do 18. za vse oddelke, izvenšči članstva, in bo zaključeno 15. oktobra. Brate in sestre, obvezne za obisk telovadbe, pozivamo, da se redno in točno udeležujejo telovadbe in privedejo s seboj še nove. Starše vabimo, da napotijo svojo dečo v telovadnico, priporočamo našim trgovcem in mojstrom, da omogočijo svojim vajencem obisk sokolske telovadbe.

c Darilo. Po bratu Dragu Sircu je tovarna Polzela darovala socialnemu skladu Matka Šmida pri Sokolskem društvu Celje 500 din in enak znesek socialnemu odseku starejših sester v Celju, skupaj 1000 din.

Narodni plesi — ljudski plesi!

Poleg narodnih pesmi, so narodni plesi najpomembnejši kulturni proizvod slovenskega ljudstva. Res, da je že precej časa, odkar je bil slovenski kmet edini kulturni ustvarjalec in oblikovalec slovenske kulture, je vendar za nas Slovence sra-

Ptuj

Protituberkulozni dispanzer kralja Aleksandra I. v Ptuj

V dneh, ko po raznih krajih države odkrivajo spomenike v spomin viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, se pripravljajo krajevna protituberkulozna liga v Ptuj in z njo ves narodno zavedni Ptuj in ptujski okraj, da položijo temeljni kamen pomembnemu spomeniku kralja Aleksandra I. modernemu protituberkuloznemu dispanzerju, ki bo odgovarjal vsem nujnim in sodobnim zahtevam zdravniške znanosti.

Pred leti je tudi Ptuj zbiral denarne prispevke za spomenik kralju Aleksandru I. Nabrala se je lepa vsota, ki jo je odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. izročil krajevni protituberkulozni ligi v Ptuj za namenom, da ta vsota tvori prvi prispevek za zgraditev prepotrebne novega protituberkuloznega dispanzerja v Ptuj, ki naj bo dostojen in potrebnim najbolj koristen spomenik pokojnemu kralju.

Za šesto obletnico njegove smrti hočemo tudi v Ptuj postaviti viden spomenik njegovemu spominu. Vendar želimo obenem tudi koristiti potrebam onih, ki so ali še bodo za spomenik kakor koli kaj darovali. Jetika spada med najhujše sovražnike ljudstva v ptujskem okraju. Stevilke mrlčev za jetiko in vseh onih, ki nosijo v sebi kužno kal, še od daleč niso poznane. Vendar nam že vse to, kar smo v borbi proti jetiki v Ptuj in ptujskem okraju doslej spoznali, v glavnih obrisih razkriva žalostno sliko. Boj proti jetiki mora biti dobro organiziran, mora biti enoten in mora biti sodoben! V tem boju morajo

pomagati strokovnemu zdravnikovemu trudu, zavezati porast jetike, vsi.

Protituberkulozni dispanzer v Ptuj, ki slavi prav to leto peto obletnico svojega dela, je vršil z vsemi razpoložljivimi sredstvi boj proti jetiki. Uspehi bodo vidni šele po desetletjih. Vendar smemo reči, da so ta prva leta bila prava pionirska leta protituberkulozne borbe v Ptuj in ptujskem okraju. Ob svoji petletnici hoče protituberkulozni dispanzer svojo akcijo povečati in jo strokovno predvsem še okrepiti. V ta namen hoče sezidati v Ptuj nov, sodobnim zdravniškim zahtevam boja proti jetiki odgovarjajoč protituberkulozni dispanzer. Za vidne likovne ali drugačne spomenike ne zmoremo dovolj denarja. Potrebe zahtevajo, da postavljamo spomenike onim, ki smo jih spoštovali in cenili, v takni obliki, da bodo koristili najprej ljudstvu, potrebnim! Menimo, da je takšen naš poštastive velikih ljudi najbolj mogočen, najbolj socialen in najlepši.

Brez dvoma so protituberkulozni ligi v Ptuj in ta namen nujno potrebna denarna in materialna sredstva v največji meri. Ko sporočamo širokemu slovenskemu krogu naš namen, združujemo obenem z njim najbolj iskreno prošnjo, da nam vsi, ki imajo denarna in materialna sredstva na razpolago, pomagajo po svojih močeh v najvišji meri pri našem delu. Vse prispevke sprejema protituberkulozna liga v Ptuj. — Krajevna protituberkulozna liga v Ptuj.

PROSLAVA KRALJEVEGA ROJSTNEGA DNE

Naše mesto je slovesno proslavilo rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Raz vseh hiš so že na predvečer zavilhrale državne zastave. Trgovci so svoje izložbe okrasili s kraljevimi slikami in jih osvetlili. Ob 9. uri zjutraj se je vršila v mestni cerkvi slavnostna služba božja, kateri so prisostvovali zastopniki vojaških in civilnih oblasti, korporacij in društev. Pred cerkvijo je bila postrojena častna četa vojakov.

p Na živinskem sejmu 3. sept. je bilo prodanih od 104 volov 36 po 6—8 din; od 340 krav 185 po 4—6.50 din; od 34 bikov 15 po 5—7 din; od 61 telic 28 po 5.25—7 din; od 29 juncev ni bil noben prodan; od 5 telic 2 po 6—7.50 din; od 159 konj 28 od 740—5000 din in od 21 zrebca 8 od 1000—2500 din. V sredo 4. sept. so prodajali debele svinje po 11.50 do 12 din in pršutarje od 10—11 din.

p Obležala je na cesti. Mihelič Anica, pos. iz Zlatolčja na Dr. polju se je peljala s kolesom po cesti Ptuj—Maribor. Nedaleč od doma se je zgrudila s kolesa. Rešilni avto iz Ptuja jo je nezvestno prepeljal v ptujsko bolnišnico. K sreči ni zadobila težjih poškodb.

p Za koliko so se dvignile cene glavnim življenjskim potrebščinam. Od 1. sept. lanskega leta se je v Ptuj podražil kruh za 50 odst., meso 45 odst., moka nad 100 odst., mast 35 odst., olje nad 100 odst., riž nad 100 odst., milo 25 odst. in drva nad 100 odst. Obleka in obutev pa za 30 odst.

p Nesreča radi pika čebel. V Spulhji pri Ptuj se je pripetila nenavadna nesreča radi pika čebel. Na vprežene konje pos. Samperla iz Spulhe se je vsul roj čebel, ki so pričele neusmiljeno pikati konje. Priskočil je voznik, da poreže jermenje. Razdražene čebele so tako hudo opikale konje in voznika, da so se rešili šele po zdravniški negi.

Maribor

Svečana proslava kraljevega rojstnega dne

Že na predvečer kraljevega rojstnega dne je bilo vse mesto okrašeno z državnimi trobojnicami. Svečano razpoloženje se je kazalo tudi na ulicah in v lokalih, kjer je bilo zelo živahno. Mnoge izložbe so bile okusno dekorirane s kraljevo sliko in državno trobojnico, zelenjem ter cvetjem.

Včeraj dopoldne so bile v vseh mariborskih cerkvah vseh veroizpovedi slovesne službe božje. Službi božji v tukajšnji stolnici so prisostvovali zastopniki vojaških in civilnih oblasti, društev in korporacij. Zelo številno so bili zastopani aktivni in rezervni častniki s svo-

jimi predstojniki. Po službi božji so se zastopniki vpisali v spominsko knjigo na okrajnem načelnstvu, kjer sta načelnika sprejemala čestitke k rojstnemu dnevu našega mladega kralja.

Mariborsko in obmejno sokolstvo se je zbralo v Sokolskem domu, kjer je bila svečana proslava. Tudi zavedno občinstvo je prisostvovalo navdušenim manifestacijam. Bili so zastopani vsi mariborski uradi in vojaštvo z mestnim poveljnikom generalom Paracom na čelu. Predsednik meddruštvenega odbora prof. Struna je v uvodnem govoru poudaril pomen proslave, nakar je pro-

svetar Dojčinovič prečital poslanico SKJ. Najsevernejša sokolska edinica je poslala mlademu kralju pismene čestitke, kar so navzoči z navdušenim odobravanjem sprejeli na znanje. S slavnostnega zborovanja so odposlali brzojavne čestitke. Po raznih posrečenih deklaracijah so zapeli pevci »Jadrana-Nanos« več slavnostnih pesmi, nato pa je župni referent za Petrovo petletko orisal uspešno delo obmejnih sokolskih edinic. Proslavo je zaključila vseslovenska himna »Hej Slovani«, ki jo je pelala vsa množica.

Razstava karikatur

Jutri, v nedeljo 8. t. m., bo v Beli dvorani Sokolskega doma na Aleksandrovi cestji ob 10.30 otvorjena razstava karikaturnih znanih mariborskih osebnosti, ki

jih je narisal g. Remigij Bratuž tako izredno posrečeno, da bodo nedvomno vzbudile zanimanje. Bratuževe karikature daleč presegajo vse druge, kar smo jih doslej videli v Mariboru, posebno po izredno pogodeni podobnosti ter temeljni karakteristiki karikirancev. Precej nad sto znanih Mariborčanov in Mariborčank bo zastopanih v karikaturah karikaturista, ki, dasi je po poklicu glasbenik, odlično obvlada to risarsko tehniko, za katero je potrebna posebna nadarjenost. Prepričani smo, da bo jutri otvorjena razstava vzbudila v javnosti tisto zanimanje, ki jo v polni meri zasluži.

* Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 16/II, prireja za svoje učence posebno Dvoletno trgovsko šolo ter razne druge tečaje, poleg tega pa uči tudi poedine trgovske predmete (steno-grafijo, knjigovodstvo itd.) ter tuje jezike (italijanščino, nemščino itd.). Pouk se vrši z dopisovanjem in je zato individualen ter uspešen. Vpiše se lahko vsakdo. Vsa pojasnila pri vodstvu šole brezplačno.

* Gostilničarje in slavno občinstvo se obvešča, da se dobiva posebno temno Laško pivo za isto ceno kakor svetlo. Glavno zastopstvo Gostilničarske pivovarne d. d. Laško, hotel »Orel«, Maribor.

* POZOR! Specijalno temno Laško pivo po isti ceni kakor svetlo. Glavno zastopstvo Gostilničarske pivovarne d. d. Laško, hotel »Orel«, Maribor.

* Kino. Danes izbrani film »Ljudje iz varietaja« zadnji film z znamenito La Jano, Attila Hörbiger in Hans Moser. Pride: »Gul baba«.

* Union kino. Vojni dogodki 1939/40 »Od Danziga do Pariza«, filmska reportaža zadnjih vojnih dogodkov, posnetih iz prvih in najopasnějšíh položajev.

* Esplanade kino. Vojni dogodki 1939/40 »Od Danziga do Pariza«, filmska reportaža zadnjih vojnih dogodkov, posnetih iz prvih in najopasnějšíh položajev.

* Zvočni kino Pobrežje 7. in 8. sept. vefilm »Manež«

* Državna razr. loterija

DIN 100.000.— 21093
DIN 80.000.— 3556
DIN 60.000.— 71425
DIN 50.000.— 36146
DIN 40.000.— 44615
DIN 30.000.— 81938
DIN 20.000.— 3971 50584 86297
DIN 16.000.— 28261
DIN 12.000.— 7304 84392

14656 18501 53644 68715 80275 81773 90374
DIN 8.000.—
14385 18447 24256 57683 58109 59844 89678
95291 97796

DIN 6.000.—
1551 12341 12820 15977 19763 22952 31241
53077 53798 58022 60588 62397 65537 65562
69399 74292 74720 94668

DIN 5.000.—
27131 33089 35340 41385 53440 64350 62117
65739 69069 70711 72679 76135 96917

DIN 4.000.—
2069 6975 7715 10149 12079 13137 16720
17991 24845 25510 31899 37116 37257 44056
46871 47934 52384 61883 76787 76970 85964
87999 89024 96855 97976

Bančna poslovalnica BEZIAK, Maribor.

Gosposka ulica 25 (tel. 20-97)

Razpis gledališkega abonmaja

Uprava Narodnega gledališča v Mariboru razpisuje za sezono 1940-1 abonma na 22 predstav (14 dramskih in 7 glasbenih ter en koncert). Abonenti uživajo v razmerju proti dnevnim cenam velikopust ter plačujejo svoj abonma v osmih

SLIKE - VAHTAR - TYRŠEVA 7

zaporednih mesečnih obrokih, vedno v prvih dneh vsakega meseca. Cene abonmaju: osem obrokov a din 47, 33, 27, 17 (za uradnike 39, 28, 24, 12) za ložne sedeže; po din 42, 33, 27, (36, 28, 25) za parterne sedeže; po din 42, 33, 25, 20 (36, 28, 21, 16) za balkonske sedeže; po din 21, 17, 12, (17, 12, 8) za galerijske sedeže. Na razpolago pa so tudi bloki, ki so

nekoliko dražji od navadnega abonmaja, pa zato omogočajo obisk poljubnih 15 dramskih in 7 glasbenih večerov. Le predstave, ki so na lepakih označene z »Izven«, ne veljajo za bloke. Abonma je veljaven le za imenovano osebo in se med sezono ne more odpovedati.

Prijave sprejema gledališka blagajna,

OKVIRI - VAHTAR - TYRŠEVA 7

ki je odprta vsak dan od 9. do pol 13. ter od 15. do 17. ure (ob nedeljah in praznikih od 10. do pol 13. ure) do sobote, 21. septembra. Lanskim abonmentom so rezervirani dosedanjí sedeži samo do sobote, 14. septembra. Repertoarni načrt bo objavljen prihodnje dni.

Praznik jadrlnih letalcev

Jadrlna letalska skupina Maribor 1. »Mejaš« priredi v nedeljo, 8. t. m., ob 15. na letališču Tezno krsti svojih novih jadrlnih letal. Krščena bodo letala »Mejaš« tipa Komar bys (poljska konstrukcija), »Miha« tipa Grunau Baby 11-a, dalje »Sraka« prototip jugoslovanske konstrukcije, konstruirala ing. aer. Soštarič Ivo in cand. ing. Humek Vojko in končno »Muha« tipa »Mella« konstrukcija cand. ing. Humek Vojko.

Boštvo so prijazno sprejele gospe Hutterjeva, Lenardova in Pinterjeva ter gospod Mastek.

Kakor je razvidno krsti najstarejša mariborska letalska edinica kar dve letali, ki sta bili konstruirani iz vrst njenih članov. To dejstvo mora-

mo smatrati kot lep uspeh in pričakujemo, da bo mariborska javnost znala s svojim obiskom na Tezno pokazati, kako ceni stremljenja naših domačih jadrlnih letalcev.

Jadrlna letalska skupina Maribor 1. »Mejaš«, ki je prva edinica te vrste v državi in ki je s svojimi uspehi znana daleč preko meja mariborskih je navezana s finančne strani v glavnem nase. Njeno uspešno delovanje zavisí od razumevanja mariborskega občinstva, ki jo z majhnimi denarnimi prispevki lahko podpre še k mnogo lepšim uspehom.

Mariborčani, izkažite se ob nabirni akciji jadrlna letalske skupine v nedeljo predpoldne in pri krstu njenih letal popoldne!

Miloš Oset srečuje Abrahama

Sredi največjih skrbi in dela okoli problema preskrbe živil bo praznoval v ponedeljek mariborski veletrgovec in predsednik Združenja trgovcev za mesto Maribor g. Miloš Oset 50letnico življenja. Ker je njegovo ime tako tesno povezano

z gospodarskim življenjem našega mesta, je prav da ob njegovem pomembnem življenjskem mejniku obudimo spomin na ogromno delo, ki ga je opravil slavjenec na gospodarskem in narodnostnem polju. Kot rojak prijazne vasi Sv. Jurij ob j. ž. se je g. Oset učil trgovinske stroke v Celju in Ljubljani, bil je trgovski sodnik v Ljubljani in Ptuj dokler se ni osamosvojil kot samostojen trgovec na Muti v Dravski dolini. V ta narodnostno ogroženi kraj ga je poslala po prevratu leta 1919 CMD kot slovenskega trgovca. Na Muti je bil slavjenec tudi gerent. Leta 1920 se je naselil v Mariboru, kjer je kmalu pre-

vzel veletrgovko M. Ziegler ter tako spremenil trgovino v slovensko podjetje. Njegovo ogromno gospodarsko delo se izraža v tem, če omenimo, da je v upravi Posojilnice Narodni dom, član nadzornega odbora Ljubljanske kreditne banke, cenzor Narodne banke, član reklamacijskega odbora, član protidraginskega odbora, častni sodnik pri tujakšnem okrožnem sodišču, zlasti pa predsednik Združenja trgovcev za mesto Maribor, kjer deluje že drugo trolej. Na tem položaju je g. Oset združil vse trgovce v eno samo harmonično družino, ki dela v korist vedno lepšega trgovinskega razvoja v Mariboru in v korist svojih odjemalcev. Mnogo je koristil narodni trgovini v Mariboru in okolici, kjer je marsikateremu začetniku pomagal na noge z brezplačnimi krediti. Posebno pa je omeniti, da se je slavjencu zahvaliti, da ni v Mariboru še večjega pomanjkanja blaga v sedanjih časih splošne nervoznosti, kajti neprestano se trudi, da dobi najpotrebnejše potom svojih poznanstev in dragocenih zvez med poslovnim svetom. Svoje blago tudi vedno objektivno in pravično razdeli med mariborske in okoliške trgovce.

Ob zaključku naj omenimo še slavjenčovo narodnostno delo. Je član uprave CMD v Ljubljani, katere se pogosto spomni z izdatnimi prispevki. Kot član vseh narodnih in kulturnih društev v Mariboru je nepogrešljiv javni delavec. Njegov socialni čut pa bi najboljše dokazali številni visokošolci in revni dijaki, za katere ima vedno radodarne roke.

m Vpisovanje v šolo Glasbene Matice je dnevno od 10. do 12. in od 15. do 16. v novih šolskih prostorih v Kopališki ulici 11.

PRODAJA BELEGA KRUHA PREPOVEDANA

Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru sporoča, da je od ponedeljka dalje vsako nočno delo prepovedano. Prepovedana je tudi prodaja belega kruha. Enotni kruh se sme prodajati samo en dan star. Drobno pecivo iz bele moke ostane še naprej v prodaji. Stane komad 1 din. Enotni kruh se bo prodajal v komadih v teži 54,5 dkg po din 3, štruce in hlebi v teži 109 dkg po din 6. Razlika v teži pri svežem kruhu sme znašati največ 3%, pri starem 5%.

Jedilni pribor

bogata izbira
nizke cene

M. Jigerjev sin. Gosposka ulica 15

IZLET SOKOLOV-KOLEŠARJEV V

ŠT. ILJ

Na koncert narodnih pesmi in zabavo, ki jih priredi Sokol v Št. Ilju v nedeljo 8. sept. pohitimo s koleši. Zbor je ob 13.30 uri pred Sokolskim domom, odkoder je skupen odhod. Vabimo vse seestre in brate kolesarje, da se udeležijo tega izleta na našo mejo! Zdravo!

m Srebrno poroko bo slavil jutri postajenačelnik postaje Maribor-Studenec g. Konrad Merc. Njegova ljubezniva soproga gospa Berta mu je poklonila dva sina, ki sta mu v ponos ob 25 letnici srečnega zakona.

m Nočna lekarniška služba: od 7. do vključno 13. t. m. lekarna pri Sv. Avehu, Glavni trg 20, tel. 20-05; Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 22-70.

m Za dograditev počitniškega doma na Pohorju so darovali Akademski podporni zadrugi v Mariboru: Posojilnica Narodni dom, Maribor, din 2000.—, Tovarna Zugmayer in Gruber Slov. Bistrica, din 1000, Tvorica za dušik, Ruše, din 100, tv. E. Pogačnik, Brezno, din 50, dr. Fr. Lipold, Maribor, din 50.

SLIKE ZA LEGITIMACIJE, foto JAPELJ, Gosposka 18/I.

* Občina Studenci pri Mariboru razpisuje službeni mesti občinskega redarja-sluge in občinskega boletnega uslužbenca. Prošnje kolkovane z 10.— din državnega kolka naj vložijo v občinski pisarni do 15. sept. t. l., kjer se dobe tudi nadaljnje informacije. Uprava občine Studenci pri Mariboru.

* Reflektantom za sprejem v trgovsko akademijo, ki so bili odklonjeni, se lahko želja izpolni, če se vpišejo na privatno dvorazredno trgovsko šolo v Mur. Soboti, ki ima pravico javnosti. Po završnem izpitu morejo napraviti diferencialni izpit in nato prestopiti avtomatično v tretjiletnik akademije. Prijavite se takoj osebno ravnateljstvu te šole, ker je prostih le še nekoliko mest, da ne bo prepozno; reden pouk se začne na šoli že 10. septembra.

DR. KARTIN
Maribor, Jurčičeva 4 (tel. 29-59) zopet redno ordinira. 620

* Pri odhodu iz Maribora, kjer sem imel mnogo znancev in prijateljev, se pri tej priliki od njih poslavljam in jim želim vso srečo! Profesor Labe Vučetič-Meneghinov. 619

* Specialist za ženske bolezni in porodništvo med. univ. dr. Fran Toplak zopet redno ordinira od 9.—11. in od pol 16. do pol 17. ure. Glavni trg 18, tel. 27-32. 623

* Dr. Lutman ne ordinira od 23. t. m.

* Mali harmonikarji — vpisovanje začetnikov. Novinci se sprejemajo v prvi deški meščanski šoli, Krekova 1-II od 1. do 15. septembra. Prijave sprejema nastavnik g. Šušteršič vsak popoldan med 3. in 5. uro.

PORTRETNE FOTOGRAFIJE, foto JAPELJ, Gosposka 18/I.

* Tečaji ruskega jezika, začetni in nadaljevalni. Začetek s 15. septembrom. Prijave: v knjižnici Ruske Matice ob sobotah od 19. do 21. ure, Sodna ul. 9/III, v prostorih Narodne strokovne zveze, ali pri prof. Sokolovu v klas. gimnaziji. 621

Zobozdravnik, specialist za ustne in zobne bolezni

Prirodopisna kramljanja

„Prehranjevalna politika“ v živalskem svetu

Dr. Stanko Bevk / V živalstvu razlikujemo glede prehrane rastlinojedce, mesojedce in vsejedce

Glede prehrane razločujemo v živalstvu rastlinojedce, mesojedce in vsejedce. V prvo skupino spadajo živali, ki uživajo za hrano rastline, v drugo živali, ki se hranijo z drugimi živalmi, v tretjo pa tiste, ki jedo oboje. V okviru teh skupin imamo še skupino izbirčnih živali, specialistov, ki se lotijo le posebnih rastlin ali živali (monophaga), odnosno samo določenih skupin (oliphaga).

Rastlinojedci so v prvi vrsti prežvekovalci, potem konji, tapirji in nosoročci, sloni, dalje glodalci, redkožobi, mnogi ptici in večina polžev; med rastlinojedce spada tudi mnogo žuželk, od prhutarjev letelci pes, od zveri medved, rakun, potem nekatere želve, od kuščarjev pa morski kuškar in nekaj vrst varanov. Tudi hrana opic je največ izrastlin, skaj, daš, pobirajo vmes tudi majhne živalce, hrošče, črve itd. Izključno samo z rastlinami se hranijo tudi sirene (manati, dugong), malo znani, 2-5 m dolgi povodni sesalci obrežnih morij in izlivov rek tropskih pokrajin.

Med mesojedci je najprej omeniti zveri (z nekaj izjemami), potem žužkojede, netopirje, plavutonožce in stokovce, dalje ujede in nekatere povodne ptice, večino plazilcev in rib, dvoživke, glavonožce, iglokožce, črve in skoraj vse mehovce.

K specialistom moramo šteti predvsem one živali, ki se hranijo s planktonom, kakor so morski klobuki, plaščarji copelata, nekatere ribe in pa kiti, potem one, ki

Žive ob krvi sesalcev

in pticev, n. pr. bolhe, stenice, uši, klopi; sem spadajo tudi ptiči loridi, melifagidi in nektarinidi, ki pobirajo s svojim nacepljenim jezikom nektar iz cvetov, istotako mnoge žuželke, ki obiskujejo z enakim namenom cvetnice, ličinke hroščev mrharjev itd. Posebno izbirčne so gosnice nekaterih metuljev, ki žive le od določenih rastlinskih vrst, potem molji, ličinke zalubnikov, dlakarjev in perjevecev, črvi zajedalci itd. Tudi živali, ki poleg bakterij

razjedajo pokopane živali in tudi človeške mrtlice

ter povzročajo njihov razpad, moramo šteti med take specialiste. Glede favne v grobih so raziskovanja še nezaključena, vendar stara meniška etimologija besede »cadaver« ne drži, češ da sestaja ta beseda iz začetnih zlogov besed caro (meso), data (dana) in vermibus (črvom). Vprav črvov je namreč najmanj med živalmi, ki se lotijo pokopanega trupla, kajti kar so doslej zasledili v grobih, je 5 muh, 2 hroščka, 2 pražuželki, 1 stonoga in 1 črv oblotičnik.

Vsejedci (omnivori) so medvedi, svinje, pavijani, giboni, nekateri glodalci, vrane, kure i. dr. Nekateri

živali izpreminjajo hrano po letnem času kakor n. pr. kos, ki poleti pobira črve in druge golazen, pozimi pa obira jagode in druge rastlinske plodove. Če primanjka privajene hrane, izpremeni živali svojo hrano tudi pod silo razmer, prav tako pa se privadijo udomačene živali na drugačno hrano, kakor so jo imele v prostosti.

Pri višje organiziranih živalih se more soditi že po zobovju, kljuni in drugih grizalnih, s čim se pretežno hranijo. Zobovje, ki trga in reže meso ali drobi trde oklepe živali, mora biti pač drugačno kakor zobovje, ki meje rastline ali strga in gloda njihove trde dele. Prav tako je kljun drugačen, če drobi semena ali če pobira žužke in črve. Žuželka, ki liže hrano, ima drugače ustvarjena usta, kakor tista, ki jo srka ali grize.

Tudi oblika jezika je včasih merodajna za presojo kakovosti hrane,

prav tako pa tudi ustroj prebavil; dolgo črevo kaže na rastlinsko, kratko na mesno hrano. Dolgost črevesa je celo odločilna pri presoji mačk in volkov, je-li žival prava divja mačka in ne morebiti podivjana domača, oziroma ali je volk res volk ali le pes volčjak (nemška ovčar).

Zanimive v pogledu predelave hrane so tako zvane zraslozobe ribe, ki so pravi pravcati prežvekovalci. Te ribe so ostroplute kostnice, ki žive največ v tropskih morjih, ena vrsta *scarus cretensis* pa tudi v Sredozemskem morju. Zobje teh rib so zrasli in tvorijo kljuni podobna rezila, s katerimi strizajo ribe povodne rastline pa tudi prirasle živali, kakor koralnjake, trdožive in spužve. Odgriznjene dele spravljajo v obsežne ustne mošnjice za škrgami. Kadar se napasejo, odplavajo v zavetja. Tam v miru potiskajo zalogaje iz mošnjic v ralniki, kjer jih s koščeni ploščami dobro premeljujejo in potem požrejo. Te ribe slove že od nekdaj za izredno okusne. Rimljani so jih iz vzhodnih predelov Sredozemskega morja prenašali v svoj okolici in jih tako tamkaj za stalno zaredili. Bile so jako drage in

le bogatini so si jih mogli privoščiti.

O njihovi dobroti je veljal izrek, da bi se bogovi ne branili jesti celo njihovih iztrebkov.

Kar se tiče človekove hrane, je ta bolj mnogovrstna kakor vsake živali; človek je v resnici pravi vsejdec. Če pregledamo živalski sestav, tedaj skoraj ne najdemo skupine, ki ne bi imela zastopnika na človekovem jedilnem listu. Od opic pa doli do rakov in še čez se razteza imenik užitnih živali.

Od žuželk so pač le tiste merodajne za hrano, ki žive v velikih množinah, kakor bele mravlje ali termiti, kobilice in ličinke nekaterih hroščev.

Termite in kobilice suše, meljejo in peko kakor kruh.

Od mehkužcev jemo tudi mi Evropejci več vrst školjk, te kuhane, one pečene, neke vrste celo surove. Vrtni polž je mnogim delikatesa, glavonožci (sipa, liganj i. dr.) so priljubljena hrana zlasti obmornjakom. Celo iglokožci, namreč morski ježki prihajajo na mizo, od brizgačev pa je trepang priljubljena jed Kitajcem. Ribe so po večini okusne, le nekatere med njimi ne ugajajo našemu okusu, nekaj pa jih je celo strupenih. Zlasti zastopnice sočeljstnic, kakor ježarica in golšavka, so jako strupene. Posebno jajčniki in jetra vsebujejo smrtonosni strup, ki mu na japonskem pravijo »fugu«. Dasi je prodaja teh rib na japonskem prepovedana, umre tam vsako leto več ljudi zaradi njih. Posebno radi se poslužujejo teh rib zločinci, če jim je kdo odveč na svetu. Za najbolj strupeno ribo pa velja rumenohrbta kiljka z obal Antilov, kjer je vobče največ strupenih rib. Smrt nastopi po zaužitju te kiljke navadno že po 30 minutah. Tudi ikre nekaterih naših rib so strupene, n. pr. mreene, v tem ko so ikre jesetrov in njegovih sorodnikov sladokuscem posebna poslastica (kavijar). Tudi ikre nilske ščuke uživajo glede dobrote svetovno slavo.

Med krkoni so užitne nekatere žabe, med

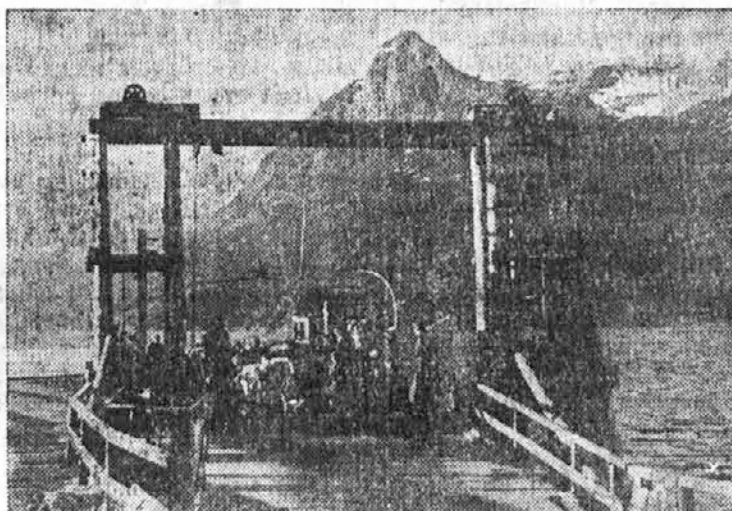
plazilci pa za naš evropski okus razen želvi ni takih zastopnikov. Drugod pa jedo s posebno slastjo kuščarje, večje kače in krokodile. Zlasti veliki kuščarji veljajo za izvrstno jed. Meso navadnega in črnega legvana, pravijo, da je po okusu slično mesu cenjenih pasavcev, moluške hidrosavre primerjajo naši divjačini, razni varani pa da sličejo teletini. Egipske trnorepe kuščarje love Arabci in jih potem izpitajo, da so boljše. Južnoameriška kuščarja teju in jakruraru love domačini kakor pri nas zajce s puško na šibre.

Meso teh kuščarjev ugaja tudi razvajanemu okusu Evropejcev.

Še bolj kakor meso vseh teh kuščarjev cenijo njihova jajca. Kuhana se ne strdijo popolnoma in se dajo mazati na kruh kakor maslo.

Kače imajo belo, mladi teletini slično meso. Tako mi je zatrdil pekrski rojak, znani ornitolog dr. Reiser, ki je jedel kačo na svoji znanstveni ekspediciji v Braziliji.

Za ptice in sesalce velja vobče pravilo, da je okusno meso tistih vrst, ki se hranijo z rastlinami ali so rastline vsaj pretežni del njihove hrane. Ujed in zveri zato pri nas ne vidiš na krožniku, dasi so tudi tu izjeme, kakor vidra in medved. Medvedove šape so celo nekaj posebnega in zato polze le posebežem po grlu.

Zasilno zgrajen brod prevaža nemške čete v nekem norveškem fjordu

Zgodovinske najdbe o življenju starih Slovanov

V Moskvo se je vrnila posebna ekspedicija moskovske univerze. Raziskovala je gomile v svenjgorodskem srezu, ki se nahaja kakih petdeset vrst zapadno od Moskve. Našla je okrog petdeset gomil iz XIII. in XIV. stoletja. Tedaj je živel v tem okraju slovansko pleme Vjatčev in še vzdolž cele reke Oke. V gomilah so našli najrazličnejše predmete, ki pričajo o umetnosti in trgovini v tedanji dobi. Prvič so bile najdene srebrne plakete, ki so jih uporabljale žene kot okrasek na svojih oblekah. Med drugimi stvarmi so našli še drobne školjke iz Indijskega oceana, ki so jih tedaj uporabljali v Evropi za nakit. V drugih podobnih gomilah iz te dobe so redko našli tudi poljedelsko orodje, tu pa je bil najden železen srp. V nekem grobu

Igralcem je tudi najmanjše priznanje ljubše od največje iskrenosti.

Od polža do svetlobnega žarka

Hitrost je silno relativen pojem

Hitrost je precej relativen pojav. Če se vam mudi v gledališče, službo, na sestanek, se vam bo gotovo zdelo, kot bi se tramvajska kolesa zaklela na najpočasnejšo vožnjo in so postanki na postajah prava večnost. Čisto drugače pa je, če hitite na tramvajsko ali avtobusno postajo, da bi ujeli zadnji nočni avtobus ali tramvaj, pa vam izgine bliskovito pred nosom, vi pa morate celo večnost pešati do doma!

Še bolj relativna bo hitrost, če jo primerjamo s hitrostjo v naravi. Človek, ki hitro koraka, prehodi šest kilometrov na uro. Pri tem je počasnejši kot metulček s svojim trepetajočim letom. Da bi dohitel najrahljšo sapico, mora človek teči z vso močjo ter prevažati 7 metrov na sekundo. Simbol počasnosti je polž. In vendar prekoračite komaj stokrat njegov »rekord«, kadar hodite normalno po stop-

nicah. Hitrostni rekord pred vsemi živalimi stvarmi na svetu pa imajo živali s svojim neverjetno hitrim prenašanjem občutkov. Presegajo s svojim »poročevalstvom« tudi najhitrejši ciklon.

Visoke rekorde zaznamujejo v ptičjem kraljestvu. Tu je rekorderka lastovka s svojimi 66 m na sekundo. Ona prehiteva močno tudi brzovlak, ki drvi po tračnicah s 120 km na uro in tako prevaži komaj 33 metrov na sekundo. Drugo mesto je zasedel poštni golob, ki lahko tekmuje z najbolj razburkanimi morskimi valovi in doseže 40 m na sekundo. Kralj ptičjega sveta, mogočni orel, zaostaja v hitrosti daleč za temi svojimi podaniki. Celotno preprosto in neznatna muha bi ga dvakrat prehitela, ravno tako tudi sokola. — Mušji rekord je 53 m na sekundo, sokolji pa komaj 28 m.

S fizikalnimi napravami merijo celo

Angleški general-invalid Carton de Wiart je bil v svetovni vojni devetkrat ranjen

APARAT ZA MERJENJE NERVOZE

Dr. Edmond Jacobson, ki deluje na fiziološki kliniki v Chicagu, je iznašel aparat za merjenje nerbove. Aparat beleži električne dražljaje pri nervoznem človeku, katere proizvaja delo živcev ali mišic. Aparat lahko registrira celo tisočinko enega volta. Na aparatu je klopka zelo tankih žic, v pogon pa ga spravlja majhen ključek. Čim pritisne nervozna oseba na poseben gumb, začne aparat registrirati električne dražljaje.

LETALO BODOČNOSTI

Argentinski časniki poročajo o konstrukciji posebnega letala za 150 potnikov in za nekoliko ton ostale prtljage. Letalo bo zgrajeno iz čistega jekla, bo dvakrat večje od sedanjih letal. Imelo bo šest motorjev po 2.500 ks, ki bodo razmeščeni tako, da bodo mehaniki lahko tudi med poletom delali. Vsak potnik bo imel svojo kabino. Hitrost letala bo 1000 km na uro.

Od gosjega do nalivnega peresa

Tudi »predniki« nalivnih peres spadajo že v stare čase. Že l. 1638 je v Parizu izdelal neki izumitelj nalivna peresa, ki so omogočale triurno pisanje brez namakanja v črnilo. Izum je sicer našel mnogo občudovalcev, toda malo kupcev, ker je bil precej drag. Toda zmotno bi bilo misliti, da so bila ta nalivna peresa zlata, jeklena ali iz kake druge kovine. Pisanje z jeklenimi peresi traja šele od leta 1827, ko so jih začeli izdelovati v An-

gliji. Prvo nalivno pero je bilo gosje, kot vsa tedanja peresa. Samo polnjeno je bilo na poseben način.

Moderna nalivna peresa pa so nastala v Ameriki, kjer jih tudi danes največ uporabljajo. Od tod se je razširilo tudi po Evropi, kjer je v navadi že štiri desetletja. Seveda so bila tudi ta nalivna peresa pomankljiva ter se razlivala najraje takrat, ko je bilo to najmanj zaželeno.

hitrosti, ki si jih navaden smrtnik težko predstavlja. Vzel so meter in sekundo kot enoto. Tako so ugotovili, da osebo človeški nohti s »hitrostjo« 0.000.002 metra na sekundo, kar da v šestih dneh ravno milimeter. Znano je, da se zvok širi s hitrostjo 331 m na sekundo. V vodi pa ta hitrost močno poraste in sicer na 1.435, v železu ali steklu pa celo na 5.268 metrov. To je že petkratna hitrost topovske krogle.

Zemlja prevaži na svoji poti okrog sonca 29.516 m na sekundo, električni tok v pomorskem kablju 4.000.000 m, v navednem vodu 36.000.000 m. Potemtakem bi tako rekoč v sekundi »absolvirali« pot vzdolž celega zemeljskega ekvatorja.

Še vrtoglavije številke zaznamuje hitrost svetlobnih žarkov. V zraku dosega 300 milijonov metrov na sekundo, pri pri- merjavi z rastjo nohtov dobimo razliko 150.000 milijonov.

Ženski kotiček

Več zaščite kmetskim in bajtarskim dekletom

Dekleta so najdražji cvetovi vsakega naroda. Ze naš stari narodni izrek pravi: »Kakršno drevo, takšen sad.« Kakršni so bili starši nekdanj, takšni so prečestokrat otroci, ker so vzgojeni le po njih npravn življenjski sposobnosti in zgledu. V tem oziru hočemo zabeležiti nekaj misli in ugotovitev o našem na-

rodnem naraščanju, zlasti o podeželski ženski mladini.

Po splošnem opazovanju moremo reči, da je med vsemi stanovi v npravnem življenjskem pogledu najbolj prizadet deklški stan, ki je kot pripadnik našega skupnega narodnega občestva socialno in gospodarsko najbolj odvisen od ostalih stanov in prečestokrat nesrečen zaradi škodljivih vab, ki rode za življenje dekleta prečestokrat nevesele posledice. Z žalostnim občutkom moramo priznati, da je veliko naše podeželske ženske mladine prisiljene iti v svet, da si iščejo zaslužek in srečo pri trdem delu kot služkinje in gospodinjske pomočnice. Ženska mladina, ki zraste iz revnih bajtarskih, viničarskih in celo kmetskih družin, ki so številne, mora že prečestokrat izza šolskih let služiti pri trdnjih kmetih z večjimi povestvi ali pa odhajati v službe po mestih in trgih. Znano je, da večina takšnih služb ni dobrih in morajo dekleta vršiti mnogokrat prenaporna dela ter se ubijati za bori zaslužek. V prvih povojnih letih je bilo v službah še znosno

ker so bile življenjske prilike boljše in višje plače. Zadnjih deset let pa se je v tem pogledu znatno spremenilo. Gospodarska kriza je prizadela tudi naše gospodinstvo in plače našim služkinjam — deklam so rapidno padle. Ob nastopu sedanjega draginje se je položaj še poslabšal, da mora dandanes večina služkinj ves svoj zaslužek porabiti za nabavo potrebnih oblačil, dočim jim za prihranek ne preostane ničesar.

Spričo okolščin, radi katerih mora odpotovati po svetu z trebuhom za kruhom bajtarsko viničarsko ali celo kmetsko dekle, postane mnogo naše ženske mladine že v rani mladosti prepuščene svoji usodi, ker so brez potrebnega nadzorstva roditeljev ali njih namestnikov. Zgode se prečesto neveseli slučaj, da v prostih razmerah naša dekleta prerada pozabljajo na svoj npravn čut in se izgubljajo v nevzdržnem življenju, ki zavede večkrat tako daleč, da postane dekleta nesrečno za celo življenje in nato zastoni obžaluje svojo preteklost. Neštetokrat je iskati poglavne vzroke, da ostane toliko naše ženske mladine, v tem, ker ni znala čuvati svojega npravnega čuta in poštenosti. Marsikatera bi se lahko z svojimi prihranki zadovoljivo poročila, ako bi v npravnem oziru ne zabredla.

Zaščiti naše revne podeželske ženske mladine naj bi zastavila potrebne korake naša oblastva in to zlasti s pažnjo na takšna podeželska dekleta, ki odhajajo in se nahajajo v službah po raznih mestih Slovenije in južnih krajih naše domovine. Skrb za našo žensko mladino je potrebna tudi iz razloga, da se varuje čast in ponos našega naroda, ki mu je treba za nemoten obstoj in napredek le zdravega in npravnega vzglednega življenja. —

Previdnost pri uživanju gob

Kar neverjetno se človeku zdi, da se še vedno precej pogosto pojavljajo slučajni zastrupljenja z gobami.

Glavni vzrok zastrupljenja z gobami je tudi v tem, ker se lotevajo nabiranja gob ljudje, ki ne ločijo pravih gob od strupenih in jih potem morda še celo prodajajo. Zanašajo se na zunanjo podobnost gobe s pravo gobo in ne da bi koga vprašali za nasvet, skušajo obed ali večerjo. Zastrupi se seveda cela družina.

Znaki zastrupljenja se ne pojavijo takoj, ampak šele čez 10—15 ur. Zastrupljenec začuti neprijetno praskanje v grlu. Tudi v želodcu ga praska in peče. Pojavijo se slabost in omotica. Kmalu prične

zastrupljenec bruhati. Nastopajo želodčni in srčni krči. Takoj po prvih znakih naj popije zastrupljenec čim več vode ali hladnega mleka, ker s tem se strup v želodcu razredči. Če bolnik sam ne začne bruhati ga požgečkajmo s prstom ali persom po nebu v ustih, da se želodec čimprej izprazni. Ko je želodec prazen, dajmo bolniku tople obkladke na trebuh, medtem pa seveda pokličimo zdravnika.

Pri gobah se ne zanašajmo samo na obliko. Važna sta vonj in okus. Užitna goba ima prijeten sladke vonj, dočim neužitne vse smrdijo. Lahko košček gobe tudi prežvečimo, nato pa izpljuvamo. Neužitna je v ustih zoprna.

Kaj bi kuhala?

Ponedeljek:

Opoldne: 1. Goveja juha. 2. Govedina. 3. Omaka iz stročnega fižola. 4. Krumpir v kosih.

Zvečer: Teletina, dušena v paradižniku in papriki. Žlikrofi.

Torek:

Opoldne: 1. Riževa juha. 2. Telečja pečenka. 3. Mešana solata. 4. Sadje.

Zvečer: Goveji guljaž z makaroni.

Sreda:

Opoldne: 1. Prežganka. 2. Prekajen jezik. 3. Krumpirjev pire. 4. Solata.

Zvečer: Krpice z zeljem.

Četrtek:

Opoldne: 1. Vampova juha. 2. Gobe v rižu. 3. Solata.

Zvečer: Kračica v zelju.

Petek:

Opoldne: 1. Kruhova juha. 2. Kuhani sirovi štrikli.

Zvečer: Ajdovi žganci in paradižnikova omaka.

Sobota:

Opoldne: 1. Kisla juha iz svinjetine. 2. Svinjetina. 3. Kisli hren. 4. Pražen krumpir.

Zvečer: Fižolova solata. Palačinke.

Nedelja:

Opoldne: 1. Zelenjavna juha. 2. Dunajski zrezki. 3. Dušen riž. 4. Mešana solata.

Zvečer: Telečja obara.

Makaroni s paradižniki. Stresi četrk kg kuhanih in odcejenih paradižnikov v kozo, v kateri si razgrela žlico (5 dkg) masti in zarumenila v njej nekaj koscev čebule. Makarone praži v masti nekaj minut, nato prideni

srednje debel, posebej kuhan in pretlačen paradižnik. Vse skupaj premešaj in pari še 1—2 minuti ter postavi kot samostojno jed na mizo.

Rajželjčeva potica. Telečji rajželj operi, ga s soljo in čebulo dobro zdrgni ter kuhaj narahlo pol ure. Kuhanege stresi na rešetko, da se odteče, ter mu odstrani nekoliko masti. Sesekljaj polovico rajželjca, pa ne preveč drobno, razreži 4 žemlje na majhne kocke in jih v skledi polij s tri osminke litra mrzlega mleka. Nato zmešaj v skledi 3 žlice kisle smetane, 2—3 jajca, nekoliko drobno zrezanega zelenega peteršilja in žličico zrezane in v masti precvrte čebule, nekoliko soli, za noževno konic popra, sesekljani rajželj in napojene žemlje; vse skupaj zmešaj, stresi v dobro pomazano kozo in peci 40 minut. Pečeno potico zreži in postavi kot samostojno jed s solato ali kislim zeljem na mizo.

Krumpirjevi žlikrofi. Napravi testo kakor za rezance (samo bolj mehko) iz enega jajca, 3—4 žlic vode in približno 15 dkg moke. Za nadev skuhaj 4—5 krumpirjev, kuhane odcedi in olup, jih deni v lonec in s kuhalično dobro stlači. V ponvi razgrej žlico masti ali oljčkov in zabeli s tem krumpir, prideni nekoliko soli, 2 pesti krušnih drobtin, 1 jajce in vse skupaj dobro premešaj. Nato razvaljaj testo v krpe, pokladaj nanje pripravljen nadev, kupček za kupčkom (za debel oreh), prst narazen. Kupčke zakrij s testom, pritisni vsakega ob robu nekoliko s prstom, obreži z zobčastim kolescem in stisni na vrhu v sredi konce testa skupaj. Žlikrofe kuhaj v slani vreli vodi narahlo 10—15 minut, kuhane poberi ven in stresi v skledo, potresi s krušnimi drobtinami in zabeli z vročo mastjo, v kateri si zarumenila kosček čebule. Postavi žlikrofe s solato na mizo.

Bezgov v zdravju in prehrani

Letos, ko bo sadja mnogo manj in bo radi tega precej dražje, bo treba seči po raznih nadomestilih, predvsem po bezgovih jagodah.

Bezgov je tudi najbolj zdravilen grm, ki raste povsod, kjer prebivajo ljudje. Tako pripovedujejo, da ozdravi vsak človek, ki bezgovo drevo odjavi. Pa to so vraže. V ljudski medicini rabimo bezgovo listje, cvetje, mlade poganjke, lubje, les in korenine.

Sveže listje bezga polagamo na opečeno kožo, ker so izvrstno hladilno sredstvo. Rabimo pa jih tudi pri revmatizmu in glavobolu.

Skorja vsebuje mnogo čreslovine, alkaloid sambucin, baldrijanovo kislino, smole in olja. Čaj iz skorje učinkuje ugodno pri boleznih srca, vodenice, jeter in pri vnetju ledvic.

Spomladi pijemo čaj mladih poganjkov in sicer 3 tedne 3 krat na dan po 1 čašo. Vsa rastlina ima lastnost, da žene na vodo, pospešuje potenje in je izborno čistilo za pljuča.

Svetovnoznan in v ljudski medicini najbolj rabljeno sredstvo zoper vodenico je notranja zelena skorja bezga. To skorjo tudi uporabljajo pri padavici otrok. Proti vodenici pijemo čajno mešanico iz 10 g. zelenega lubja in 13 gr slakega lesa. Zunanja bezgova skorja pa je dobro in milo odvajalno sredstvo.

Če smo debeli, pa bi brez sintentičnih zdravil radi dobili vitko linijo, tedaj pijmo čaj iz bezgove korenine. 20 gr drobno zrezane korenine kuhamo 25 minut v pol litra vode. Čaj spijemo tekom dneva.

Poleti pa nabiramo bezgove jagode in napravljamo iz njih marmelado, jih posušimo za čaj, kompot, iz njih pa lahko pripravimo tudi dober liker.

Bezgovna mezga prva:

Na 1 kg opranih bezgovih jagod stisneš sok pol limone in pol limonine lupine in kuhaš v lastnem soku pol ure. Jagode sedaj pritisneš in daš na 1 kg soka 60 dkg sladkorja in kuhaš da se zgosti.

Bezgovna mezga druga:

Napraviš vse kot zgoraj le da jagode pretisneš, mesto 60 dkg sladkorja 1 kg. Kuhaš nekoliko manj, nato pa deneš v kozarce. Ta mezga je z lipovim čajem izborno zdravilo pri pljučnih katarjih.

Bezgov liker:

1 kg lepo očiščenih bezgovih jagod kuhaš tako dolgo v 1¼ litra vode, da se popolnoma razkuha. Sok precediš skozi platneno krpo in ko se ustavi ga previdno odliješ skozi še gostejše platno ali filtrirni papir in mu dodaš pol vanilije in pol kg očiščenega sladkorja. Ko sok prevre in je očiščen, ga odstaviš in mu prilij ¼ litra dobrega špirta. Ohlajen liker vlijemo v steklenice, ki jih dobro zamašimo in godimo 20 dni. — nu.

Sergiusz Plasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

92 Roman iz tihotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji

— Kakšen je šele beloruski top?

— Sekira, — pravi Hrobar. — Udariš po lobanji; niti konj bi tega ne prenesel!

S travnikov se nama bliža gruča deklet z grabljami na ramah. Krila imajo visoko spodrecana. Mlada prsa jim mikavno bočijo tenke jopice. Za njimi vonja po potni, čebuli in gnoju. Z velikimi očmi so naju začudeno gledale ter šle hitajoč mimo.

— Hanka, kita se ti je zapletla! — kriči Hrobar.

— Da bi te napadla vročina! — mu odgovori dekle.

Ostala dekleta pa se krohota in med rdečimi ustnicami kažejo vrste lepih belih zob. — Če katera hoče, naj pride k Akulini. Imenitno se bomo zabavali! — kriči za njimi Hrobar.

— Prav, — pravi ena izmed deklet.

Midva pa še naprej sediva na kamnu. Na pokrajno lega topel pomladni večer. Polagoma pada somrak. Hrobar vstane in se preteguje, da mu pokajo kosti.

— Pojdi, zabavala se bova! Prima!

Po kolovozu zaviljeva v vas. Tu je vse tako prirodno. Smrad, umazanija, sitost in lakota... Žene so prav take: ona, ki je lepa, je zares lepa, ona, ki je grda, je od sile grda. Po celi vasi pa bi ne na-

šel modrčkov, umetnih zob ali lasulje. Morda komaj ščepec pudra in dišečega mazila.

8.

Tiha in topla noč. Črno nebo je posuto s tisočimi zvezdami. Sedim na robu ravnice, po kateri se vije cesta iz Rakovega v Minsk. Noge sem lagodno stegnil predse. V levič tiščim električno svetilko, v desnici nabit samokres.

Napeto vrtam z očmi proti mostu, ki je kakih sto korakov pred menoj. Slišim šum vode, toda reke in mosta ne vidim. Levo od mostu se poganja voda čez kamenje. Čakamo krdelo novačkov, ki se vrača iz Sovjetije s kožami. Po zanesljivih vesteh domnevamo, da se bodo vrnili na tem kraju, kjer bodo prekoračili reko čez velike kamne in balvane, nakar morajo po cesti na ravnico. Na tem mestu tvori cesta nekaj metrov globoko sotesko.

Na eni strani čakam jaz, na drugi Kriša. Dva tedna jih že zasledujeva. Trikrat so se nama že izmuznili. Srečo imajo! Jez naju že to večno čakanje, toda vpravi radi tega jih tako uporno zasledujeva... V tej mali soteski čakava že tretjo noč.

Konec avgusta je. Poletje se nagiba h kraju. Že četrli mesec lovimo novačke. Razbili smo že več ko deset krdel. Prav gotovo več kot stražniki na obeh straneh

meje. Malih krdel novačkov, ki hodjo čez mejo na svojo pest pa sploh ne zasledujemo, ker se nam ne zdi vredno. Nekoliko krdel smo tako rekoč popolnoma razbili, kajti ko so trgovci videli, kaj se dogaja, so prenehali dajati novačkom blago. Včasih celo sodelujemo z voditelji posameznih krdel in člani, ki tajno zaupajo Kriši pota krdel in skrivališča, ki jih mi nato napadamo. Ponašamo se včasih kot konfidenti, drugič kot čekisti ali agenti tajne policije. Krdelo napadamo iznenada ter jih oplenimo predno se sploh dobro zavejo, kaj se je bilo dogodilo.

Na sebi imam črno kožno kazajko in kapo z rdečo peterokrako zvezdo, poleg tega modre hlače, obšite z usnjenimi pasovi ter škornje. Pravtako je oblečen Hrobar. Kriša pa ima še vojaški plašč in vojaško kapo brez posebnih znakov.

Ena po polnoči je. Zaspan sem, toda z vsemi silami preganjam spanec ter nepremično zrem v smeri proti mostu. Za seboj zaslišim rahel žvižg. Stisnil sem se k zemlji in pripravljam samokres. In spet žvižg. Odgovorim z žvižgom. Iz teme se izvije Kriša. Sede kraj mene in pravi:

— Verjetno jih ne bo...

— Verjetno... ena po polnoči je že...

— Ali si prižgeva?

— Daj mi...

Umakneva se v gozd. Slečem si kazajko. Ležem na tla in se pokrijem s kazajko. Prižgem si cigareto. Skrivoma vlečem in skrivam ogorek v rokav. Pravtako Kriša.

Molčiva in kadiva. Budno prisluškujeva vsakemu šumu ter opazujeva pokrajino.

Spet sva na robu ravnice. Tik pod nama je cesta, ki se izgublja v temo.

Hrobar pa je na drugem bregu reke, kjer preži v gošči, blizu mostu. Računamo, da bi moglo krdelo tudi po drugi poti, kajti na levo od mostu je brod. Če bi Hrobar ondi opazil krdelo, bi naju obvestil, midva pa bi krdelo na drugem mestu zastavila pot.

Ko takole že nekoliko brezskrbno sediva na robu in kadiva, sem nenadoma opazil, kako se pod nama nekaj premika. Tihi koraki, kot bi se zadevali kovini. Značiti je orožje. Ležem na tla. Kriša kleči ob meni s pripravljeno repetirko. Preteklo je nekaj sekund in že vidiva, kako se nama po cesti približujeta dva oborožena rdečearmeja.

Nepremično gledava navzdol na cesto. Izgubila sva jih iz vida. Žvenket orožja je utihnil.

— Odšla sta, — pravim tiho Kriši.

Dolgo mi ne odgovori, nato pravi:

— Ne... Stojita...

— Stopim pogledat...

Vstanem ter plazeč obkrožim nekaj dreves in stopim na rob ceste, ki teče proti meji. Ničesar ne vidim, niti mostu. Zdi se mi, da je tudi žvenket orožja utihnil. Ležem na zemljo in gledam v smeri ceste tako, da mi pogled pada na temno ozadje neba. Na ta način se namreč v temi obzorje precej razširi. In spet se mi zdi, da vidim na cesti postavke, ki se oddaljujejo. Vračam se na staro mesto, kjer sem pustil prej torbo, v kateri je bilo šest steklenic žganja, steklenica likerja in nekaj zavojčkov čokolade.

Šah

Vprašanje nacionalnega mojstrstva

Jugoslovanski šah se presnavlja. Šahovski klubi ne bodo več direktno podrejeni J. š. savezu, marveč bodo vse tri narodne zveze neposredne članice novega Vrhovnega saveza kraljevine Jugoslavije. Kompetenco slednjega bo določila nova savezna uprava v soglasju z Zvezami. Po teh spremembah bo tudi potrebna prenova šahovskih prirediteljev. Vsaka Zveza bo na svojem področju samostojna in bo lahko prirejala svoje prvenstvene turnirje in tekme. Vsa ta vprašanja kompetenčnega, prestižnega in organizacijsko-tehničnega značaja zbuja nesoglasja in različne predloge. Med drugim je važna določitev pogojev, pod katerimi se bodo v bodoče podeljevali jugoslovski naslovi.

Do sedaj si je mogel naš šah. amater na dva načina pridobiti pravico do mojstrskega naslova. Redna pot je bila zmaga na vsakoletnem amat. turnirju, izredna pa pridobitev tretjine — od lani dalje polovice — možnih točk proti mojstrom na mešanem turnirju. To je dalo na leto 1—3 nove mojstre. Tako smo dobili do sedaj na amat. turnirjih 17 nacionalnih mojstrov, na mešanih turnirjih pet, dočim si je šest pridobilo mojstrstvo na turnirjih, večinoma predvojnih turnirjih. Od skupnega števila 28 štirje niso več aktivni.

Prav je, da bi Zveze vsako leto izvedle svoj amaterski turnir, ne gre pa — in to je že v celjski skupščini izrazilo večinski odpor —, da bi prešli z zmagovalci teh turnirjev državnim, to je jugoslovanskim mojstrom enakovreden naslov in pravico udeležbe na šampionatih. Vsako drugo leto predvidevajo državni amaterski turnir, ki bi seveda spet dal novega mojstra. Potem naj bi se oba amaterja, ki ju sme nominirati prireditelj šampionata kot udeležence, dosegla mojstrsko polovico, pa bi tako pridobili v dveh letih 9 oziroma, če bi bili amaterski turnirji Zvez samo vsako drugo leto, 6 novih jug. mojstrov. Za tak svetovni rekord nam nikakor ne sme biti, saj fabrikacija mojstrov ni sama sebi namen. To ni samo gola formalna zadeva, temveč je to stvar nivoja in reda. Ze sam pogled na tabele naših dosedanjih amaterskih turnirjev, še bolj pa kvaliteta partij, dokazujejo, da najmanj tretjina udeležencev vsakega turnirja ni spadala v to konkurenco. Savezu torej z vsega državnega teritorija ni nikoli uspelo zbrati same najboljši ali sploh dovolj dobrih amaterjev za svoje amat. turnirje, koliko težje se bo posrečilo kateri koli narodni zvezi na svojem manjšem območju za svoje amat. turnirje, da bi bili vsaj nekoliko enakovredni dosedanjim nac. amat. turnirjem. Isto velja za letošnji hrvatski amat. turnir v Borovu, ki objektivno gledano ni dosegel niti prvenstvenih turnirjev vodilnih klubov v državi. Saj si lahko vsaka Zveza za svoje ozemlje po želji ustvari

celo hierarhijo šahistov od šampiona, velikih mojstrov, preko mojstrov, vitezov in amaterjev različnih redov in vrst do poslednjih pacerjev, nedopustno in neuvredljivo pa je abotno stremenje po olajšanju pogojev za dosedaj mojstrstva in s tem po degradaciji naslova samega. Ne gre tu za nobeno osebno, strankarsko ali celo nacionalno mržnjo, kot bi utegnil kdo v svojem šovinizmu izvit iz trte, marveč samo za kvaliteto naše šahovske elite, za pravičnost pogojev in za urejenost izbora

Turnir za prvenstvo Češko-Moravske

V malem letoviškem češkem mestecu Rakovník, sredi hmeljskih nasadov, je bil pravkar zaključen turnir za prvenstvo Češko-Moravske, ki je bil prirejen v okviru kongresa Zveze čeških šahistov. Na turnirju 12 mojstrov je branil naslov prvaka Karel Opočenský, mojster stare generacije pokojnega šahovskega velika Duras. Letošnji turnir je bil, kot je kazal ves potek, odločilni spopad med dvema generacijama. V drugi polovici ter v finalu sta se v skitem dvoboju udarila Opočenský in mladi Jan Foltys. Zmagal je Foltys, ki je dosegel 9 točk od 11 možnih, in postal prvak Češko-Moravske.

Mojster Jan Foltys, znanec z nekaterih turnirjev v Jugoslaviji, je razmeroma mlad dosegel najvišji šahovski naslov v svoji domovini, dasi, sodeč po njegovi igri, še ni v svojem razvoju prišel na vrhunec. Foltys je po stilu in načinu igre član generacije velemojstra Flohra. Naslov mojstra je dosegel že leta 1933 na turnirju v Mnichovem Hradišti. Kasneje se je prav močno uveljavil tudi v nekaterih mednarodnih turnirjih, tako med drugim v Pragi 1938 in Rogaški Slatini 1937. Sijajen in prodoren pa je bil njegov uspeh na velikem mednarodnem turnirju v Podjebradih 1936, kjer je v konkurenci velemojstrov osvojil 3. mesto. Zelo uspešno je zastopal svojo domovino tudi na svetovnih olimpiadah v Monakovem 1936, Stockholmu 1937 in Buenos Airesu 1939.

Poleg prvenstvenega turnirja je bilo še nekaj drugih turnirjev. V glavnem turnirju je osvojil naslov mojstra Thelen, v damskem turnirju pa Janečkova damsko prvenstvo Češko-Moravske.

Na mednarodnem turnirju v Podjebradih 1936 je prvak Foltys poleg tretje nagrade dobil tudi posebno nagrado za najlepšo partijo, ki jo v naslednjem objavljamo brez glos:

131. Sicilijanka
Beli: Foltys Črni: Eliskases
1. e4, c5 2. Sf3, Sc6 3. d4, cxd4 4. Sxd4, Sf6 5. Sc3, d6 6. Le2, g6 7. Le3, Lg7 8. Sb3, Le6 9. f4, 0—0 10. g4, Sa5 11. g5, Se8 12. Ld4!

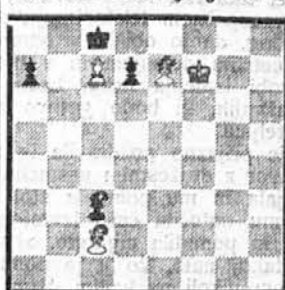
in napredovanja. Absolutnega merila tudi za šahovske sposobnosti ne poznamo in bo zato nadalje ostal prizadet marsikateri amater, ki morda celo prekaša kakega mojstra, pa ga ovira samo otežkočena predpriprava, šibkejša fizična, zlasti živčna kondicija, naporen slog igre, trenutna indispozicija ali druga podobna neugodna okoliščina, da mu ponovno spodleti zadnji korak do zmage. Spomnimo se samo prof. L. Gabrovška, Rajkovića, Šorlija, Šubarića itd. Temu zlu ni prave pomoči, za naš šah pa to ni samo minus, saj ravno ti večni kandidati na drugi strani znatno dvigajo vrednost amaterskih turnirjev. (Konec prihodnjio soboto) — Tone Preinfalk, Ljubljana.

1:0, Regner-Slimšek 0:1, Mirkic-Esih 1:0, Pukmajster-Vrčkovnik 0:1. Drugo kolo Ahtik-Hajšinger 0:1, Domanjko-Rajšek 1:0, F. Csörgö-Pukmajster 1:0, J. Schneider-Medved 1:0, Vrčkovnik-Habenszus 1/2:1/2, F. Schneider-Golja 0:1, E. Csörgö-Regner 1:0, Mirkic-Slimšek 1:0 in Fajš-Esih 1:0.

Š. V Celju je v okviru š. s. Grafičarja odigral Zagrebčan Vladimir Drašić simultanko z rezultatom +8, —1.

10. šahovski oreh

V romunski šahovski reviji »Revista Romana de Sah« je J. Ohman objavil zanimivo študijo. Posebno globoka ni. Z lahkoto boste našli njen skrit mehanizem. Pa vas bo kljub temu navdušila, ker je zelo preprosta in mikavna. Beli:

Beli na potezi dobi

je kaj očividna in enostavna. Krasna igra lovcev s presenetljivo zaključno sliko. Rešitev s kuponom pošljite najkasneje do četrтка, 12. t. m.

Rešitev 9. šahovskega oreha

1. g7, f4+! (skrita obramba; po 1... Td8 2. Lf8 beli seveda z lahkoto dobi) 2. Kxf4, Tf5+! 3. Kxf5 (izsiljeno, saj gre sicer T na g5) 3... g3+ 4. Ke5!, gxf2 (črni torej tudi grozi z damo, toda beli ima presenetljiv odgovor) 5. Lc5+!, Kxc5 6. Sd3+, Kc4 7. Sxf2! (s potezo 7. g8D+ beli ničesar ne doseže) 7... Le6! (prekrasna skrita obramba: črni igra na pat) 8. Kxe6, c2 9. g8T!! in beli dobi. Napak bi pa bilo 9. g8D radi 9... c1D 10. Dc8+, Kd4 11. Dxc1 in črni je pat. Zares mojstrska študija!

Tokrat je bil oreh nekoliko pretir. Rešitev smo prejeli sicer celo kopico, toda razen dveh, vse napak. Mnogi so sicer tipali blizu pravih potez, prave pa niso zadeli. Nekateri pa so celo ob napačne rešitve pripisali opombe, da študija ni kdo ve kako duhovita. Vsi oni naj si pozicijo postavijo še enkrat, potem pa naj pogledajo rešitev. Brez dvoma bodo prijetno presenečeni.

Pravilno sta rešila samo Albin Ločičnik iz Maribora in Emil Csörgö iz Celja. Zreb je prisodil roman Andre-a Gide-a »Vatikanske ječe« Emilu Csörgöju iz Celja.

Kupon za šahovsko nagrado

»Večernik«, 7. septembra 1940

»Videla me je, ko sem vrgel list na ono stran.«

»Ze vem. Vi ste bili torej samo pismo-noša. V redu. Potem seveda dobi tudi on svoje plačilo.«

Drago je prikimal.

Dobila sta vsak svoj opomin. Zaradi motenja pouka.

»Dobro je, če ni drugega«, je dejal Drejo in spravljal knjižico v žep.

Drago pa jo je spravil molče.

Ječijo gosli

ADOLF KOS

Ječijo gosli v tihi noči,
utrujena pesem tako zveni,
da duša v meni ihti,
iz strun akordi vroči
tja v noč hite
in večajo moje gorje.
V noč pesmi tonejo,
in več se ne vrnejo,
predaleč so odšle.
Oči se moje solze...
Mar niso kot pesem prišla
in tiho za vselej odšla —
najlepša otroška mi leta...

Moje misli

JOŽE STERMECKI

Moje misli roma jo po svetu,
nikdar niso mi ugnane.
Skozi okno sončni žarek plane
in pridruži v mislih se poetu.
Mesec svojo zlato mesečino
mi z neba pošilja, ali mrak
z mojimi je mislimi korak
tih usmeril v mračnoti tišino.
Megla leno spušta se na cesto,
nepredirna, temna je in pusta,
sili mi v oči in v nos in v usta —
misel moja v drugo roma mesto.
Potok čisti, v daljo žuboreči,
in otrok, ki se za njim ozira;
v izbi pesem neizpeta umira,
govoreča o nekdanji sreči.

UGANKA

Nikdar počitka še niso imeli,
bilo ni dneva, da ne bi doneli
daleč čez vas in čez polje sanjavo,
kdo li uganil ime jim bo pravo?

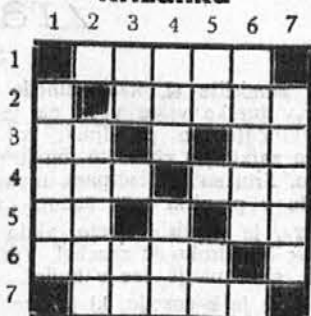
KRUHOVEC

V tropični vzhodni Aziji, na otokih Južnega morja in na Madagaskarju raste drevo, ki mu pravijo kruhovec. Kruhovec rodi velike šadove, podobne štrucam kruha, ki vsebujejo mnogo škroba in so važno domačinsko hranivo. Poleg tega raste v tropičnih krajih še opicji kruhovec, ki pa ima mnogo manjše plodove, dasi je kot drevo veliko večji.

KUMARE

Kumare, po Štajerskem jim pravijo ponekod tudi murke, poznate gotovo vsi, ali pa veste tudi, od kod smo jih dobili? Iz Vzhodne Indije, kjer so jih poznali že davno pred nami. Ko so prišle prve v Evropo, so bile zelo redke in silno drage, zato so jih uživali samo po dvorih in hišah bogatašev. Dandanes so splošna ljudska hrana.

Križanka

Vodoravno: 1. kraj v mariborskem predmestju; 2. slovenski operni in operetni skladatelj; 3. medmet, prva črka azbuke; 4. pripadnik slovenskega naroda, dragocena tekočina; 5. mezopotamsko pramesto, medmet; 6. mesto na Slovaškem; 7. božanstvo z dvema obrazoma.

Navpično: 1. slovansko božanstvo; 2. krstno ime; 3. vrsta pesnitve, kazalni zaimek; 4. lep, gora v nesvobodnem ozemlju; 5. kratica za ministra po odstopu, medmet; 6. del pohištva; 7. del sveta.

REŠITEV ZADNJE KRIZANKE:

Vodoravno: 1. Dunaj, 2. Pariz, 3. as, gora, 4. kis, nam, 5. atek, ko, 6. leten, 7. nasip. Navpično: 1. šaka!, 2. siten, 3. up, Seta, 4. nag, kes, 5. Aron, ni, 6. Jirak, 7. zamot.

Rešitev zadnje ugank: želva.

»Večernik«

za mladino

Leto 2

Maribor, 8. septembra 1940

Štev. 34

Objestnost

CRATOMIR KOBANKO

Breze pod večer
tiho šeleste,
v dalji zvezde že
prve se bleste.

Od nekod glasi
pesem se žanjic,
v sredo žitnih polj
vabi me njih klic.

V sredo žitnih polj
šel bi in obstal
in mladost vso bi —
svojo razdajal.

Balada o hrepenenju

J. S.

Ob koritu, skoraj do roba napolnjenem,
se ustavijo. Namreč cigani. Poprosijo za
požirek vode, morda še za kos kruha in
kaj pijače, če je gostilna blizu, se zahva-
ljajo v nam nerazumljivem jeziku, nato pa
stopijo dalje skozi vas, od hiše do hiše.
Ne zgreše niti ene, moledujejo in skle-
pajo roke s solzami v očeh, vržejo kar-
te in obetajo srečo in slavo in čast, po-
tegnejo kakega očanca za denar in če
prilika nanese, še izmaknejo kaj primer-
nega. Nato pa izginejo in ni jih več...
Kje med polji, daleč iz vasi, se ustavijo
in pomenijo. Ta privleče steklenico iz-
pod suknje, zakaj v gostilni je bila prilika
in skušnjava prehuda; oni tam se
baha, koliko je naberačil; stara čarovni-
ca šteje drobiž, ki si ga je nabrala s
kartami, ciganci pa se poženo na trato
in zaplešejo ringa-rajja.

Večno brez doma, povsod in nikjer,
dan in noč se trese kolesej, ki ga vleče
trudno kljuse. Na vozu sedi poglavar z
bičem v roki, za njim pa vsa pisana šara
ciganske družine. Nikjer počitka, le kje
pa kje trenutek, da se odpočijejo in na-
beračijo, potem spet dalje in dalje, kakor
je romal Ahasver brez miru po širnem
svetu. Koleselj drdra, požira cesto za ce-

sto, naprej, brez cilja, obstanka in miru,
naprej in naprej.

Tisti dan sem se začudil in vprašal:
kaj je z menoj? Nisem vedel, niti slutiti
nisem mogel, kaj naj bi bilo. Stopil sem
domov, truden in naveličan dela in trp-
ljenja, naveličan življenja in veselja, na-
veličan sebe. Bilo je deževno; pomladni
dež je rosil izpod nizkega neba, izpod
temnih in v dolgčas razvlečenih oblakov,
udarjal ob motne šipe moje sobe, delal
umazane mehurčke na steklu in počasi
polzel navzdol. Iz daljave je kdaj pa kdaj
udaril grom. Morda je tam za vrhovi za-
žgala strela kozolec ali kmetijo kje na
samem, ki se je razgorela in se spreme-
nila v eno samo plamenico; ljudje so
stali naokoli, zbegano stiskali pesti in
strmeli na svetle sнопe. Ali ogenj se ni
zmenil za strmeče ljudstvo, premočeno
prav do kože v neurju, ogenj se je širil
in lizal poslednje, še tako skrite dele po-
slopja. In gorelo je in gorelo...

Vzdramil sem se. Le kam so me pri-
vedle razbolele misli, kam v daljavo in
tuj svet? Ozri sem se po sobi. Sovražil
sem jo. Vse tako cnično in dolgočasno!
Že tisočkrat sem napasel oči na njej in
njenih stenah, tisočkrat premočrtil tista

Film

Biti lep je velika tajnost

OLGA ČEHOVA O NEGI ŽENSKÉ LEPOTE

Ni baš lahko priti do zvezdnice Olge Čehove, pa čeprav gre samo za intervju. Olga Čehova nastopa vsak večer v gledališču, kjer ji vedno razprodana hiša prireja burne ovacije, navdušena zaradi njene popolne umetnosti, šarma in lepote, ki izgleda, kakor da bi bila večna. Vsak mesec pa jo lahko dobite tudi v filmskem ateljeju v glavni vlogi kakšnega novega filma.

Vse to je vedel tudi radovedni novinar, ki je po dolgem brezuspešnem telefoniranju rad sprejel njen predlog, da jo obišče v odmoru med tretjim in četrtim dejanjem in v njeni gledališki garderobi izmenja nekaj besed o kozmetičnih vprašanjih, ki bodo gotovo zanimala naše čitatelje.

Umetnica ga je prijazno pozdravila in takoj pričela razgovor z dražestnim nasmehom: »Izvolite, je dejala in mu ponudila stol za majhno mizico, mu natočila čašo izvrstnega mozelskega vina in ponudila cigareto. »Hvala!«, je dodala takoj nato, ko ji je ponudil ogenj, »med delom nikoli ne kadim. Sem sicer velik sladokusec; vsa opojna sredstva, med katera prištevam tudi cigarete, imajo najpopolnejše delovanje samo takrat, če uporabimo strogo nadziramo. Edino na ta način dosežemo tisto osvežujoče delovanje, katerega ne smemo podcenjevati kot posebno pomoč

za uravnoteženja našega počutja.

Lepota in sredstvo za nego lepote! Prva je v milijonih primerih razdeljena po vsem svetu in je odvisna od individualne presoje dveh človekov, ki se srečata. Velika napaka je, če vzamemo za merilo tako zvano klasično lepoto. Življenje samo nam dokazuje, da ona ni nikoli odločilna v praksi in da lepoto več ali manj vsakdo izbira po svojem okusu in občutju. O tem dejstvu ne more biti nikakega dvoma.

Nekoliko drugače je s sredstvi za nego lepote ali lepše rečeno, s sredstvi za olepšavo. V skoraj vseh primerih so kozmetična sredstva za zunanost žene prav tako nevarna kakor narkotična sredstva za notranje organe. Zato jih morajo uporabljati žene čim bolj štedljivo, če hočejo doseči zaželeni uspeh.

Zazvonilo je in novinar je bil »na iglah«, ker zanimivega razgovora z Olgo Čehovo še nista končala. Sarmanatna zvezdnica je njegovo zadrego opazila in je zato hitro nadaljevala ter v kratkem dala vsa potrebna navodila za pravilno nego ženske lepote:

»Po možnosti pravilna razdelitev dneva, zgodnje vstajanje, kratka telovadba in končno še intenzivno delo, ki izpolnjuje in navdušuje človeka — to so edine čarobne formule, ki ohranijo ženo večno lepo in svežo in ki so tudi meni dale priimek »večna deklica«.

»Razne masti, kreme in paste«, tako je Olga Čehova končala svojo razlago o negi lepote, »so potrebne hranilne snovi za našo kožo. Če pa je zaradi tega tudi lepa, ne stoji v nobenem pravilniku o ženski lepoti. Ker je »mladost« eden izmed najvažnejših izražajnih oblik »lepote«, je treba paziti, da ostanemo dolgo mladi. To pa je spet odvisno od notranje radosti in zadovoljstva, s čimer premagujemo vse naloge življenja.

Mariborčani si žele ruskih filmov

V vseh večjih mestih predvajajo pri nas že ruske filme, ki so na zelo visoki umetniški stopnji. Napovedali smo že, da smo uvozili večje število najboljših ruskih filmov najnovejše sovjetske filmske proizvodnje ter obrazložili že vsebino nekaterih, ki bodo predvajani tudi v Mariboru. Ker so ruski filmi dosegli v Zagrebu in v Ljubljani velike uspehe, si želijo tudi Mariborčani, da bi naši

kinopodjetniki skoraj presenetili svoje kinogledalce z dobrimi ruskimi filmi. Ker smo v drugih filmih tekmovali glede premier z večjimi mesti, prav gotovo ne bo težko, da tudi v Maribor prispejo filmi istočasno, kakor v Ljubljano in da ne bomo imeli pri nas premier ruskih filmov šele takrat ko druge reprimize.

Madžarka Ilona Massey v filmu

Ilona Massey, velika operna moč Budimpešte in Dunaja, je pred tremi leti prispela v Hollywood. Kakor vse evropske umetnice, se je morala tudi madžarska lepota najprej posvetiti učenju angleščine. Ilona pa je imela že prej, predno je popolnoma obvladala angleški jezik, priliko pokazati svoje velike umetniške izkušnje. Nastopila je v manjši solistični vlogi v glasbenem filmu »Rosalie«. Ta uspeh jo je tako ojunčil, da se je pripravljala za glavno vlogo v filmu, v katerem ji je bil partner slavni filmski pevec Nelson Eddy. Ilona Massey je postala čez noč slavna v

Ameriki. Njen glas, njena sijajna igra in njen temperament so osvojili občinstvo. Film »Babalajka« je ves prepleten z rusko narodno glasbo. Velike masovne scene ruskih kozakov so edinstvene po svoji realnosti in impresivnosti.

Ilona Massey ni neznana v Evropi. Njena postava se smatra za najlepšo na filmskem platnu. Je visoka in elegantna ter odlična pevka. Njena glava nas spominja na divjino madžarske puste. Skoraj jo bomo videli tudi v Mariboru.

Hudobni dobričina iz Hollywooda

Kdo izmed filmskih gledalcev ne pozna Wallace Beeryja, veterana ameriškega filma in najslavnejšega karakternega igralca stare hollywoodske garde? Wallace Beery je filmski igralec najvišje kvalitete. Njega ni mogel zaradi sposobnosti premagati niti zvočni film, ki je potisnil v ozadje mnoge veličine nemega filma. Wallace je dal veliko število nepozabnih filmskih kreacij, njegova najboljša vloga pa je bila v velikem filmu »Viva

Villa!« Letos ga bomo videli v dveh velikih filmih »Pustinja smrti« in »Jug v plamenu«. Niti prvi niti drugi film nista šablonska slika Divjega zapada, pač pa sta popolnoma originalna po sceni in zamisli. Kdor bo Wallace Beeryja videl v teh dveh filmih, bo lahko ugotovil, da mu v Hollywoodu niso zaman dali pridevka »Hollywoodski hudobni dobričina«.

MADY RAHL

»HUZARSKA LJUBEZEN«

Film »Huzarska ljubezen« nudi zabavo s svojo posebno vedrostjo, sijajnim humorjem in tempom, ki ga ima to filmsko delo od začetka do kraja.

V tej glasbeni komediji dajo akcent vedrine in svežine znani madžarski huzarski častniki, izraziti salonski ljudje in sijajni ljubimci. V film je vnešen ves madžarski rasni značaj, kar je za kinogledalce še posebno privlačno. V glavnih vlogah nastopajo odlični madžarski filmski igralci Agay Irena, Javor Pal, Erdely Mici, Pager Antal in mnogi šansonieri in šansonierke, ki so se odlično afirmirali v filmski umetnosti. »Huzarska ljubezen« je film odlične igre, privlačne vedrine in sijajne glas-

SEDEMLETNA TRAGEDIJA

Novi film »Ufe« »Kraljičino srce«, katerega inscenira prof. Carl Frölich po filmskem manuskriptu Haralda Brauna, obravnava sicer usodo nesrečne škotske kraljice Marije Stuart, vendar pa je njegovo jedro šele v vrnitvi mlade kraljice Marije in begu v Anglijo, kjer je prosila za pomoč proti upornemu škotskemu plemstvu dokler se njena tragika ne konča s smrtjo.

Film se drži predvsem zgodovinskih dejstev in prikazuje najusodnejše poglavje škotske zgodovine. Mlado kraljico in njeno sedemletno tragedijo bo kreirala slavna filmska zvezdnica Zarah Leander.

HARALD PAULSEN

dva obraza v zaprašenem okviru, tisočkrat premislil, le čemu me merita tako zlobno, da se včas, ko je mrak v sobi, kar prestrašim in s tesnim srcem stopim v razsvetljeno kuhinjo. Resnično, naveličal sem se jih. Deset let, pomislite, deset let me poželjuje že stiskajo te dolgočasne in sive stene, deset let! Resnično, naveličal sem se jih. In deset let! Nič ne bi rekel, da bi bila sobana le, ne bogato, ne siromašno, ampak prikupno napravljena, okna pa velika in v soncu se svetlikajoča. Petelin bi zapel v zgodnje jutro, zapel nekje spodaj na vasi, in zbudil bi se, stopil k oknu in pozdravil sonce. Nato pa bi se razgledal. Daleč pod menoj bi pokojno ležala dolina, tu kopica hiš, zraven župnišče, šola in svetel zvonik; sredi bela cesta, ob straneh paroma nasajeno sadno drevje. Zviška bi opazoval vso to krasoto in jo božal z očmi; drobna pot bi se vila na hrib do gradu in moje sobe. In lepo bi bilo in srce bi plapolalo v sreči.

Dež je rosil. Nič ne bi rekel, en dan ali dva, toda teden dni in še dal! Taki dnevi me poženejo v obup in zagrenjenost; nekaj svincenega mi leže na dušo in jo ne zapusti. A duša trpi. Dnevi samomorilcev...

Naveličal sem se vsega. Večkrat na večer zastrem okna in sedem za mizo; glava mi klone na prsi in roke udarijo ob les. Tedaj počivam, ne mislim na umazano preteklost, ne na osleparjene upe in sanje, ne, tedaj sem kip, morda kamen brez duše in misli in čustev. Pogreznem se v temo, v globoko brezno, nikomur poznano. Tam sem vsak tak večer. Nič ne delam, le z odprtimi očmi strmim v poribana tla. Vse je minilo, prav vse. Včas vstopi mati ali brat in me prebudi iz tega spanja, smrti podobnega. Nato prižgem luč in vse je kakor prej: zlobno me merijo sive stene, obraza iz okvira pa se zaničljivo nasmihata: kaj boš, revež, pridi, za nama pojdi v večno temo in nikar se ne obotavljaj, zakaj tam je veselje in sreča! In včas me zamika, da bi se napotil za njima, ki že nekaj let počivata pri svetem Florijanu.

Kod vse blodim v duhu! Ni kraja, ki ga še nisem videl, ni na svetu ničesar lepega in mikavnega, kar še nisem doživel in užil. Ali vse to v duhu. Le ta potuje, brez nehanja, brez miru in počitka, kakor ciganski koleselj in družina na njem. Tudi ko spim, ko v vročici govorim o šoli in tovarših, tudi tedaj se mi duh izmakne in pobegne po svetu, tja na

Provansalsko in na švicarske gore, med ameriške nebotičnike in slavoloke, v knjižnice in muzeje, na morja in v svetle oblake visoko nad zemljo. In kaj vse doživljam, kaj čutim in okusim. Pride dan in neznano mi je, kje vse sem bil preteklo noč in kod je blodil moj duh; kaj je videl in občudoval. Nič ne vem, prav nič. V duši je praznota in en sam velik dolgčas. Morja ni več, ne svetlikajočega se stolpa svetega Štefana. Nepoznane so mi severne dežele; led in sneg, kakor daleč seže oko naokoli. V duši ni več čustev; ostalo je samo hrepenenje, strastno in boleče.

Hrepenenje... Naj bo to plačilo za desetletne sanje in upe, za desetletne prevarane podobe in misli, samo to — hrepenenje — in ničesar več? Pa če bi bilo samo hrepenenje, nič ne bi rekel, vdal bi se v božjo voljo in čakal in čakal, da bi se mi sreča morda enkrat vendarle nasmehnila, četudi komaj pazno in mimogrede; vesel bi bil in upal. Toda kako brez vsakega upanja, brez vsake nade, da boš »nekoč« sel na vlak ali ladjo, sel na klop in užival, ko se bo ladja stresla in zaplula na odprto morje. Nič ne veš, le to, da ti je na vekomaj sojeno, hrepenel boš in upal: zdaj, zdaj se me usmili usoda in me popelje v širni svet, zdaj zdaj. Pa še ko bi ležal na smrtni postelji, ne bi podvomil niti za hip, da še ozdraviš, nato pa se popelješ v svet, v daljne kraje in dežele. Toda glej, kaj bi storil, če izveš, da se ne boš nikoli in nikdar gnil iz tega dolgočasnega gnezda, da boš večno požiral prah sive hiše, da te bosta večno vabila skušnjavca v okviru na steni in se zlobno smehljala: »Pridi za nama, nikoli ti ne bo žal!«

O, saj bi šel, toda poslednji trenutek se premislim in preudarim, zakaj, strahopetec sem. In umaknem se, češ, še je nekdo nad mano, kateremu odgovarjam za svoje telo in zveličavno dušo! In veš, ta soba ti bo izpila kri, kakor jo izpije dihur kokoši; veš, da se boš večno dušil v zatohli sobi, in še bosta tista dva v okviru na steni. Vse to veš, in vendar boš večno garal. V tistem kotu boš odslužil in položil te bodo na postelj, v roke ti stisnili rožni venec in te narahlo poskropili. Nato pa, zbogom soba, ogoljufano hrepenenje, zbogom za vse čase! In vrgli te bodo za plot svetega Florijana, da boš delal družino samomorilcem in ubijalcem. Nato bodo izravnali zemljo, zrasla bo trava in plevel; pa reci,

kdo bo vedel, kje leže tvoje kosti?

Tista soba pa bo dobila novega prebivalca, in ta bo šel isto pot za teboj. V dolgočasu mu bodo minevala leta, dokler se ne bo preselil tudi on k svetemu Florijanu. In konec bo hrepenenja in blodnja po tujem svetu.

Za mizo sedim. Nič ne mislim. Prav nič. Ko pa je vse tako enolično in brez veselja. Končno se človek vda v usodo: bodi, morda je tako pisano in za vekomaj sklenjeno!

Mlada ciganka me je zadnjič očarala, pred cerkvijo je bilo, tedaj po slovesni maši. Pela je in kazala slonokoščene zobe, posebno na mladcih se je rad mudil njen pogled. Otožno je pela in v vsaki pesmi sem zasluhlil: to je svet, hrepenenje po njem in Ahasverju! Na tleh pa je plesal medvedek in brundal. Njene oči

so vabile: pojdi za menoj, pojdi, eden več v družini, ne bo se poznalo. In hotel sem stopiti, takoj in brez pomislekov, ko sem se zbal: pridem do odločitve in prestrašim se, zavem svoje slabosti in skesam. Tako tedaj! Nisem šel. Že je utonila v kopici bajt, ko mi je postalo hudo in pohitel bi zanj in prisedel na ciganski koleselj. In kljuse bi povleklo, svet bi se odprl pred menoj. Svet...

Kesam se in obžalujem: Prepozno! Usojeno mi je: prašna sobica je bila tvoje rojstvo in smrt te bo našla v njej. O da bi šel ta kelih mimo mene! Toda žal! Hrepenim in sanjam o prevaranih upih. Ciganka sedi na vozu in mršavi konj vleče, vleče iz kraja v kraj, po širnem svetu.

A jaz? Zlobna obraza v okviru na sivi steni me vabita...

Zračna pošta

STANKO PAHIČ

»In zamislite si, kako zmedo bi zanesla v turške vrste vest, da je Murat mrtev! Zato so poveljniki to novico skrbno zatajili in edino to jim je prineslo zmago. Srbi so bili izčrpani, manjštevinski in celo v preprih med seboj. Zato...«

»Brr«, je pomislil Drejo, »kdo bi poslušal.« Na široko je zazelal. Vprašan je že bil, sicer pa je vse v knjigi.

Ozrl se je k sosedu, ki je vneto nekaj pisal. Majhen listek je bil ves popisan, in ko je Drago spodaj pripisal svoje ime, je odložil pero in zložil listič.

»Na«, je dregnil sosedu, »vrzi Robert!« Drejo je vzel listek in pogledal na kateder. Ni bilo videti sumljivo.

»Robert«, je siknil, in ko se je ozrla, ji je vrgel listek. V velikem loku je zviška padel na njeno klop.

»Migovnik«, je nenadoma zaslišal izpred table, »dajte tisto sem!«

Počasi je vstal in nedolžno gledal.

»Saj nimam nič.«

»Tisto dajte sem, kar ste ji vrgli.«

Počasi je pobral listič in ga odnesel na kateder. Kot strašilo preko polja se je majal po svojih dolgih nogah med klopki.

Učiteljica je razgrnila list, in ko je bil Drejo že v klopi in je poslušal očitke, ki mu jih je poklanjal Drago, je jela glasno čitati:

Ljuba Roberta!

Kako se Ti kaj godi? Pridi popoldne ob treh na Stolni trg. Prinesi zvezke s seboj in žvižgaj. Si bomo v park. Pozdravlja Te

Drago.

»A tako?« je dejala nazadnje, »to delate med mojo uro! Dobro, dala bom listek razredničarki.«

In je predavala dalje. Po uri jo je Drejo spremlil in prosil, da bi ga ne ovadila, a ni nič opravil.

Cetrto uro je prišla razredničarka, in ko je opravila svoje posle, je dvignila listek in dejala:

»Kaj pa to?«

Drejo se je opravičil.

»Tako. No, lepe stvari počenjate. In celo med uro. Tu piše nekaj o sestanku. Če sta prijatelja, je to lepa stvar in nimamo nič proti temu. Ampak na sestanke se misli ne sme. Učite se rajše. Migovnik, ne vem, kaj bo z vami.«

Drejo se je uprl. Samo, on in vedno samo on. Draga se omenijo ne. Saj je vendar on pisal.

»Saj nisem jaz napisal tistega«, je dejal.

»Kdo pa?«

Drago se je dvignil.

»A vi ste bili. Kako pa, Migovnik, da mi je učiteljica zgodovine priporočila

Jangtsekiang - kitajska reka smrti

Najstrašnejše poplave na svetu so na Kitajskem. Središče teh poplav je milijonska trgovska metropola Hankau. Leži ob srednjem toku Jangtsekianga, povzročitelja poplav, »reke smrti«. Petdeset milijonov ljudi je bilo prizadetih od poplave. Izgubili so hiše in bivališča, otroke, starše. Voda odnaša vse, do česar pride. Ljudje ostanejo brez vseh sredstev. Milijoni stradajo,

sto tisoči so našli smrt v valovih »reke smrti«.

Zdi se, da je njena narasla sila nezajezljiva, da je ni na svetu sile, ki bi jo mogla ukrotiti in da jo je neka kruta višja sila izbrala, da bi uničevala in izpodjedala ogromno življenjsko silo najštevilnejšega med narodi sveta. Bila je dolgo

simbol tujih vdorov,

tujih plemen in oblastiteljev, ki so preplavljali kitajsko prostranstvo, ne da bi našli na ovire. Kitajec je trpno prenašal tuje nasilstvo, pa čeprav je utonil in shiral pod njihovo grabežljivostjo. Njegova številnost in ogromna življenjska sila sta ga rešili pogina. Vendar pa je nastala tudi pri njem izprememba. Danes več ni bitje, s katerim bi drugi svobodno razpolagali.

Zaježil je tujo poplavo.

Mogoče pride kmalu tudi čas, ko ne bo simbol njegovega življenja »reka smrti«, temveč zaježeni Jangtsekiang, ukročeni in udomačeni ustvarilec življenjske sreče milijonov.

Danes Jangtsekiang še svobodno razdira. Kitajci so njegovo razdiralno moč ponekod še povečali, da bi zavrnili vdor zavojevalec. Vsako leto je koncem oktobra višina reke 8 do 10 čevljev nad normalo. Vse naokrog pa je ravnina, nobenega hrička nikjer.

Voda se svobodno razliva po širnem prostranstvu,

ki predstavlja nekaj mesecev le vodno gladino. Ko začne voda vpadati odnaša s seboj vse in pusti samo opustošenost.

Kadar je višina vode normalna, je Jangtsekiang poglavitna kitajska prometna žila. Reka je kar pokrita z ladjami, parniki in kitajskimi »džunkami«. Imajo jadra, vesla, so velike in majhne in presežejo vse mogoče plodne zemlje in žuljavih rok. Trgovci se vozijo sami po reki in povsod, kjer pristanejo, je polno trgovskega hrupa in živahnosti.

Na bregovih veletoka

krasijo monotono sivo nabrežje templji bogov in pokopališča ribiških naselbin. Ilovico in blato ob reki uporabljajo kot gradbeni material za hiše in koče. Toda te zgradbe niso dolgega veka. Poplave in močni nalivi jih kmalu izperejo s tal.

Toda Jangtsekiang ne teče samo po nižini. Pet dni plovbe od Shanghaija po reki navzgor so bregovi visoki čisto tudi par sto metrov.

Tu prodira »reka smrti« z ogromno brzino

in silovitostjo po strugi. Gornji tok Jangtsekianga slovi kot najnevarnejša vodna proga na svetu, po kateri se prevažajo s čolni. V teh predelih zavarovalnice sploh nočejo sprejeti zavarovanj za ladje, ker

je premija zapadla že tako rekoč ob sklenitvi posla. Za vožnjo po tem delu so začeli graditi močne in trdne parnike, z močnimi stroji in posebnimi krmilnimi napravami. Samo taki so moreli z uspehom boriti z valovi gornjega Jangtsekianga. Vendar se v času normalne višine vode prevažajo po reki ne samo ladje in parobrodi, temveč jadrnice in tenderji, ki vlečejo za seboj vrsto šlepov.

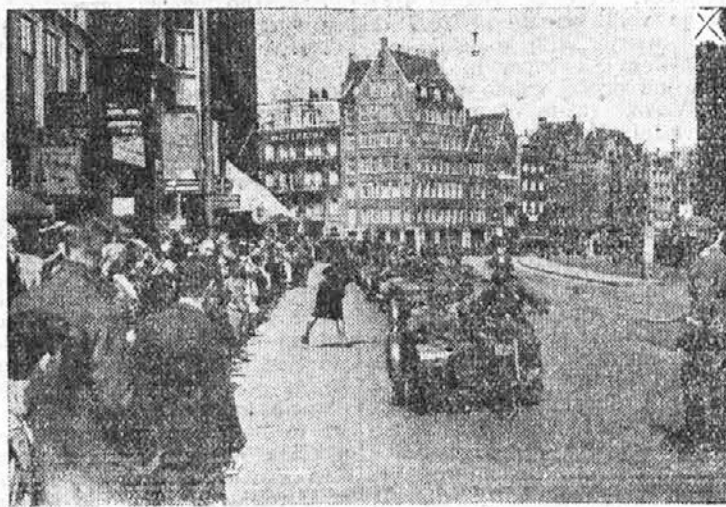
Reka je tudi polna »džunk«.

»Džunk« imajo posadko 60—80 ljudi. Na nevarnih mestih zleze posadka na obalo ter vleče sama ladjo in šlepe iz drvečih valov. Na mirnejših mestih pa zopet razpne jadra in napreduje z močjo

vetrov. Pot od Ichanga do Chungkinga traja tako 30—60 dni, kot je pač vreme in letni čas. Parnik rabi za to pot samo 4 dni. Povprečno računajo, da pride komaj petič ali šestič taka ladja nepoškodovana v Chungking.

Potovanje samo je romantično.

Povsod se vidijo budhistični samostani in templji. Templji so navadno posvečeni smejoči se boginji blagega srca Kvan-yin. Njej darujejo na posebnih palčah kadilo. Ponoči se te palice s prižganim kadilom vidijo daleč neokoli kot male trepetajoče baklje. Zdi se, kot da se ne bi dotikale tal, temveč bi njihova svetloba visela nekje v zraku.

Takole so svoj čas nemške čete zasedle Amsterdam

Ljudje postajajo čedalje kratkovidnejši

V NEKATERIH DRŽAVAH IMA TRETJINA PREBIVALCEV NAOČNIKE

Prav za prav bi se ne smel nihče čuditi, da postaja svet čedalje kratkovidnejši. To si je lahko mislil že vsak, ki je s svojimi očmi opazoval dogodke zadnjih let. Pa ne gre za politično kratkovidnost, tudi dejansko je tako.

Čedalje večje število ljudi nosi naočnike in sicer večinoma naočnike proti kratkovidnosti. V nekaterih deželah predstav-

ljajo ljudje z naočniki celo tretjino prebivalstva. Tako jih imajo v Združenih državah 45 milijonov, na Japonskem 20 milijonov, v Nemčiji 18 milijonov. Zanimivo je, da je število kratkovidnih v germanjskih deželah in na Japonskem (toda ne na Kitajskem) po odstotku znatno večje nego v slovanskih in latinskih deželah.

Zračni napad pobotal sprta zakonca

Te dni se je pripetil na nekom sodišču v Londonu nenavaden dogodek. Pred sodnika sta stopila mož in žena ter zahtevala ločitev zakona. Takrat pa so zatulile sirene, ki so naznanile začetek zračnega napada. Čeprav sta zakonca komaj čakala, da bo njun zakon ločen, sta se vendar brž podala s sodnikom in sodnim osebjem v — zaklonišče. Tam je bilo že več drugih zakoncev, ki so prav tako čakali na ločitev svojih zakonov. Sodnik je imel precej dela, da je preprečil v zaklonišču prepire zakoncev, med tem ko so se z ulic čule strahovite detonacije.

Ko so sirene spet dale znak, da je nevarnost končana, so sprti zakonci odšli v sodno dvorano. Le par, ki je bil pred sodnikom takrat, ko so zatulile sirene,

se ni vrnil več na sodišče. Zakonca sta izjavila, da ju je skupna nevarnost, ki sta jo pravkar prestala v zaklonišču zaradi zračnega napada, spet pobotala. — Mirno sta se poslovila od sodnika ter pod roko odšla domov.

Kulturno življenje sovjetskih ciganov

Po zadnji sovjetski statistiki je v Rusiji 60.000 ciganov. Oni so ne samo zapustili prejšnje nomadsko življenje in postali kolhozni delavci in tovarniški delavci, temveč imajo že tudi lepo razvito kulturno življenje. Imajo šole, kjer se poučuje v ciganskem jeziku. Ciganska abeceda je bila sestavljena na podlagi ruske že l. 1927. Od l. 1927. izhaja tudi ciganski list

Poljubljanje rok

Poljubljanje rok je že star običaj. Samo drug pomen je imelo v človeški zgodovini. Poznali so ga že stari azijski narodi, samo da je imelo pri njih čisto verski in obredni značaj. Stari Indijci so pozdravljali vzhod sonca, lune ali zvezd klečeč pred svojim pragom in v verskem zanosu pritiskali roke na usta in jih poljubljali. Tudi Grki so poznali poljubljanje rok. Tako so izražali prošnje svojim bogovom, kadar so prosili kaj posebnega ali hoteli omehčati razsrjenega boga. V rimski republiki je bilo na začetku poljubljanje rok dolžnost sužnjev. Plemiči in svobodnjaki so izkazovali spoštovanje in prijateljstvo z objemom. Toda s časom so začeli smatrati vsakega, ki je šel mimo kipa boga ne da bi si poljubil roko, za javnega grešnika in bogokletneža. Pozneje so bile za take prestopke uvedene stroge kazni.

Srednjeveški vladarji so zahtevali poljubljanje svojih rok kot neobhodno izkazovanje spoštovanja. Pred poljubom roke so mu morali poljubiti še rob oblačila. S pojavom krščanstva je bilo poljubljanje upeljano kot znak izkazovanja časti cerkvenim dostojanstvenikom. Poznali so ga pa tudi v stari Mehiki. Ko je prišel s svojo vojsko znani Ferdinand Cortis na mehiška tla l. 1510., so ga poglavarji domačinov pozdravljali tako, da so se najprej dotaknili s prsti zemlje, nato si jih pa dolgo poljubljali.

Seveda je sčasoma poljubljanje rok izgubilo svoj verski značaj ter postalo prazna družabna formalnost. Prav zato je še bolj izgubilo na svojem pomenu in ga skušajo tudi popolnoma iztrebiti.

OBRAMBA PRED NADLEŽNIMI GOSTI

Nekemu Kantovemu znancu so bili številni obiski v strašno nadležno. Ni vedel, kako bi se jih rešil, pa se je zatekel po nasvet k slavnemu filozofu. Učenjak mu je sporočil kaj enostaven »recept«: »Bogate obiskovalce prosite za posojilo, siromašnim ne razdeljujte nobenih daril. V najkrajšem času se vas bodo oboji izogibali.«

MODERNA HČI

»Oče, denar potrebujem.«
»Zakaj, če smem vprašati?«
»Za pohištvo.«
»Čemu pa pohištvo?«
»Ker se bom poročila.«
»In jaz niti vedel nisem, da si zaročena!«
»Ti očka, si res nepopoljšljiv. Nikoli ne bereš časopisov.«

Vsakdo ne prenese rdeče barve

„Povej mi, kakšna barva ti je všeč, pa ti povem, kakšen človek si!“

Že pri površnem opazovanju lahko ugotovimo, da imajo žene mnogo večji smisel za barve kakor moški. Tega seveda ne smemo pripisovati slučaju ali morda abstraktnemu razmišljanju žensk, marveč samo prirojenemu občutju.

Žena navadno izbira barvo svoje obleke ali klobuka po svoji zunanosti ali barvi polti. Prava najljubša barva pa se ne izbira iz zunanjih, marveč samo iz notranjih razlogov. Vsakdo ima rad tisto barvo, ki pač najbolj odgovarja njegovemu značaju. Zato drži tudi glede barv pregovor: »Reci kakšno barvo imaš rad, pa ti povem, kakšen človek si!« Povem ti, ali si po naravi resen ali vesel, ali si melanholičnega ali koleričnega temperamenta. Svetlolasi ljudje imajo čisto drugačne težnje do barv kakor temnolasi.

Vzemimo primer, da je najljubša barva nekega človeka rdeča. Rdeče ima vedno nekaj izzivalnega v sebi. Rdeče, je nekoč rekel Göthe, bode v oči. So živali ki pobesne, če zagledajo rdeč dežnik. Vsak človek ne more prenesti rdeče

barve. Za to je treba srčnosti in energije. Miren in plah človek mora imeti precej srčnosti in energije, da bo mogel dalje zdržati med rdečimi stenami. Samo živalni, energični, impulzivni in borbeni značaji ljubijo rdečo barvo. To so ljudje, ki niso vedno ugodni svoji okolici, ker so kolerični, nadležni, lahko se navdušijo, prav tako lahko pa tudi razburijo. Veselijo se razkošja in sijaja, ker je rdeča barva barva moči, dostojanstva in zmagovalstva.

Modra barva ima popolnoma nasprotni značaj. Kakor ljubijo aktivni ljudje rdečo barvo, tako je modra barva, barva mirnih, morda netemperamentnih ljudi. Tudi zelena barva je mirna. Vendar pa je razlika med ljudmi, ki so zagovorniki zelene ali modre barve. Zelena barva ima v sebi neko skladnost. Ona predstavlja sredino med aktivnimi in pasivnimi barvami, ker je zmes modre in rumene barve. Kdor ljubi zeleno barvo, ta je navadno harmoničen človek; je mirnega, pri-

jetnega in pomirljivega značaja. Mir ljubiteljev modre barve ima nasprotno žig sebičnosti. Taki ljudje so pogosto pravi egoistični flegmatiki, ki jim je samo do lastne sreče. Če nagibajo čisto »hladno« modri barvi, imajo redno tudi hladno srce. Nič jih ne navduši, njihovi interesi so neznatni način mišljenja pa trivialen. — Ljubitelji zelene barve so tudi flegmatični ljudje. Toda topla rumena barva, ki je komponenta zelene, osvetljuje in ogreva to flegmo. Ljudje, ki posebno ljubijo rumeno barvo, so navadno pametni, pa tudi drzni.

Modra barva ima popolnoma drugačen značaj, če se pomeša z rdečo in prehaja v vijoličasto. Rdeča barva daje hladnost modre tople noto. Vijoličasta barva je navadno najljubša barva starejših gospa.

Na ta način lahko spravimo preveliko nagnjenje do posamezne barve v zvezo z značajem in temperamentom človeka, seveda pa moramo vedeti, da je med posameznimi ekstremi mnogo prehodov.

Osamljena bencinska črpalka med ruševinami na zahodni fronti

Kako je nastala realna gimnazija v Mariboru

J. M. / Ob sedemdesetletnici bivše višje realke

Današnja prva realna gimnazija se je stopnjema razvila iz bivše realke, ki je bila ustanovljena leta 1850. Sola slavi torej letos nekako 90 letnico svojega obstoja, oziroma 70 letnico, odkar je bila razširjena v višjo realko.

Prvi počutki realke v Mariboru segajo v preosnovno nekdanje štirirazredne glavne šole. Po načrtu prvega avstrijskega šolskega zakona iz leta 1774. so bile namreč določene za ljudskošolsko izobrazbo tri vrste šol: trivijalke, glavne šole in normalke. V Mariboru je bila takrat razen (klasične) gimnazije še trirazredna glavna šola, katere poslopje je stalo nasproti vходу v Gledališko ulico na Slomškovem trgu poleg sedanje stolne cerkve. Radi naglega razvoja prirodoslovnih ved in tehnike so prilagodili prvotni učni načrt novim realnim potrebam in obenem namenili večjo izobrazbo meščanskemu in obrtnemu stanu. Število učencev je narasčalo in leta 1812. je obsegala glavna šola že 4 razrede, ki so se nastanili v poslopju, kjer uraduje sedaj policijsko predstojništvo.

Vsmislu odloka dvornega gubernija iz leta 1827. so razdelili četrti razred v dva oddelka, ki bi naj nadomestila realko. Toda kmalu so pokazale šolske izkušnje, da je neizvedljiv dvojni smoter realk, ki bi naj nudile osnovno obrtno in trgovsko izobrazbo, obenem pa tvorile predstopnjo za višji tehniški študij. Zato je bil 6. sept. 1849 objavljen nov organizacijski načrt za realke in minister za javni pouk je odredil, da se 4. razred glavnih šol preuredi v dva letnika nižje realke. Z odlokom 17. januarja 1850 je izvršila deželna vlada Stajerske za glavno šolo v Mariboru to ministrski naredbo tako, da se je 4. razred spremenil v prvi letnik dvorazredne nižje realke. Prvi razred realke so otvorili 1. oktobra 1850; letos bi torej bilo zaključeno 90. šolsko leto. Novoustanovljeni prvi razred realke pa je ostal še do l. 1870. pod skupnim vodstvom glavne šole. Z odredbo 13. avgusta 1851 o organizaciji realk je bila sicer dana možnost, da postane realka samostojna srednja šola in se izpopolni kot posrednica med osnovno šolo in tehniko; toda začasno oblast ni smatrala za potrebno, da odredi razširitev. Prvi razred realke je štel v prvem letu skupaj 72 učencev; v naslednjih treh letih pa je število stalno padalo do 49 in s tem potrdilo mnenje odločujočih krogov, da enorazredna realka nima dovolj življenjske moči. Radi tega je ministrstvo za uk in bogočastje z razpisom 25. avg. 1854 dovolilo otvoritev še drugega razreda realke, mestna občina pa se je morala zavezati, da prispeva takoj 1000 goldinarjev in da nadalje poskrbi vsako leto za šolsko opravo, kurjavo, izboljšanje učil, plačo za dva učitelja in del šolnine. S tem je mestna občina zagotovila bodočnost realke v Mariboru, obenem pa je dobila precej vpliva na daljnji razvoj te šole.

Dvorazredna nižja realka 1854-55—1869-70 je dala nove pobude za obisk šole. Število učencev je takoj poskočilo od 49 na 69 in doseglo višek 100 učencev leta 1862-63., nato pa je zopet pojemalo. Dasi je bilo vodstvo glavne šole prostorno ločeno od realke, ki se je v letih 1868—1870 nahajala v poslopju, kjer je sedaj kavarna Astoria, vendar ta krajevna ločitev ni več zadoščala realki; dvorazrednica je stremela po popolni osamosvojitvi in lepšem razmahu.

Medtem so se že vršila pogajanja med državo, mestno občino in Stajerskim deželnim odborom, da dobi realka lastno vodstvo in se izpopolni do sedemrazrednice. Največ zaslug za izpopolnitev realke sta imela takratni deželni šolski nadzornik dr. Matej Vrečko in mestni župan Andrej Tappeiner.

Dne 8. januarja 1870 je izšel deželni zakon o ustanovitvi popolnih realk, ki bi naj bile pripravnice za višje strokovne šole (tehnične in akademije). Julija istega leta je izšla ministrska naredba, s katero se potrdijo novi učni načrti za realke v posameznih kronovinah; 5. septembra 1870 pa je najvišja odredba odobrila ustanovitev višje realke v Mariboru. Država se je zavezala plačevati učitelje; stroške za šolske prostore (opremo, vzdrževanje, čiščenje, kurjavo in razsvetljavo), učila in šolske služe pa je morala prevzeti občina Maribor; zato je prejela polovico šolnine, ki je znašala 30 goldinarjev za vsakega učenca.

Prvi ravnatelj novega zavoda je bil Jožef Essl, dotlej profesor na mariborski gimnaziji. Dne 3. novembra 1870 je bila slovesna otvoritev zavoda in naslednji dan je pričel redni pouk v prvih treh razredih, ki jih je posečalo 24 slovenskih in 83 nemških učencev; kot pogojno obvezna predmeta sta se splošna poučevala slovenščina in francoščina, od leta 1872-73 dalje pa francoščina in angleščina, dočim se je slovenščina omejila na nižje razrede. V šolskem letu 1874-75 je bil zavod popoln (38 slovenskih in 126 nemških dijakov, julija 1875 pa je napravilo prvih 10 sedmošolcev zrelosti izpit). Letos (1899-1900) je torej zaključil zavod prav za prav svoje sedemdeseto šolsko leto.

Obstoje nove popolne realke je bil sicer s tem zagotovljen, toda mariborsko občino je čakalo še veliko breme. Treba je bilo namreč pripraviti primernejše šolske prostore. Dne 7. novembra 1870 je sklenil mestni svet, da segida na dana-

šnjem Jugoslovanskem trgu novo poslopje za realko in za novo deško ljudsko šolo. Z delom so pričeli maja 1871, 2. oktobra 1873 pa je bila ponosna zgradba, ki je stala 180.087 goldinarjev, končana in slovesno izročena svojemu namenu.

Prvi ravnatelj višje realke J. Essl je umrl 1874, za njim pa je prevzel vodstvo Josip Frank, ki je načeloval zavodu 21 let. Značilno za dobo njegovega ravnateljstva je dejstvo, da je število slovenskih dijakov stalno pojemalo; njegovo zadnje letno poročilo 1895 izkazuje poleg 176 Nemcev komaj 10 Slovencev. Pod tretjim ravnateljem Gustavom Knoblochom so se narodnostne razmere na realki še bolj poslabšale; kajti v izvestju iz leta 1898-99 so navedeni samo še 3 Slovenci poleg 184 Nemcev (to je 1,6% proti 98,4%), leta 1904-05 pa 4 Slovenci poleg 205 Nemcev. Za časa Roberta Bittnerja, ki je vodil zavod od 1907 do usodnega 27. januarja 1919, je ostalo razmerje med številom Slovencev in Nemcev do svetovne vojne precej enako neugodno za Slovence. Vzroki za ta obupen pojav so bili raznovrstni. Ker so v prvih letih obstoja višje realke zahajali v to šolo skoro izključno le meščanski sinovi, je gotovo bilo do leta 1884. v Mariboru razmeroma več Slovencev meščanov, ki so se zavedali svoje narodnosti: uspeh slovenskega narodnega delovanja v preporodni dobi. Ze v drugem letu vojne se je pojavil preobrat v mišljenju prebivalstva in število slovenskih realcev je začelo rasti; v tem letu je bilo razmerje med Slovenci in Nemci že 21:321 ali 6,6% proti 93,4 odst.

Ko so nastopili dnevi prevrata, se je začela preosnovati nemška realka v slovensko. Na osnovi naredbe narodne vlade z dne 27. novembra 1918 je bil na mariborski gimnaziji dne 6.

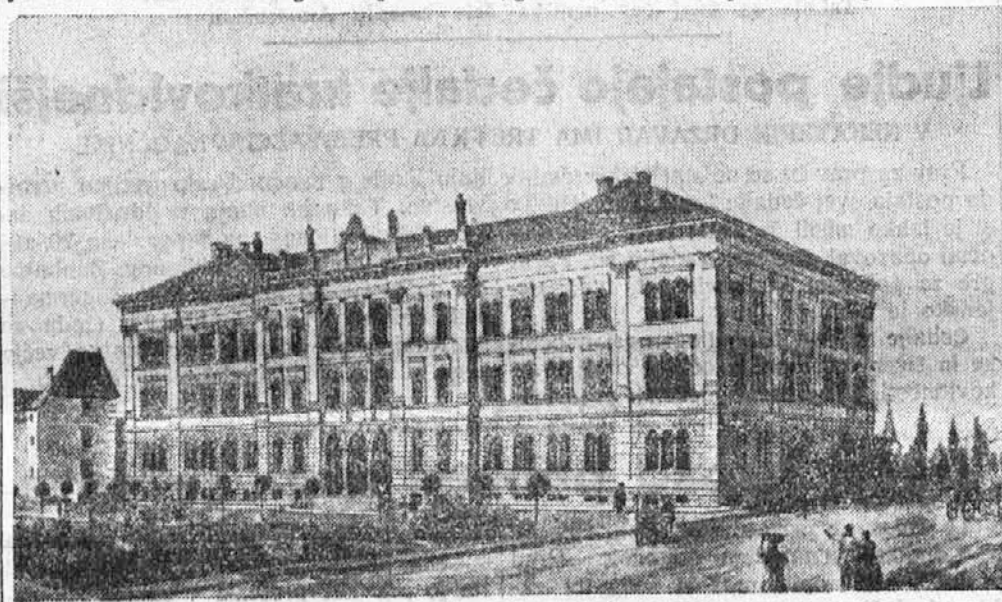
decembra 1919 prvi slovenski realčni razred in podrejen ravnateljstvu gimnazije; v ta razred je vstopilo 48 učencev. Ista naredba narodne vlade je nadalje določala, da je na realki sami odslužbi uradni jezik slovenski, slovenščina pa obvezni predmet. Ta nečuten ukrep je tako — presenetil nekatere nemške učitelje, da so o božiču zapustili Maribor in si poiskali službe v Avstriji. Narodna vlada je odslužila Bittnerja iz službe in poverila začasno vodstvo veroučitelju profesorju Bogoviču Ivanu. Redni pouk je zopet pričel 1. aprila 1919 in se je nemoteno vršil do konca junija. Medtem je odločilo poverjenišvo za uk in bogočastje z razpisom dne 8. junija 1919 lo-le: »Na drž. realki v Mariboru, ki se postopoma razvija s slovenskimi temeljnimi razredi, ostanejo začasno nemški razredi od 2.—7.; vanje se sprejemajo nemški učenci iz drž. realke v Ljubljani«. S tem odlokom se je tekom naslednjih 6 let popolnoma spremenilo narodnostno lice zavoda. Leta 1924-25 se je poslovl zadnji nemški razred in je bila slovenska realka popolna; tedaj je bilo v izvestju 400 Slovencev in 44 Nemcev.

Dne 3. oktobra 1919 je prevzel vodstvo slovenske realke Jaka Zupančič, ki je bil radi svojih izrednih zmožnosti že l. 1913 imenovan za ravnatelja drž. realke v Gorici, pa je po italijanski zasedbi zapustil sončno Gorisko. Ko je prišel na mariborski zavod, je le-ta imel 77 slovenskih in 200 nemških učencev (nk); ko ga je po 12 letih zapustil, je število naraslo na 1095 Slovencev in 49 Nemcev. Ni to neposredna zasluga ravnatelja Zupančiča, da se je za časa njegovega vodstva število učencev potrojilo; toda njegova velika in nesporna zasluga je v tem,

da je v zavodu, ki je bil zgrajen za 400 učencev, spravil pod streho trikrat toliko učencev. Kot ravnatelj je bil vedno iskren tovariš profesorjem, učencem v vsakem oziru skrben oče, kot človeka pa ga je dičila neobičajna družabnost in ljubezen do naših planin.

Za časa njegovega vodstva je nastopila važna izprememba v ustroju zavoda. V letih 1924—1926 je bil namreč izenačen učni načrt nižje realke z učnim načrtom realne gimnazije, z odlokom S. N. br. 31878 od 24. septembra 1928 pa se je sedemrazredna realka postopoma izpremenila v osemrazredni zavod z realnogimnazijskimi (a) in realčnimi (b) oddelki. Ko je bila ta izprememba izvršena 1931-32, je dobil zavod nov naziv »Državna realna gimnazija«. Te izpremembe in prve mature na preimenovanem zavodu pa Zupančič ni več učeal kot aktivni ravnatelj, ker je bil 7. februarja 1932 nenadoma upokojen in je moral v 2 tednih predati vodstvo zavoda profesorju Luki Brolihu, ki je opravljal te posle do začetka šolskega leta 1932-33. Ko je bil nato profesor dr. Matko Heric imenovan za ravnatelja drž. realne gimnazije, bi jo vodi še danes z neumorno vneino in potrpežljivostjo, so se realčne vzporednice višjih razredov radi premajhnega števila (6) učencev najprej združile z realnogimnazijskimi, kmalu pa so sploh prenehale, ker ni bilo več zanimanja za realke. V šol. letu 1937-38, ko so bili vsi oddelki realnogimnazijski, se je vpisalo 780 učencev in 566 učenk, skupaj torej 1346. Dekliškim oddelkom so bile dodeljene učilnice na Zrinjskega trgu in v Cankarjevi ulici, pouk ostalih oddelkov pa se je vršil v tako natrpanih učilnicah starega oziroma zastarelega zavoda, da je le-ta dobil svojevrsten sloves radi svojega okuženega zraka. Javni klici po nujni in temeljiti odpmoči so se vedno bolj množili in niso prenehali, dokler se ni ustanovila nepopolna mešana realna gimnazija, ki je začela poslovati 29. novembra 1937 in je prevzela 497 učencev in učenk v 11 oddelkih. Seveda bo dobila druga realna gimnazija svojo lastno udobno streho. S kopanjem temelja za primerno zgradbo so pričeli pred dobrim mescem, ravno za sedemdesetletnico višje realke.

Za konec še prav skromen dodatek o dosedanjih vzgojiteljih in vzgojiteljskih uspehih. Tekom 90 let, odkar se je otvoril prvi razred realke, pa do danes je načeloval zavodu 10 stalnih ravnateljev; 246 profesorjev in učiteljev je posvečalo svoje zmožnosti vzvišenemu poklicu, da vzbudi v mladini pravi čut pravdnosti in jo navdahnje z vedo, vero in ljubeznijo do vladarskega doma. Preko 1000 izsolanih realčanov in skoro 500 maturantov Prve realne gimnazije so dovolj zgovorne priče za plemenito, mladini posvečeno delo. Upati je, da bo nova stavba za Drugo realno gimnazijo popolnoma razbremenila matični zavod in mu s tem omogočila nadaljnje mirno sožitje v prosoh naše domovine in v veselje njegovih gojencev.

POSLOPJE SEDANJE REALNE GIMNAZIJE OKOLI LETA 1875

Mariborske vesti

ZANIKANE VESTI O SKRITIH ZALOGAH ŽIVIL

Z ozirom na gorostasne govorice o skritih zalozah živil so uredništva tuk. časopisov dobila pri tržnem nadzorstvu in kontrolnem uradu zagotovilo, da so vse te govorice neutemeljene in tendenciozne, ker se hoče s temi govoricami ustvariti zmedo. Vse zaloge živil pri trgovcih se stalno kontrolirajo po pristojnih organih tuk. mestnega poglavarstva ter se ni moglo do sedaj v nobenem slučaju ugotoviti prikrivanja živil ter njih zalog pri tuk. trgovcih. Prav tako so izmišljene vse govorice, da bi bil kateri izmed tuk. trgovcev radi prikrivanja arretiran. Po poblastilju predsednika magistratni direktor: Rodošek.

SMRT NA ZELEZNIŠKEM TIRU

V bližini Dravograda je hotel prekorati nezavarovani železniški tir 82 letni preužitkar Jakob Janez iz Bukovske vasi. Ko je s peš poti stopil na tir, ga je zgrabila lokomotiva osebnega vlaka iz Maribora, ki je baš takrat pripeljal, ter ga vlekla kakih 20 metrov s seboj. Dobil je težke poškodbe po vsem telesu, zlasti na glavi, ter je bil takoj mrtev.

KDOR HOČE ENOTNO MOKO...

Mestno poglavarstvo Maribor poziva vse privatne uslužbenske družine, ki reflektirajo na enotno moko, dodeljeno mestnemu poglavarstvu od banske uprave, da se poslužijo nakaznic za to moko po 5 kg na družino. Te nakaznice izdaja popisovalni urad mestnega poglavarstva Slomškov trg 6. med uradnimi urami. Na nakaznici je označen kraj, kjer se lahko

dvigne moka proti takojšnjemu plačilu kg po din 4.50.

Vsi državni, banovinski in samoupravni uslužbenci, aktivni kakor upokojeni, pa dobe moko v Nabavljalni zadrugi drž. uslužbencev Rotovski trg št. 2. Vsi uslužbenci državnih železnic, tudi upokojeni, pa dobe moko v Nabavljalni zadrugi državnih železnic na Frankopanovi cesti. Moka je še na razpolago.

m Poročila se bosta danes zvečer v Magdalenski cerkvi znani sportnik g. Josip Heric in gđc. Hilda Lenarčič, uradnica pri bančni poslovalnici Bežjak v Mariboru. m Zadržna pot prerano preminule gđc. Boženke Škapinove je pokazala, kako je bila pokojnica priljubljena in spoštovana v naši javnosti. Velika množica njenih znancev in prijateljev se je zbrala ob njeni prezgodnji gomili ter objokovala njeno žalostno usodo. Ob njenem slovesu se je zbralo tudi mnogo sodnikov okrožnega sodišča in odvornikov, prijateljev pokojničinega očeta. Pevski zbor »Jadran-Nansa« je pod vodstvom prof. Vrabea zapel dve turobni žalostinki.

m Danes velik koncert v mestnem parku. Kakor smo že najavili te dni, priredi danes zvečer od 20.30 dalje vojaška godba v mestnem parku, svoj drugi letošnji velik koncert pod geslom »Kar vsak poje«. Godba bo pod vodstvom kapelnika Jiraneka, ki je v naše promenadne koncerte prinesel nov tip lahke, popularne glasbe, izvajala vrsto znanih pesmi in popevk, kar bo gotovo zopet privabilo mnogo poslušalcev.

m Zopetna otvoritev avtobusne proge. V ponedeljek, 9. t. m. se znova odvarja avtobusna proga Maribor—Ivanjci—Gornja Radgona—Radenci. Odhod iz Maribora (Glavni trg) ob 16., prihod v Radence ob 18.30 uri.

m Z grebljico napadena. V Kralj Matjaževi ulici v Studencih je bila od nekega R. F. z grebljico napadena Jožefa Zafran iz Studencev. Napadalec ji je močno poskodoval glavo, tako da se je morala omenjena zateči po pomoč v mariborsko bolnišnico.

m Opozorilo avtomobilistom in motociklistom. Opozarjamo vse avtomobiliste in motocikliste na II. belokranjski festival slovenskih narodnih običajev, ki se vrši v Metliki v nedeljo, dne 8. t. nž, od 15. do 17. Po prirreditvi bo narodno slavlje ob gulah, kolu, janju itd. Cesta preko Podplata, Podčetrtka, Sv. Petra pod Svetimi gorami, Bizelskega, Brežice, Kostanjevice in Novega mesta je v dobrem stanju ter nudi izredne pokrajinske lepote.

100-DINARKE BANKOVCE

z napisom »Narodna banka Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z datumom izdaje od 30. novembra 1920 nekateri odklanjajo, ker se v zadnjem času razširjajo vesti, da so ti bankovci zastareli in vzeti iz prometa. Da se onemogoči izkoriščanje nepoučenega prebivalstva, opozarja Narodna banka vso javnost, da omenjeni bankovci niso vzeti iz prometa in so enako kakor 100din bankovci z napisom »Narodna banka Kraljevine Jugoslavije«, izdani 1. decembra 1929., še vedno zakonito plačilno sredstvo.

o Koncert narodnih pesmi priredi jutri, v nedeljo, Sokol v St. Ilju. Sodelujejo mariborski pevski zbori. Koncert bo na letnem telovadišču s pričetkom ob 14.30.

o S soboške gimnazije sta bfla premeščena gđc. Stana Perko v Ptuj, Josip Pušnik pa s samoupravne na realno gimnazijo.

o Na murskosoboški gimnaziji, ki ne ve več kam bi spravila naraščaj, bo 12. t. m. šolska služba božja in naslednjega dne reden pouk. Kako se bodo učili in koliko je iz zdravstvenih razlogov prav, da bodo učenci, katerih je v najslabšem slučaju za 18 paralelk, lahko presodi vsak sam. Letos je napravilo sprejemni izpit okrog 100 učencev. Ze letos spomladi so izbrali prostor in naredili vse potrebno, za zidavo novega gimnazijskega poslopja, le kredita ni bilo.

Sport

Rezultati nagradnega natečaja po točkah

Danes objavljamo rezultat našega nagradnega natečaja za prvo kolo slovenskih ligaških tekem po točkah, ki so jih za svoje prognoze dobili posamezni tekmovalci. Že zadnjič smo objavili, da smo prejeli 165 rešitev, med njimi tri neveljavne. Po 5 točk sta dobila dva tekmovalca, 12 po 4, 45 po 3, 70 po 2, 31 po 1 točko, dve prognozi sta brez vsakega pravnega rezultata dobili 0 točk. Niže objavljamo poimenočeno tekmovalce, ki so dobili do 3 točke.

Po 5 točk sta dobila Živko Vodopija, Celje, Kralja Petra c. 45, z rezultati: Železničar-Kranj 2:0 (1:0), Ljubljana-Maribor 4:0 (2:0), Olimp-Amater 1:2 (1:1), Bratstvo-Mars 3:1 (2:0), ter Anton Žirovnik, učenec VI. razr. ljudske šole, Tezno, Ptujka c. 57, z rezultati: Železničar-Kranj 2:1 (1:1), Ljubljana-Maribor 2:1 (1:1), Bratstvo-Mars 3:2 (2:1), Olimp-Amater 1:2 (0:1).

Po 4 točke imajo: Metod Skamlič, Franc Gselman, Franc Radej, Karel Pocajt, Radoslav Španger iz Maribora, Bruno Reš iz Črne pri

Prevaljah, Karlo Razdevšek iz Prevalj, Mirko Sel iz Brezna ob Dravi, Simon Tihec iz Ljubljane, Drago Dečko iz Celja, Srečko Teran iz Kranja ter Bruno Sitter iz Studencev pri Mariboru.

Po 3 točke imajo: Herman Šporn, Maks Novšak, Dušan Vodeb, Roman Tomšič, Pavel Černigoj, Marija Ščuka, Karel Stalekar, Saša Kasper, Kurt Osebek, Ernest Flakus, Rudolf Košuta, Karel Pocajt, Rozi Pocajt, Ivan Fišer, Ivan Orešič, Tone Tratnik, Jože Tibaut, Ralca, Milivoj Selinšek, Branko Selinšek, Aleksander Tinta, Viljem Drevenšek iz Maribora, Jožef Babič, Vasilije Resinovič, Ivan Grizold, Silvester Šentjanc iz Pobrežja, Herman Heller iz Dogaš, Ivan Ferš iz Košakov, Vojislav Španger, Viljem Marhel, Ivan Dremelj, Emil Medvešek iz Studencev, Gojmir Gala, Branko Zorko, Alfonz Brzič iz Celja, Milko Zavec, Franc Vetrh iz Ptuj, Karel Jurman, Rudolf Hiti iz Ljubljane, Lojze Meneniger, Janko Sušec iz Gornje Radgone, Jožef Levonik iz Slovenjega Gradca, Horvat Franjo iz Ormoža, Ivo Karoš iz Murske Sobot, Vlado Uratnik iz Bra-

slovč.

Vsi drugi tekmovalci so dosegli manj točk ter jih poimenočeno ne navajamo. Kakor kažejo rezultati, je med tekmovalci največ onih z dvema točkama, kar zopet najbolje dokazuje, da imajo izglede na prvo mesto v natečaju tudi vsi, ki imajo manj kakor 5 točk, da celo vsi oni, ki v prvem ali v več kolih ne sodelujejo. Zato nihče ni ničesar zamudil, ako ni poslal prognoz za prvo kolo; ako bo imel srečo in dober »nos«, se bo lahko še vedno prerinil daleč v ospredje, saj lahko dobi za vsako kolo v najboljšem slučaju 8 točk. Napišite zato še danes svojo prognozo za nedeljsko drugo kolo slovenskega ligaškega prvenstva ter jo pošljite obenem s kuponom, objavljenim v torkovi številki našemu sportnemu uredništvu. Mariborčani morajo svoje rešitve oddati v nabiralnik Mariborske tiskarne, Kopališka 6, ali poslati po pošti najkasneje do sobote ob 18., za zunanje pa bomo priznali tudi rešitve, ki jih bomo dobili v nedeljski zjutraj s sobotnim poštnim žigom.

KOLESARSKA DIRKA OKOLI SRBIJE

Včeraj se je končala velika kolesarska dirka okoli Srbije z zadnjo etapno Kragujevac-Beograd, kjer je odnesel zmago Davidović, najboljši Slovenec je Podmiljšak na 4. mestu, Peternelj na osmem. V celoti pa je zmagal Slovenec Peternelj Janez (Hermes, Ljubljana) v času 53:19:35, drugi je Franc Garther (Ljubljana) v 53:30:42, tretji Davidović (Sokol, Zagreb) v 53:56:38, na 5. mestu je Podmiljšak Franc (Edinstvo, Ljubljana). Na beograjskem igrišču je zastopnik pokrovitelja Nj. Vel. kralja Petra II. polk. Petrovič čestital Peternelju k uspehu ter mu predal dragoceno darilo. Nato so kolesarji v povorki krenili po ulicah prestolnice, kjer jih je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo, zvečer pa jim je priredil v restavraciji na Kalemegdanu svečan banket beograjski župan Tomić. V Ljubljani jim pripravljajo svečani sprejem.

s Rezultati iz srbske lige: Jugoslavija-BASK 2:0 (1:0), BSK-Jedinstvo 2:0 (2:0), Gradjanski (S)-Zak 6:1 (1:0), Slavija (S)-Vojvodina 2:3 (1:3), Bata-Jugoslavija (Jabuka) 7:1 (6:0).

s Jugoslavija-Madžarska 1:1. Prvi dan meddržavnega teniškega dvoboja je Pallapremagal Szigetija 6:1, 6:2, 4:6, 6:2, Gabory pa Mitica 6:4, 6:2, 6:4.

SK Kranj drugič v Mariboru

ALI BO KRANJČANOM USPELO PONOVI TI NEDELJSKI USPEH PROTI ISSK MARIBORU

Na stadionu SK Železničarja bo jutri drugič nastopila enajstotnica SK Kranja v kratki dobi enega tedna. Pod drugimi okoliščinami bi dvakratno zaporedno gostovanje istega moštva gotovo ne bilo preveč privlačno. Tako pa je Kranj preteklo nedeljo postregel s prvo senzacijo v letošnjem ligaškem prvenstvu, ko je sredi Maribora porazil SK Železničarja in je postal s tem čez noč eno najzanimivejših moštev. Ali se bo Kranjčanom posrečilo nedeljski uspeh ponoviti? To je pač v prvi vrsti odvisno od naše domače enajstotnice, ki sicer ne bo nastopila v standardni ligaški postavi, ker je še en igralec pod zaporo, vendar je na papirju Maribor favorit, kakor prejšnjo nedeljo SK Železničar. Kranjčani imajo steber moštva v obrambi, napad pa so pojačali z nekaterimi novimi močmi, med njimi sta zlasti popularna Djukić in Grntal, izgleda pa, da bo na levem krilu nastopil nekdanji igralec ISSK Maribora Priveršek. Tekmo bo sodil g. Deržaj iz Ljubljane.

V predigri bo borba za točke med rezervama ISSK Maribora in SK Rapida. Z njo se odprva prvenstvo rezervnih moštev 1940/41.

NA IGRIŠČU BO POSLOVAL TOTALIZATOR

Z jutrišnjo ligaško tekmo bo upeljal ISSK Maribor tudi novost, ki je doslej na mariborskih igriščih nismo imeli: totalizator, ki bo sprejemal stave na rezultat tekme. Sprejemali se bodo vložki v višini 3.—, 5.— in 10.— dinarjev med celo predtekmo pa do začetnega žvižga sodnika za glavno tekmo. Podrobnejša navodila bodo interesantom na razpolago pri osebju totalizatorja.

s. Sekcija ZNS v Mariboru (službeno). Delegiranje za 8. sept.: Maribor-Kranj, str. sodnika gg. Jenko in Orel, Maribor-Rapid (rez.) g. Kopic (g. Jenko), Lendava-Gradjanski g. Dolgoš. G. Dolgoš se pod pretnjo posledic poziva, da nemudoma dostavi kopijo poročila o tekmi Lendava-ČSK.

Nacionalni atletski meeting SK Železničarja

Nedeljski nacionalni atletski meeting SK Železničarja pomeni brez dvoma glavno prireditel v domačem atletskem koledarju ter s tem tudi višek letošnje sezone. SK Železničar si je zagotovil sodelovanje 8 klubov iz Slovenije ter zagrebške Concordije. Ako upoštevamo, da slovenski atleti prednjačijo v jugoslovanskem atletskem sportu, nam bo brez nadaljnjega lasno, da bo nudila nedeljska prireditel nekaj izrednega, ne samo po visokem številu tekmovalcev temveč predvsem radi tega, ker smemo pričakovati res borbe in rezultate, kakor pritečejo vrhunskim tekmovalcem v tej panogi sporta. Že nedeljski meeting v Celju je dal izvrstne rezultate, pri močni konkurenci v Mariboru se bodo brez dvoma še poglobljali, ako da bo padel marsikateri rekord. Posebno zanimanje velja nastopu inž. Stepišnika Milan, ki je preteklo nedeljo vrgel kldivo 54.64 m ter s tem dosegel zannko, boljšo od državnega rekorda. Pa tudi drugi atleti, razen domačih, ki bodo najštevilneje zastopani, bodo zbudili interes občinstva.

Iuž. Stepišnik je s celjskim rezultatom do-

segel letošnji drugi najboljši rezultat na sveta sploh. Boljši je le Nemec Storch, ki je vrgel kldivo 56.75 m. Ako se mu posreči ista daljava v Mariboru, mu bo tudi kot rekord priznana, ker bo stadion SK Železničarja odgovarjal predpisom.

Svoje sodelovanje so obljubili klubi Bratstvo (Jesenice), Concordija (Zagreb), Hirijska Planina in Primorje iz Ljubljane, Celje, Maraton, Rapid in Železničar iz Maribora. Začetek meetinga je določen na pol 9. uro na stadionu. Na sporedu bo 15 disciplin. Pridite in podprite naše atlete v njihovem sportnem prizadevanju!

s Table teniško prvenstvo Celja in Savinjske doline bo jutri ves dan v mali dvorani Uniona. To bo eden izmed največjih turnirjev v Sloveniji. Poleg najboljših slovenskih igralcev je prijavljenih tudi elita hrvatskega namiznega tenisa iz Zagreba.

s V hrvatski ligi je Slavija (V) premagala Železničarja (Z) s 3:1 (2:1), Gradjanski pa SK Split 5:1 (3:0).

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. Najmanjša pristojbina za to oglas je 10.—. Družbe, predklic, dopisovanja in žensitovanski oglasni din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za to oglas je 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za te vnositi v listu skupaj s naročilom ali pa po poštini položnici na čekovni račun št. 11.409. — Za vse oismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakma za 3 din.

ona

prejme najnovejše Jersey - modele in jesenke plašče v veliki izbiri samo pri konfekciji

greta

maribor
grajski trg

KAM, KJE?

POČITNICE DOMA Letos ni pravega vremena. Sončite se doma z našo patentirano ultravioleto obsevalko, Original Rub. Po par obsevanjih dobite lepo sportno rjavo polt. Zahtevajte prospekte! Jugopotent, Ljubljana, Dvorčakova 8. Sprejememo zastopnike. 17134-1

RESTAVRACIJA

»LOVSKI DOM« nad »Tremi ribniki«, najlepša izjetna točka in kar je najvažnejše, tam se dobi najboljši še vino. Tudi za prigrizek je poskrbljeno. 17409-1

VINOTOČ KUŠER Meljski hrib, zaprt. 17407-1

HALO! HALO! V nedeljo, dne 8. septembra, vinska trgatev v gostilni Šehicker, Nova vas. 17493-1

Glasbeno društvo želez. delavcev in uslužb. v Mariboru priredi v nedeljo, dne 15. septembra 1940 na vrtu gostilne Šunko v Radvanju velik VRTNI KONCERT v zaključno proslavo 15-letnice obstoja društva. Igra kompletna društvena godba pod osebnim vodstvom kapelnika rev. M. Schönherria. Med izvajanjem koncerta različne druge zabave, kakor nagradno streljanje, šaljiva pošta, pes itd. Za obilen obisk se priporoča odbor. 17452-1

HALO! HALO! Vsi, kateri hočete dobre prešleke gibance ter klobase iz kible jesti, in dober vinček piti, morate vsako nedeljo v novo gostilno na Pobrežju, v »Priški dom« priti. Se priporoča Matilda Zamuda, gostilničarka. 17006-1

V nedeljo VRTNI KONCERT priredi delavsko pevsko društvo »Frohsinn« v gostilni »Mesto Maribor«. Igra Ehrlichova godba pod vodstvom g. Schönherria. Za obilen obisk se priporoča Milka Hribernik. 17469-1

Pasteljina pecje

po din 10, kemično očiščeno din 14, Čehano in kemično očiščeno din 25, 35, 55. Belo in sivo gosje perje in puh dobite najugodnejše pri

»LUNA«

Maribor samo glavni trg 24 Vzorci brezplačno!

GOSTILNA »PRI LIPI«

Radvanje. V nedeljo, 8. sept., vrtni koncert. Igra prvovrstna poštarska godba. Za obilen obisk se priporoča gostilničarja. 17502-1

NOVI SLADKI SADJEVC

dobra štajerska vina in dober prigrizek vam vedno nudi bife Pinterič, Tržaška 1. 17473-1

SLUŽBO DOBI

SLIKARŠKE IN PLESKARŠKE POMOČNIKE zanesljive in dobro izveščane, sprejme takoj Mihael Dobravc, Celje, Glavni trg 15. 17396-2

SLUŽKINJO

mlajšo, iz dežele sprejemem. Naslov v ogl. odd. lista. 17420-2

ZDRAVO DEKLE

izobraženo, se sprejme k otrokom s 4 in 2 leti za pol dneva, event. celi dan, s hrano brez stanovanja samo za varuhinjo. Plača po dogovoru. Predpogoji: resnost in ljubezen do otrok. Vprašati Gosposka 23, pri fotografu, I. nadstropje. 17423-2

Večje industrijsko podjetje v bližini Maribora sprejme takoj SAMOSTOJNEGA

STRUGARJA

Ponudbe pod »Sl.« na ogl. odd. »Večernik«. 17391-2

IŠCEM VINIČARJA

Zg. Voličina-Sv. Rupert. Informacije daje vratar Mestnega avtobus. podjetja, Pli-narniška ul. 9, Maribor. 17360-2

Eno večšo

POMOČNICO

za plašče in kostume, eno za obleko in eno urno učenko išče Atelier de Modes Hilde Majcen, Židovska ulica 10. 17440-2

SLUŽKINJA

za vse se išče, Gregorčičeva ul. 8-I, desno. 17487-2

EKONOM

verziran v sadjarstvu, vino-gradnjištvu itd. želi spremeniti mesto. Ponudbe pod »Ekonom« na ogl. odd. »Večernik«. 17424-2

ŠIVILJSKA POMOČNIKA

samostojna, se sprejme pri Volavšek, Grajski trg 1, I. nadstropje. 17405-2

Iščem zanesljivega in

TREZNEGA Hlapca

Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. »Večernik«. 17406-2

BRIVSKEGA POMOČNIKA

hitrega, stalnega, nastopi lahko takoj, sprejme »Rapid«, Meljska 1. 17380-2

BRIVSKI POMOČNIK

hiter delavec se sprejme takoj pri Franju Novaku. 17492-2

NATAKARIČO

mlajšo moč, sprejme v službo s 1. oktobrom 1940, gostil na pri kolodvoru. Potrebna kavejca din 2000. v gotovini. Ponudbe s sliko poslati pod »Samostojna« na ogl. odd. »Večernik«. 17035-2

ŠIRITE »VEČERNIK«!

Sprejem

NATAKARIČO

za nedeljo. Gostilna »Mesto Maribor«, Tržaška cesta 7. 17470-2

Sprejem takoj

MIZARŠKEGA POMOČNIKA

za stavbeno in pohištveno delo. Kovač Ivan, strojno mizarstvo, Črna pri Prevaljah. 17464-2

POSTREZNICO

srednjih let sprejemem takoj. Ponudbe pod »V. okraj« na ogl. odd. »Večernik«. 17500-2

Prodaj

dva in pol acala

gorđa

in 100 m² drv. Gostilna Kosič, Hotinja vas pri Slivnici.

Zahvala

Vsem, ki ste nas ob selitvi naše

Boženke

v večnost tolažili in blažili silno bol in tugo, srčna hvala.

Maribor, 7. septembra 1940.

Dr. Škapin Karel in Malči, starši, Sonja, Boris in Vasko, sestra in brata, Mia, roj. Sovdat, svakinja.

SPECIALNI

Reklamni atelje

LEŠNIK LADISLAV, MARIBOR, ALEKSANDROVA 51

OSNUTKI, DIAPOZITIVI, TRANSPARENTI IN SPLOŠNO ČRKOSLIKARSTVO

Continental

na ugodne mesečne obroke
IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 44

PRODAJALKA

iz dežele, samostojna za vodstvo podružnice trgovine z meš. blag. in gostilne se sprejme takoj. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Pridna«.

17485-2

NATAKARICA

za na deželo, samostojna za vodstvo podružnice se sprejme takoj. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Delavna«.

17484-2

MIZARSKEGA POMOČNIKA za šperana dela sprejem, obenem sprejem v učenje močnejšega, kmečkega, zdravega fanta. »Eika« mizarstvo, Maribor, Frančiškanska ul. 12

17482-2

GOSPODIČNA

za pisarno, z dobrim nastopom, se sprejme. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Stalna zaposlitev«.

17472-2

SLUŽBO IŠČE

SOUDELEŽBO ALI ZASTOPSTVO

išče hišni posestnik, upokoje-ni uradnik pri solidnem podjetju. Vešč. knjigovodstva in strojeopisja. Majhno skladišče — pisarna — event. telefon na razpolago. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Soudeležnik«.

17414-3

Najnovejše

gramofonske plošče

v veliki izbiri vedno na razpolago samo po din 35-

Glavna zastopstva za Maribor: Melmel & Herold
Zahtevajte brezplačne sezname

ABSOLVENTKA

4. razreda realke, z malo maturo in 1 letnim Hermesovim tečajem išče primerno mesto kjer kot praktikantinja. Ponudbe na ogl. odd. pod »Delavoljna«.

17448-3

15letna gospodična želj službo kot

VARUHINJA OTROK

pri boljši družini. Razume se tudi v gospodinjstvu. Vprašati: Cankarjev ul. 13-I, levo, med 10. in 12. uro.

17416-3

VAJENCI-(KE)

VAJENEC ALI VAJENKA se sprejme za modno trgovino. K. Tkalec, Gosposka ulica 32.

17127-4

STANOVANJE ODDA

TRISOBNO STANOVANJE z vsem modernim komfortom se odda s 1. septembrom. Naslov v ogl. odd. lista, 5051-5

DVE SOBI S KUHINJO

nasproti cerkve zelo poceni oddam v Studenci v Aleksandrovi 33-I

14382-5

STANOVANJE

2 sobi in kuhinjo, takoj oddam. Karner, Dravska ul. 8.

17438-5

SOBA

kuhinja in kabinet se odda. Sp. Radvanjska 41, Nova vas

17437-5

Lepo

4-SOBNO STANOVANJE v Razlagovi ul. 24, v bližini kolodvora, visokoprihično, se odda v najem s 1. oktobrom. Najemina din 1000.— mesečno. Vprašanja na Opekarno Lajtersberg, Košaki pri Mariboru, Telefon 2018, 17324-5

STANOVANJE

soba in kuhinja, v novi stavbi se odda. Pobrežje, Nasipna ul. 55.

17435-5

ENOSOBNO STANOVANJE lepo, in sončna, prazna soba se odda stranki brez otrok. Vprašati Linhartova ul. 18.

17430-5

ENOSOBNO STANOVANJE (mansardno) v bližini kasarne kralja Petra se ugodno odda. Vprašati v Vrbanski c. 4, Vrtovec.

17477-5

Lepo

TRISOBNO STANOVANJE v centru mesta se odda. Gregorčičeva 8/I. desno.

17486-5

STANOVANJE

soba, kuhinja, sobica, pralnica in gospodarsko poslopje se poceni odda. Nova vas. Vprašati Gosposvetska 27, Maribor, hišnik.

17491-5

Moderno

TRISOBNO STANOVANJE v Prešernovi 30 se odda solidni stalni stranki s 1. oktobrom.

17463-5

SOBA IN KUHINJA

se odda. Koroška c. 22, Maribor.

17466-5

DVOBNO STANOVANJE

ena soba se lahko uporabi za kuhinjo, oddam zelo poceni. Vprašati Kettejeva ulica 4.

17474-5

Dvosobno

KOMFORTNO STANOVANJE se odda v novi vili s 1. novembrom. Naslov v ogl. odd. lista.

17453-5

DVE SOBI IN KUHINJA

se odda. Prečna 2, Studenci.

17375-5

Oddam enosobno za 2-3 osebe in dvosobno

STANOVANJE

takoj ali pozneje blizu kazni-nice. Meina 22

17447-5

MOŠKE SRAJCE, KRAVATE, NOGAVICE IN VSE OSTALO ZA GOSPODE KUPITE NAJCENEJE PRI

M. KOTNIK

Moške srajce, kravate, nogavice in vse ostalo za gospode kupite najceneje pri

M. KOTNIK
MARIBOR - GRAJSKI TRG 1

STANOVANJE

soba, kabinet oddam do 15. sept. ali 1. okt. v Stritarjevi 17, Maribor.

17498-5

SOBO IN KUHINJO

oddam 2 osebama, Ipravčeva ulica, v Špessovem selu na Pobrežju. Vprašati Pobreška cesta 21, blizu cerkve.

17457-5

TRISOBNO STANOVANJE

s kopalnico in pritlikami s 1. okt. oddam pri postajališču Tezno, Ptujška c. 33, 17454-5

STANOVANJE IŠČE

3-4-SOBNO STANOVANJE

po možnosti z vrtom in garažo, išče za 1. oktober notar dr. Grobelnik, Sodna ulica 1.

17371-6

PREHRANA

DIJAKINJO

z 2. ali 3. razreda meščanske šole sprejem v vso oskrbo. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

17476-7

GOSPOD

se sprejme na vso oskrbo s 15. septembrom. Wildenrainerjeva ul. 6, vrata 3.

17512-7

DVA DIJAKA

se sprejmeta na hrano in stanovanje. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

17488-7

Starejši

GOSPOD ALI DAMA se sprejme na hrano in stanovanje. Gregorčičeva ul. 7.

17404-7

NA DOBRO OSKRBO

se sprejme pridna učenka ali gospodična s službo. Pri učenju pomoč s stanovanke-uciteljice, obenem instrukcija v nemščini. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

17439-7

GOSPOD

se sprejme na hrano in stanovanje. Židovska 5, Tavčarjeva ul. 14.

17433-7

DELAVCA

sprejem na hrano po dogovoru. Židovska ul. 19-I, vrata 9

17408-7

Sprejmeta se na **HRANO IN STANOVANJE** dva boljša gospoda. Meljska cesta 59/I, vrata 7.

17514-7

Sprejmejo se

3 DO 4 MOŠKI na stanovanje. Dr. Verstovšekova, Pobrežje, Ploj.

17366-8

Oddam

OPREMLJENO SOBO v bližini parka. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

17496-8

OPREMLJENO SOBO

oddam s celo oskrbo. Tyrševa ul. 14, pritličje, vrata 1.

17495-8

OPREMLJENA SOBA

sončna, s posebnim vhomom in kopalnico oddam takoj. Dalmatinska 26.

17494-8

OPREMLJENA SONČNA SOBA

se odda. Taborska ul. 2/I.

17490-8

Odda se

VELIKA SOBA s štedilnikom, prazna ali opremljena. Studenci, Vodnikova 43.

17519-8

SOBNO, VELIKO SOBO

oddam prazno. Kneza Koclja 27-III.

17446-8

SOBA

opremljena z 1 ali 2 posteljama v lepi legi, bližina parka, se takoj odda. Vprašati pri hišniku v Cankarjevi ul. št. 1.

17520-8

Lepo

OPREMLJENA SOBA se takoj odda. Aleksandrova 47, vrata 9.

17489-8

Čista

OPREMLJENA SOBA in soba s štedilnikom se odda. Kejžarjeva 26.

17483-8

OPREMLJENA SOBA

pri mestnem parku se v Tyrševi 26/I odda.

17480-8

Lepa

SEPARIRANA SOBA se odda takoj. Ob bregu 24.

17462-8

Čista

OPREMLJENA SOBA pri mestnem parku se v Tyrševi 26/I odda.

17467-8

Lepa

SEPARIRANA SOBA se odda takoj. Ob bregu 24.

17462-8

Čista

OPREMLJENA SOBA pri mestnem parku se v Tyrševi 26/I odda.

17467-8

Lepa

SEPARIRANA SOBA se odda takoj. Ob bregu 24.

17462-8

Čista

OPREMLJENA SOBA z dvema posteljama se odda s hrano ali brez. Mlinska ul. 35.

17461-8

Odda se takoj lepo opremljena, zračna, čista

SEPARIRANA SOBA z uporabo kopalnice, gospodu ali gospodični. Radvanjska cesta 45/I, levo.

17338-8

V SEPARIRANO SOBO sprejem osebo na hrano in stanovanje, mesečno 360 din. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

17460-8

SOBO IŠČE

Iščem s 15. avgustom **OPREMLJENO SOBO** v centru mesta. Naslov pustiti v oglašnem oddelku »Večernika«.

6152-9

LOKAL

LOKAL na prometnem kraju se poceni odda. Pri postajališču, Ptujška c. 44.

17455-10

POSEST

LEP STAVBENI PROSTOR v centru mesta Maribora po ugodni ceni na prodaj (2660 m² cel ali polovica). Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Celje M. M.«

17393-11

DVOSTANOVANJSKA HIŠA ter lep sadonosnik ugodno na prodaj. Polzeve se v gostilni Sabelnik, Kalvarija-Pekre.

17317-11

PETSTANOVANJSKO HIŠO novo, prodam. Mesečni dohod 1000 din. Dr. Verstovšekova 32, Pobrežje-Maribor.

17436-11

DVODRUŽINSKA HIŠA se proda v sredini mesta. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

17429-11

MALO POSESTVO z 1-3 orale zemlje kupim v bližini Maribora, Celja ali Sp. Savinjski dolini. Ponudbe s ceno na Gorjanc, Ljubljana, Herbersteinova 27.

17426-11

Ugodno se proda **PARCELA** 800 m², s komisijsko odobritvijo. Vprašati Pobrežje, Lovska ul. 46, pri Mariboru.

17387-11

ENODRUŽINSKA HIŠA se proda. Obrežna cesta 25, Studenci.

17518-11

PRODAM PARCELO 801 m², betonska ograja, studenec, 4500 kg apna, 140 m³ peska, stavbena komisija, na Kralj Matjaževi ulici, Studenci, Suštaršič, Wattova 3, Maribor.

17109-11

HISA na prodaj s celim poslopjem in zemljo. Ugodno za vrtnarje ali obrtnika. Naslov v oglaš. odd. »Večernika«.

17513-11

SPECIJALNA IZDELAVNICA
HARMONIK

JOS.FLEISS

LJUBLJANA TYRŠEVA 35
ZAHTEVAJTE CENIK!

Največja in najstarejša trgovina angleških tkanin v Jugoslaviji

ANASTAS PAVLOVIĆ

Osnovano 1844. leta

Centrala:
BEOGRAD

Podružnica:
ZAGREB, Praška 4

Najpovoljnije cene!

Zahtevajte vzorce iz Zagreba

V zeliščih najdeš rešitev!

21 mešanih zdravilnih zelišč po navodilih benediktinskega opata

REMIGIUSA iz HAMONA

bo prineslo mnogim zdravje in rešitev

Samo zelišča in nič drugega

Za vsa navodila in znanstveno knjižico se obrnite na naslov:

Apoteka Sv. Trojstva, Zagreb
ILICA 43 Tel. 24522

Spomnite se CMD!

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE

vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavih dobite v zalogi pohištva Aleksandro

POHIŠTVO

iz trdega lesa in kuhinjsko opremo radi odpotovanja poceni prodam. Vprašati Loska 5/II, Schnopl. 17468-17

Kupim rabljen lit STEDILNIK in rabljeno peč na žagovino. Granduč, Maribor, Mlinska ulica 1. 17471-17

PLIS GARNITURA

2 fotelja in divan, dobro ohranjeno, poceni prodam. Tržaška 46. 17478-17

Dobro ohranjeno SPALNICO iz trdega lesa prodam. Ogleda se pri »Eika« mizarstvu, Maribor, Francišanska ul. 12. 17481-17

ŽENSKI KOTIČEK

GOSPODINJE!

Nabavite si najnovejši, praktični patentirani brisalec za umivanje in sušenje oken. Cena z navodilom 40 din pri Jugopotent, Ljubljana, Dvorakova 8. Telefon 42-40. Pri predplačilu na čekovni račun št. 14.627 Vam pošljemo poštne prosto. Sprejemmo preprodajalce. 13544-18

NOGAVICE

rokavice, perilo, trikotaža, volna, pletenine, Oset »Mara« Koroška 26, poleg tržnice. 16799-18

DAMSKI FRIZERSKI SALON TEKAVEC FRANJO Tržaška c. 63. Prvo vrstni trajni kodri ter železna in vodna ondulacija. Se vlijudno priporoča cenj. damam. 17346-18

ZA ŠOLSKA PLAŠČE

modri klot in modra svila Manufaktura Jurič Ivan, Koroška c. 19, Maribor. 17422-18

Damski frizerski salon TEKAVEC FRANJO Tržaška c. 63. Prvo vrstni trajni kodri ter železna in vodna ondulacija. Se vlijudno priporoča cenj. damam. 17346-18

Psihografolog in astrolog

S. PARADISO

Psihografolog Paradiso Vam pokaže smer sreče in blagostanja. Predložite svoje rojstne podatke in lastnoročni podpis, pa Vam opiše Vaš značaj. Odpre Vam zastor Vašega življenja. Pove Vam, s kom in kako se boste poročili. Kako se obvarujete nesporazuma v zakonu. Kako vzgajate otroke. Katere bolezni se morate varovati. Kdaj se podajate v špekulacije, da Vam srečno uspeje. Kdaj stavite v loteriji itd. Dela na najnovejši znanstveni podlagi grafologije. Njegovim psihološkim analizam izraža na tisoče obiskovalcev priske za hvala. Stranke sprejema v hotelu Zamore, Maribor, Gosposka ulica od 9. do 12. in od 2. do 7. ure. Ostane od 7. do 12. septembra.

ŽENITBE - DOPISI

Zelim znanstva Z DRŽAVNIM UPOKOJENCEM starejšim. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Mirno življenje«. 17381-19

Halo!

Naznanjam, da otvorim v lastni hiši gostilno. Za dobro kupčijo in pripravo zek bo skrbela gostilničarka. Na razpolago tudi sobe za tuje. — Se priporoča Fridauer. Studenci, Radvanjska cesta 60

LEPA SLOVENKA

vzorne čiste preteklosti, 18 letna, temperamentna, izvrstna domaćica, želi spoznati dobrostoječega, tudi starega gospoda s sigurno eksistenco. Dote nima, samo pohištvo. Informacije s predplačilom din 10.— v znakah pošilja diskretno »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17508-19

VDOVA SLOVENKA

50 let stara, izvrstna gospodinja, popolnoma sama, krasnega značaja, štedljiva, popolnoma zdrava, želi poročiti solidnega kmetovalca v Sloveniji. Ima v gotovini 10.000 din prihrankov. Informacije pošiljamo s predplačilom 10.— din v znakah diskretno. »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17509-19

INTELEKTUALNA GOSPODIČNA

Slovenka, 39 let stara, državna uradnica, zelo simpatične zunanosti, želi poročiti dobrostoječega državnega uradnika ali kmetovalca s sigurno eksistenco. Ima v gotovini 250.000 dote. Informacije daje s predplačilom 10 din v znakah diskretno. »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17510-19

Situirana GOSPODIČNA želi spoznati, radi žentive, starejšega drž. uradnika. Ponudbe po možnosti s sliko na ogl. odd. »Večernika« v Mariboru pod »Lepa bodočnost«. 17465-19

Dobite v največji izbiri pri

JULKA ŠALAMUN

Maribor, Aleksandrova c. 19 Sprejemam popravila!

POSREDUJEMO MOŽITVE IN ŽENITVE

najsolidnejše, najdiskretnije in najuspešnejše. Velika in prvo vrstna izbira DAM in GOSPODOV iz vseh družabnih slojev kot: Državni in privatni uradn., lekarnari, sodniki, industriji, trgovci, posestniki in drugi. Dame z in brez dote. Obiščite nas neobvezno. Ponudbe pošiljamo proti nakazilu din 10.— v znakah. Fides, Zagreb, Vlaška 66-II. 17005-19

OROŽNIŠKI PODNAREDNİK

34 letni Slovenec s 30.000 din prihrankov, želi spoznati simpatično gospodično radi žentive. Policijski uradnik, 34 letni Slovenec v Zagrebu želi poročiti gospodično. Orožniški podnarednik 29 leten Srb želi poročiti gospodično. Pomorski kapetan, akademik, 30 leten Slovenec želi poročiti gospodično iz dobre družine. Velika izbira dam. Ponudbe in prospekte pošiljamo proti nakazilu 10.— din na »FIDES«, Zagreb, Vlaška 66. 17502-19

GOSPOD

želi resnega znanja z gospodično ali ločenko, katera je v zakonu nesrečna in želi mirno in idealno življenje, polno harmonije. Svoj naslov naj pošlje na ogl. odd. »Večernika« pod »Tvoja za vedno«. 17441-19

URADNIK VOJNE MORNARICE

43 leten, upokojenec, popolnoma zdrav, simpatične zunanosti, vdovec, nastavljen v Zagrebu, rim.-kat., želi poročiti dobrostoječo gospodično, Slovenko odgovarjajočih let. Informacije pošiljamo proti nakazilu 10 din v znakah. »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17504-19

Vse instrumente, muzikalije in dobri

CANTULIA

AKKORDEON

dobite pri

Perc Oto - Maribor

trgovina muzikalij - »Harmola« Katalogi gratis Sole in društva popust

ZAGREBSKI DRŽAVNI URADNIK

39 leten, eleganten, zelo soliden, krasnega značaja, želi spoznati radi žentive simpatično Slovenko, 18 do 25 let staro iz boljše družine. Informacije s predplačilom din 10 v znakah pošilja diskretno »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17503-19

URADNIK BANSKE UPRAVE

39 leten, rim.-kat., neporočen, mesečno 3000 din, strogo soliden, krasnega karaktera, želi žentiveno znanstvo z dobrostoječo gospodično, Slovenko, 22 do 28 let iz boljše obitelji. Informacije pošiljamo s predplačilom 10 din v znakah, diskretno: »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17505-19

MLAD TRGOVEC

administrativni šef podjetja, soliden Slovenec, krasnega značaja, 32 leten, rim.-kat., ima nekaj prihrankov ter se želi priženiti k simpatični trgovki Slovenki z dobro vpeljano trgovino. Informacije s predplačilom 10 din v znakah pošiljamo diskretno. »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17506-19

MLAD VOJASKI URADNIK

rim.-kat., 25 leten, simpatičen, strogo soliden, želi žentiveno znanstvo z lepo, simpatično gospodično Slovenko, 17 do 22 let staro iz dobrostoječe obitelji. Spoznanje potom korespondence. Informacije pošiljamo proti nakazilu din 10 v znakah. »REZOR«, Zagreb, Pošta III. 17507-19

GLASBILA

Proda se

ČELO

kitara in 3/4 violina zelo ugodno v gostilni Felč. Tezno. 17342-20

POUK

ENOLETNI TRG. TEČAJ KOVAČ

s pravico javnosti, Maribor, Tyrševa 14. Vpisovanje dnevno. Najboljša in najcenejša izobrazba za pisarniško službo. Preskrba službe zastoj. 4954-21

ANT. RUD. LEGATOV

Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, Maribor. Vrazova ulica 4 Vpisovanje dnevno dopoldne in popoldne, ob nedeljah in praznikih samo dopoldne. — Šolski program zastoj, lastni dijaški internat. Začetek pouka 9. septembra. 17291-21

RUŠČINO

poučuje po uspešni in lahki metodi v skupinah ali posamezno rojena Rusinja. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 17392-21

Privatna trgovska šola v Mariboru išče

PROFESORJA (UCITELJA) za srbohrvaščino. Ponudbe pod »Srbohrvaščina 1940/41« na ogl. odd. lista. 17515-21

VOZILA

TOVORNI AVTO

»Opel-Blitz«, prevozil 37.000 km. z dobrimi gumami, se prod. Čebelarški dom, Pesnica. 17327-22

B. M. W. MOTORNO KOLO s priklopo, 750 ccm. v odličnem stanju, prodam. Vprašati pri poslovalnici »Večernika« v Celju. 6238-22

PRODAM »FUCH« MOTOR 250 cm³. Naslov v ogl. odd. »Večernika« 17434-22

MOTORNO KOLO

200 ccm. »Triumph«, luksuzno črno, 4 prestave, malo rabljeno, se ugodno prod. v Stritarjevi ul. 25. 17445-22

6 AVTOPLASČEV

s zračnicami 7.75/145 se prod. Vprašati P. Nedog, Maribor, Razlagova 22. 17444-22

MOTORNO KOLO

»Zündapp« 350 ccm, športni luksuzni model, se prod. proti gotovini. Vprašati A. Višer, avtomehanik, Maribor, Kopalniška ulica. 17443-22

PRIDELKI

PRODAM GROZDJE

»Izabelo«, Tržaška c. 23, čuvajnica. Obisk od 17.—19. ure. 17319-23

OBVESTILA

SLIKE

za dijaške knjižice izdelujem lepo in poceni. Foto Japelj, Gosposka 18-I. 17306-26

IZJAVA

Podpisani Selih Jožef, postrešček, Maribor, Vrtna ulica 17, izjavljam, da obzvaljem, da sem dne 19. avgusta 1940 težko razžalil g. Kuhar Rudolfa. Preklanjem vse žaljivke in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe zoper mene. Selih Jožef. 17419-26

RAZNO

KAJENJE ŠKODUJE VAŠEMU ZDRAVLJU

»NIKOTINOL« neškodljivo zanesljivo sredstvo odvaja v 2—3 tednih kajenja tudi najstrastnejše kadilce. Cena velika steklenica din 70.—, mala din 60.—. Po povzetju razpošilja Jugopotent, Ljubljana, Dvorakova 8. Sprejemmo preprodajalce. 13542-1

POZOR!

Vsakovrstne odpadke železja, kovine, litine, cunje, gumo in steklovino kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah trdka Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Koclja 14 in podružnica vogal Ptujke in Tržaške ceste. — Tel. 21-30. 16943-28

ZA 10 DIN

Vam pošljem seznam 25 praktičnih predmetov, katere boste izdelovali doma. Stalen zaslužek v teh kritičnih časih! Lindič, Ljubljana, predal 245 — V. 6298-28

REVMAATIZEM

išljias, nevrilgijo, zamaščenost uspešno zdravite z našim masažnim aparatom »Vibrator«. Izborjen tudi za nego lepote. Cena din 420.— Jugopotent, Ljubljana, Dvorakova 8. Išče mo zastopnike. 17132-28

NALIVNA PERESA

s prozornim držalom, zlato pero, z desetletnim jamstvom dobite od din 60.— naprej samo pri Jugopotentu, Ljubljana, Dvorakova ul. 8. Ogled brezobvezen. Išče mo zastopnike. 17131-28

NEKADILEC POSTANETE

v treh dneh z našim zanesljivim, popolnoma neškodljivim sredstvom »Nikotinol«. Velika steklenica din 70.—, mala din 60.—, pošilja po povzetju »Jugopotent«, Ljubljana, Dvorakova 8. Išče mo zastopnike. 17131-28

Izredna prilika za nabavo kurjave! Cisto blizu Maribora dovolim zastoj izkopati

BUKOVE ŠTORE

Ponudbe pod »Dobra kurjava« na ogl. odd. lista. 17331-28

Prodaj

UMETNI MLIN

s posestvom vred, njive, travnik, gozd v dobrem stanju, skupaj 8 oralov. Pošta Zg. Kungota. 17459-28

SLIKE

za dijaške in uslužbenske knjižice — poceni, lepo in hitro! Foto »Jana«, Sodna ul. 1, nasproti »Bata«, 17499-28

Zlato in srebro,

briljante, zastavljajne listke išče mo za nakup

M. Igerjev sin,

Maribor, Gosposka ulica 15

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinec, cink, star papir, cunje, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glazevino, ovčjo volno, govejo dlako kupite vedno po najvišjih cenah Arbetter, Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

OBRT - TRGOVINA

PONIKLANJE

pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177-1

KERAMIKA

Hišni posestniki in najemniki, pregledite Vaše peči in stedišnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp, Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter peči, — Stavbeniki in pečarji popust. 5212-13

Za šolo

šolske torbice, nahrbtnike, aktove, peresnice v veliki izbiri priporoča Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 16944-13

Na prometni točki dobro vpeljeno

KROJAŠKO DELAVNICO

s firmo in inventarjem radi boleznij ugodno prodam. Pisemne ponudbe poslati na ogl. odd. »Večernika« pod »Dobra obrta«. 17403-13

STROJI

Kupim dobro ohranjeno KOVAŠKO ORODJE. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 17432-14

KMEČKI MLIN

opremo, rženo kamenje, dobro ohranjeno, kupim, isto tako slamorezno, težjo, na vodni pogon. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Mlin«. 17428-11

OBRACALNI PLUG

še uporaben, kupim. Ponudbe pod »Plug« na ogl. odd. »Večernika«. 17425-14

SIVALNI STROJ

pogreznjiv, malo rabljen, poceni prod. Ussar, Trubarjeva 9. 17475-14

GRADIVO

KUPIM TESAN LES

in deske raznovrstne mere, smrekove, kakor zidno in strešno opeko, postavljeno v Limbuš pri Mariboru. Ponudbe na Čufer Franc v Žerjavu, pošta Črna pri Prevalju. 17421-15

POHIŠTVO-OPREMA

KAUČ

nov, iz korenine kavkaškega oreha, se po ugodni ceni prod. Vprašati v Koseskega ulici 28. 17061-17

STEDILNIK

primeren za obrat. se prod. Ogled Pertot od 10. ure dop. Maribor, Kopalniška ulica 8-I. 17417-17

Prodaj dobro ohranjeno, furnirano SPALNICO in HARMONIKO znamke »Freiton-Lubas«. — Vprašati Mejna 43. 17434-17

POSOJILNICA NARODNI DOM

v Mariboru z. z. o. j. • najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

REZERVE BLIZU DIN 12.000.000'—

"Seta"
vložki

Za vroče dneve...

pri potenju varujejo
noge, čevlje in nogavice

Moški! Pri spolni slabosti

(spolni impotenci) poizkusite hormone pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. (tel. rez. 3. tr. 5846-39)

Otroške posteljice

in vozičke vseh vrst
kupite poceni pri

„OBNOVA“ F. Novak
Jurčičeva ul. 6

Steznike

po meri dobite samo v
prvovrstni in zato edino
upravičeni specialni trgo-
vini (delavnici)

Novi naslov:

I. Kocmut, Meljska cesta 1

Za vkuhanje sveže, prvo-
vrstne in

prave bosanske slive

v gajbah po 15 do 18 kg od-
dajam in pošiljam tudi po
železnici po dnevni ceni

Josipina Bole

sadje in zelenjava en gros,
Maribor, Koroška cesta 20,
dvorišče. 1058

Elektroinstalacijsko podjetje

SIMIČ GUSTAV

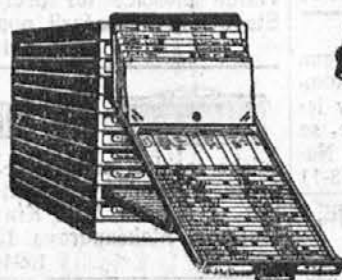
MARIBOR, MELJSKA CESTA 2

priporoča elektroinstalacije, popravila, elektr.
napeljave vseh vrst aparatov. Velika zaloga
lestencev po tovarniških cenah.

Najnovejši modeli Najnižje cene
Ceniki francootroških vozičkov, dvokoles, in delov, šivalnih strojev, pre-
voznih triciklov, pnevmatike pri

„TRIBUNA“ F. B. L., MARIBOR

Aleksandrova cesta 26 • LJUBLJANA, Karlovska c. 4

Kartoteka:

preglednost
točnost
enostavnosti
zanesljivosti
in cenenosti

> Safca <

MARIBOR

Gregorčičeva 24

Tel. 25-10

TELOVADNI URNIK

Sokolskega društva Maribor-matice.

Oddelek	Poned.	Torek	Sreda	Četrtek	Petek	Sobota	Telovadnica
Člani ml.		20.15— 21.30			20.15— 21.30		Sok. dom
Člani star.		19—20.30			19—20.30		klas. gimn.
Članice	19.30—21			19.30—21			Sok. dom
Moški naraščaj od 14.—18. leta		18—19.45			18—19.45		Sok. dom
Ženski naraščaj od 14.—18. leta	18—19.30			18—19.30			Sok. dom
Moška deca od 11.—14. leta			17.30—19			17.30—19	Cankarjeva šola
Moška deca od 7.—11. leta		16—17.30			16—17.30		Sok. dom
Ženska deca od 9.—14. leta	17.30—19			17.30—19			Sok. dom
Ženska deca do 9. leta	16—17.30			16—17.30			Sok. dom
Moški obrtni naraščaj	20—21.30			20—21.30			klas. gimn.
Ženski obrtni naraščaj	20—21			20—21.30			Cankarjeva šola

Zahvala

Ob težki, nenadomestljivi izgubi naše ljubljene soproge in
mamice, gosp.

Katice Eberl

izrekamo najiskrenejšo zahvalo čč. duhovščini, vsem daroval-
cem lepih vencev in cvetja, obema godbama za turobne žalo-
stinke in vsem, ki so blago pokojnico spremljali na njeni
zadnji poti. Ohranimo jo v dobrem spominu.

Maribor, 8. septembra 1940.

Zalujoča rodbina Eberl in sorodniki.

Dijaki in dijakinje!

Napočil je začetek nove-
ga šolskega leta!

Vse, kar potrebujete za
šolo, kupite najceneje in
najbolje v knjigarni in

papirnici

Tiskovne zadruge

Maribor, Cankarjeva ulica 1